

calibrite

colorchecker CLASSIC

SERMO FA-C12-13

DE LA IMMACULADA CONCEPCIO DE MARIA SANCTISSIMA SENYORA NOSTRA.

Predicat als 8. de Abril de 1619. dia de la festa de la Annunciacio de la Reyna sacratissima dels Angels en la Iglesia del Collegi de la Companya de Iesus de Barcelona, celebrant festa de la Concepcio immaculada los estudiants de la Congregacio.

Per lo Doctor Francesc Broquetes, Cathedralich de sancta Escrip-tura, en la Vniuersitat de la mateixa Ciutat.

DIRIGIT AL ILLVSTRISSIM Y REVERENDISSIM Senyor don Juan de Moncada Arcabisbe de la sancta Metropolitana Iglesia de Tarragona, Primate de Espanya, del Consell del Rey nostre Senyor.

Any

1619.

Ab llicencia, estampat en Barcelona, en casa Sebastia Mathevat.

Venense en casa de Rafel Vines Llibrater.

R. 26201

SERMO FA-012-13

DE LA IMMACULADA CONCEPCIO
DE MARIA SANCTISSIMA
SENYORA NOSTRA.

Predicat als 8. de Abril de 1619. dia de la festa de la Annunciacio de la Reyna sacratissima dels Angels en la Iglesia del Collegi de la Companya de Iesus de Barcelona, celebrant festa de la Concepcio immaculada los estudiants de la Congregacio.

Per lo Doct^r Francisc Broquetes, Cathedratich de sancta Escrip-
tura, en la Vniuersitat de la mateixa Ciutat.

*DIRIGIT AL ILLVSTRISSIM Y REVEREN-
dissim Senyor don Juan de Moncada Arcabisbe de la sancta Metropo-
litana Iglesia de Tarragona, Primate de Espanya, del Consell
del Rey nostre Senyor.*

Any

1619.

Ab llicencia, estampat en Barcelona, en casa Sebastia Mathevat.

Venense en casa de R. i fel Vines Llibrater.

CTTT
MTTT

4 hojas, 39 hojas foliadas,
1 hoja blanca
entre foliadas

Palau no mexicana
hojas de estada

33570

A P P R O B A C I O .

PER commissio del molt Illustre y Reuerendissim Senyor don Luys Sans Bisbe de Barcelona del Contell de sa Magestat he llegit lo present sermo ab las Annotacions, predicat en la Iglesia del Collegi de Bethlem de la Companya de Iesus de Barcelona, per lo Doctor Francesch Broquetes, Cathedrat de Escripura en la Vniuersitat del Estudi general de dita Ciutat, y no he trobat en ell cosa que sia repugnant a bons costums, ni a la sancta fe Catholica; antes doctrina molt solida plena de erudicio de molts y graues Sancts y Doctors, allegats en confirmacio y alabanga de la immaculada Concepcio de la gloriosissima Verge Maria mare de Deu y Senyora nostra. Per lo qual me apart fer cosa molt digna y justa que sia estampat, fet en aquest predict nostre Collegi de la Companya de Iesus de Barcelona a 17. de Matg Any 1619.

*Pere Gil Doctor Theolec de la
Companya de Iesus.*

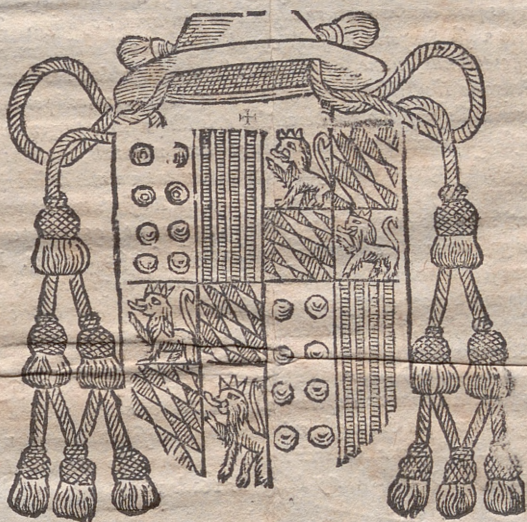
Imprimatur.

L. Episc. Barcinonen.

AL

AL ILLVSTRISSIM Y
REVERENDISSIM SENYOR DON IVAN
de Moncada Arcabisbe de la sancta Metropolitana Iglesia
de Tarragona, Primat de Espanya del Consell
del Rey nostre Senyor.

Estada tanta (Illustriſſim y Reuerendiſſim Senyor) la inſtancia ſe me ha feta per deuots de Maria ſanctiſſima, y de la ſua immaculada Concepcio, pera que dexas imprimir un ſermo, volgueren predicàs als 8. de Abril propoſſat en la Iglesia del Collegi de la Companya de ieſus deſta Ciutat , celebrant los eſtudiants la feſta de Maria ſanctiſſima Patrona de la Congregacio, pera q̄ ab la ſua interceſſio los alcance bons ſuceſſos en virtuts y lletras que profeſſan, y aquells bons Pares ab tant inſatigable y continua dil gencia promouhen inſiſtint en la gracia de vocacion de aquella ſagrada Religio , que en ninguna manera he pogut dexar de condeſcender a las pias y deuotas voluntats de tantas perſonas, a molts de las quals tinc grans obligacions; y en particular donant me confianças, que a be ſia tant grã eſta deuocio en lo Principat de Catalunya com en qualſeuo altra Prouincia, ſino es major: tota via no dexarã de pendrer alguna manera de augment per medi de aqueſt poc treball peruentura medianament accommodat a la capacitat comuna y general. Y

ab tot no dexa de hauerhi alguns punts que nos poden plenamet facilitar pera tots entenciments. Aguera sem moguda una infinitat de difficultats, y representats mil motius, pera no donar lloch a empresa semblant, si en lo mateix punt no me agues animat y esforçat la molta confiança he tinguda, que vossa Senyoria Illustrissima, no rebria desguist isques a llum aquesta obra debaix del amparo y proteccio de vossa Senyoria Illustrissima. Particularment considerada la materia de que tracta, que realment es molt digne de ser amparada y asuorida: y lo gust, vossa Senyoria Illustrissima mostra quant feu merce a la Vniuersitat de pendernos lo jurament, renouant la obligacio de la defensa de la immaculada Concepcio, en la sancion Iglesia Cathedral desta Ciutat, als 25. de Desembre prop passat. No deix de veurer, va acompayada de circumstancias bastants pera retardar qualseuol voluntat de no encarregar-se de un pes major, que lo de las montanyas Aeterna y Olympo: tota via pera un Atlas tant gran com vossa Senyoria Illustrissima altraz cosas mes pesants non son poderosas pera causar manera alguna de cansament o fatiga. Y per altra part perque poria vossa Senyoria Illustrissima ab sa grandiosa aueritat, assegurar la defensa a estos treballs, quant seis oferis occasio de perseguidors: es tant lo respecte que a vossa Senyoria Illustrissima en tantes maneres es aegui, axi per las granaes que vossa Senyoria Illustrissima ha heretadas dels Illustrissims progenitors de vossa Senyoria Illustrissima, com per las moltissimas parts naturals, heroicas virtuts y gran valor que vossa Senyoria Illustrissima continuament va mes descubrint ab la pedra de toc dels carrechs y dignitats que vossa Senyoria Illustrissima ha gosat y gosa, ab cofianças certissimas de que se aniran sempre engrandint, que tinc per aueriguat noy haurà qui gosa atreuirse a intentar semblant offensa o persequicio. La obra certament es tant sobradament llarga pera sermo, quant desmasiadament curta pera Tractat, y per lo mateix cas apar serà maro inconuenient, q̄ la inscripcio della se apartze del medi per defecte, q̄ no per exces. Lo que li falta de meritis li sobra de necessitat, que vossa Senyoria Illustrissima va feya merce, a la obra y al Auctor de volerla amparar debaix del fauor y proteccio de vossa Senyoria Illustrissima. Que encara que la obra sia poca: la voluntat de servir a vossa Senyoria Illustrissima es molt gran. No puc persuadirme sia vana esta mia confiança, considerada la gran generositat de vossa Senyoria Illustrissima. Guarde nostre Senyor a vossa Senyoria Illustrissima los anys de mon dexir. De Barcelona y Maig, als 16. de 1619.

Illustrissim y Reuerendissim Senyor
Besa a V. S. Illustrissima les mans
Son major y mes aff. Estat scruidor
Lo Doctor Francesch Broquetes.

AL

A L L E C T O R ?

Encara quò no han faltat deuots de Maria sanctíssima tant feruorosos en la materia de la Concepcio immaculada, que agueren molt gustat, que en aquest sermo hi agues aguts alguns encariments, o amplificacions no contra del altra opinio, pus està cert, que ni la vna, ni l'altra se pot censurar ab graue censura: sino contra de alguns modos de parlar de que alguns han vsat en algunes occasions no sols abans de las Constitucions, y extrauagants dels Sanctíssims Pares, Sixto III. y Pio V. fetas pera reprimir lo zel y feruor indiscret de alguns, y pertinacia de altres importuna: pero encara despres de las mateixas Constitucions eren arribats a tal extrem alguns, que fone necessari pera la quietut de la Iglesia, no sols innouar las ditas Constitucions y penas en ellas imposadas: pero encara imposarne de nou y prorogar la jurisdicció de executar aquellas cumulatiuament als Ordinaris dels llocs, y als Inquisidors Apostolicos contra de la Heretica prauedat, subjectantlos quant en aquest cas totas y qualseuol personas axi laicas, com Ecclesiasticas, axi regulars de qualseuol orde, ò de qualseuol manera exemptas, com seculars. Aquesta prorogacio feu nostre Sanctíssim Pare Paulo Papa quint al present en la Iglesia de Deu benauenturadament presidint als sis de Juliol del any de la Natiuitat de nostre Senyor 1616. Y despres als trenta hu de Agost del any seguent de 1617. fone necessari fes altre decret, en lo qual expressament prohibi sots las mateixas penas, que ninguna persona de ningun orde, estat, grau, o condicio, en ningun acte public gozàs defensar, ni afirmar la opinio negant esser estada nostra Senyora sacratíssima preservada del peccat Original. Tota via may so estat amic de encariments, y sempre inimicíssim, que de aquells se fassa, o fonament, o lo principal, particularment quant se fan ab paraules pesadas, y per falta de bonas rahons, com ordinariament acostumè los heretges contra tota lley, q̄ es cert senyal de la falta que tenè de justicia. Certa cosa es, q̄ sols se pot vsar de encarimèts despres de legitimas prouas de vna veritat pera mouer affectes, y persuadir, lo q̄ en esta materia, ò no es necessari tanta es la comuna de uocio, ò no fariè los effectes per los quals dells se pot vsar, y aço vltim es per falta d̄ disposicio en algus subjectes en los quals y ha
della

della molta necessitat. Per estas causas mon intent principal sols es estat declarar y confirmar lo mysteri de la preservacio de Maria sanctissima sens agruiar a ningun en ninguna manera. Per altra part no he reparat, si alguns formarien agrui de la defensa de la opinio contraria a la que volrien fos seguida. Perque si la defensa de la vna opinio era agrui dels que tenen la contraria, seria lo agrui comu a las duas parts, encara que manco (quant se pogues formar) contra dels qui defensen y tenen la opinio que ja en public nos pot defensar, que contra dels qui defensen la immaculada Concepcio. Perq̄ aquesta opinio es mes comuna, mes conforme a la pia deuocio dels Christians, y a la consuetut de la sancta Iglesia vniuersal y Romana, que es mare y Mestra de totas las otras Iglesias particulars, a la doctrina dels sancts Pares, y no manco conforme a las diuinas llettras. Y axi pera llevar tota ocasió de justa queixa en tot lo progres me fo guardat de paraules picants. No puc tampoc dexar de aduertir pera consolacio de algunas personas vn poc masa timidas, que lo que abans del vltim decret de nostre sanctissim Pare Paulo Papa quint acerca de aquesta materia en totas las parts del mon era licit, quant al predicar la vna y l'altra part de la contradicció, solament se fes sens auafors, escandols, mentidas, sens rependrer y sens condemnar l'altra opinio, y sens refatar los arguments contraris (si be lo predicar que tingue lloch en Maria sanctissima lo peccat Original, estaua prohibit en lo Principat de Cathalunya, y Corona de Arago per lleys dels Regnes ab grauissimas penas) aço mateix se pot fer despres del dit vltim decret de nostre sanctissim Pare Paulo quint, en la pia opinio, que defensa la immaculada Concepcio de Maria sanctissima. Pus per lo dit vltim decret no se ha innouada cosa particular acerca de aquesta opinio: ans be la dexada sa Sanctedat en los mateixos termens, en que abans estaua cada qual de las dos opinions. Tora la mudança es estada contra de l'altra opinio, prohibint la sua publica defensa y assercio, lo que fins a les hores no hauia fet la sancta Sede Apostolica. De manera que he seruada en lo sermo la forma de las Apostolicas constitucions, com es molta raho, no sols per no incorrer las penas de las Constitucions y decretos Apostolics, que son molt graues; sino tambe pera obehir pũtualment a la sancta Iglesia, encara que en los Canons sagrats noy hagues penas algunas imposadas.

Lo dia ques predica pera euitar la prolixitat, fonc necessari cercenar moltras cosas de las que tenia preuingudas, y com no fõc ab cautela,

cautela, sen adonaren facilment molts dels ohints, y hauent los
entrat en gust lo ques diguè, tingueren pensament, que nols do-
naria desguist veurer los conceptes, ques dexaren, y axi tingueren
ganas de veurer los, no com se vulla, sino volent ne copia de tots.
De aqui resultà lo pensament de ques imprimis, per no ser possi-
ble apenas ferne tantas copias manuscritas: y pera llevar los
grans inconuenients, ques seguexen de diuersas copias escritas
de ma, ab las quals van crexent en numero las alteracions y cor-
ruptelas: y de ques imprimis no de la manera ques era predicat, y
manco reduhintlo als llimits de vna predicat ordinaria, que es de
vna hora: ans be ques estampas tot lo ques diguè y en alguns ca-
sos mes facilitar, o mes assegurat, y que nos dexás lo que lo temps
no hauia donat lloch se pogues dir. De aci es, que ha crescut tant,
que cabalment hi ha materia pera cinc o sis sermons, en los quals
se poria diuidir en molts maneres, y ab poca o casi ninguna dif-
ficultat. Com fonc en dia, que la Iglesia sancta celebraua la festa
de la Encarnacio del fill de Deu: apareguè conuenièr, ques digues-
sen algunas cosas particulars de aquest mysteri, principalment
sent medis tant importants pera la explicacio y proua del mysteri
de la immaculada Concepcio de Maria sanctissima. Va diuidit en
paragrafs, que son coma capitols, per a llevar la molestia, q̄ naix
de la continuacio sens distincions, que en lo temps antich eran
tãt poc vsadas dels auctors. Las notas numerals ab los Asteriscos,
o esteletas posadas en lo cos del sermo, y en los marges responen
a las que estàn en los principis de las anotacions despres de la fi
del sermo, y la occasio y causa de las mateyas anotacions, en lo
principi dellas abans de las notas numerals, ahont remet al Le-
ctor. Aquestas cosas me ha aparegut deuia breument aduertir, pe-
ra satisfer a algunas difficultats. Prenga lo Lector la bona volun-
tat de acertar, y seruir particularment als deuors de Maria sanctis-
sima pera gloria de Deu nostre Senyor, lo qual sia llohat, y glori-
ficat pera sempre sens fi. Amen.

AD FRANCISCVM
BROQVETES PRIMARIVM APVD BAR-
cinonensem Achademiã sacræ Theologiæ
Cathedraticum.

Dionysij de Iorba Presbyteri Equitis aurati prima Sacræ Theo-
logiæ laurea decorati, Artium Magistri, ac vtriusq.
iuris Doctoris eximij

C A R M E N.

Qui te non audit, nihil audit: cuncta sed audit,
Qui te magna audit pandere sacra poli.
Fœlices aures, quibus hoc bene contigit, audit
Per te Cœlicolũm terra beata choros.

ERRATAS.

LAS notas numerals dels fulls estàn erradas de 34. en auant,
que en las desenas lo 2. ha de ser 3. Fol. 1. columna 3. linea
33. diu. affectuat. diga. effectuat. fol. 4. col. 2. lin. 32. diu. antra-
nyas. diga. entranyas. fol. 8. col. 1. lin. 23. diu. no ser. diga. no serà.
fol. 20. col. 3. lin. 7. diu. pecca. diga. peccat. fol. 25. col. 4. lin. 3. a-
pres de Religio. falta. y per esforçar la pia y debilitar la contraria.
lin. 35. diu. de. diga. del gran Patriarcha. lin. 38. diu. a. diga. al do-
ctor Angelic. linea 39. despres de. y de. falta. molta. fol. 26. col.
1. lin. 10. despres de. La. falta. Seraphica. lin. 16. despres de. La. fal-
ta. sagrada. lin. 29. despres de. Religio. falta. sacratissima. lin. 32. des-
pres de. per los. falta. serenissims. lin. 36. despres de. Ciutat. falta.
nobilissima. col. 2. lin. 4. despres de. De la. falta. sanctissima. col. 4.
lin. vltima despres de. temps. falta. tampoc. fol. 30. col. 4. lin. 25.
diu. ningun. diga. algun. fol. 33. col. 4. lin. vltima apres de. gloria.
falta. in secula seculorum. fol. 36. col. 3. lin. 29. diu. vida. diga.
vita.

SERMO.

S E R M O
DE LA IMMACVLADA
CONCEPCIO DE MARIA
SANGTÍSSIMA.

T H E M A :

*Ecce concipies in utero, & paries filium. Luc. cap. i.
Iacob autem genuit Ioseph virum Maria, de qua natus est
Iesus, qui vocatur Christus. Matth. cap. i.*

EXORDI Y SALVTACIO.

CELEBRA la Sacta vniuersal Esglesia lo dia present, la major promesa q̄ la Diuina potencia podia fer à vna pura creatura, exceprada la de la vno hypostatica, y no sols la promesa sino tambe lo compliment y execucio de aquella. Aquesta se li feu à la Reyna sacratíssima del Angels als 25. del mes de Mars, que en lo prop passat se còpliren 1620. anys, y no fone manco de q̄ feria mare de Deu.

Luca. i.

Ecce concipies in utero, & paries filium. Pero aquesta Iglesia particular, peraque la congregacio dels estudiants tinga mes pro-

picia... la qual ha pres sempre per Patrona, celebra lo principi, y primer pas, que caminà la Reyna sacratíssima dels Angels per arribar à tant alta dignitat, q̄ fone rebrier lo ser que li donà lo Señor, no sols natural, creant la sua anima sanctíssima, sino també sobre natural de gracia y conexença entre altres coses altíssimas de la bondat immensa de Deu, que es la festa de la sua immaculada Còncepcio, la qual la Verge sanctíssima moltras vegadas, y en diuersas aparicions a demanat se li celebra. * 1. Es aquesta dignitat de mare de Deu tant grã, que la santa Igle-

* 1.

A fia

Sermo de la Concepcio

lia en lo Euangeli de la festa del primer priuilegi, que fone ser-
preseruada del peccat original,
apartno troba altres paraules,
ab que encarninos y sumarnos
tots los priuilegis de Maria san-
ctissima, sino sols aquellas *De*
qua natus est Iesus, qui uocatur
Christus. Perque ab aqueas pa-
raules se comprenen la digni-
tat de mare de Deu, y la excel-
lencia grã de gracia y dons del
Sperit sanct que tingue, com a
disposicions de la diuina mater-
nitat. Com sins digues clara-
mēt: Voleu que us represente ab
vna paraula, quinas son las ex-
cellencias y prerogatiuas de la
Reyna sacratissima dls Angels?
Sapiau que ella sola es aquella
De qua natus est Iesus, qui uoca-
tor Christus. *Et ubi supra.*
Distas entre si aquestas duas diui-
nas marauellas, q̄ perfectament
nos pot tractar de la vna que de
laltra nos falla expressa mencio.
Nos pot tractar del mysteri de
la Encarnacio del fill de Deu,
del qual resulta la dignitat de la
diuina maternitat, q̄ nos tracte
de Maria sanctissima en las en-
tranyas virginals de la qual fōc
affectuat aquest tant singular y
extraordinari mysteri, y de la
sua gran sanctedat. Ni tampoc
se pot tractar de la sanctedat al-
tissima de Maria sacratissima,
que nos falla memoria de a-
questa tant gran dignitat de
mare de Deu, de la qual fōc

disposicio la sua tant rara san-
ctedat. De la vna y de l'altra ha-
uem de tractar per ocafio de la
sua immaculada Cōceptio, que
particularment celebram. To-
tas aq̄itas cosas son altissimas
y importantissimas, y enclouhē
en si grandissimas difficultats.
Per acertar en ellas a honra y
gloria de Deu nostre Senyor, a-
labança de Maria sanctissima y
consolacio de nostras animas,
tenim necessitat del fauor de la
diuina gracia. Aquesta podem
tenir confiança, que alcançarē
del Auctor dēlla, si prenent per
intercessora a la mateixa Reyna
sacratissima li diem ab deuocio
la salutacio Angelical de la Aue
Maria.

Ecce conciniec. etc. De qua natus
est Iesus, etc. Vbi supra.

Beneyt y llohat sia lo sanctis-
sim Sagrament del Altar, y la
Immaculada Concepcio de no-
stra Senyora sacratissima.

§. I.

DOs maneras de beneficis *Introdu-*
grandissims hauia rebuts *ctio.*
de la ma poderosissima y bon-
dat clementissima de Deu no-
stre Senyor la Reyna sacratissi-
ma dels Angels, en consideracio
dels quals estaua diēt en aquell
seu Cantic, que cadal dia en las
vespres canta la sancta Iglesia en
tre altres altissimas rahons: *Bea Luca. 1.*
tam medicent omnes generatio-
nes. Quia fecit mihi magna, qui
potens est, etc. sanctum nomen eius.

Per

Per quant en mi la Diuina omnipotencia y bondat infinida ha obradas grandíssimas marauellas y grandezas marauellofíssimas, totes las nacions y generacions me anomenatan ditxosa y benauenturada. Aquesta benauenturança tant grã, y tant gran ditxa hauia començada de solemnisar y cantar lo Arcangel sant Gabriel, quant entre al tres paraules de la salutacio y embaxada digue a Maria sanctíssima, *Benedicta tu in mulieribus*. Y lo mateix contrapunt o cõtinuã, o repeti la gloriosa sancta Elizabeth mare del gran Batista y Precursor del reparador de la vida Christo Saluador nostre, despres de hauer hoida la salutacio de Maria sanctíssima li hauia donada, pus las primeras paraules que diguè foren. *Benedicta tu inter mulieres*. Beneyta sou vos entre totes las donas, ço es la mes beneyta de totes. Y axi la Verge sacratíssima despres de dos testimonis tant cõcordes no ensabornats ab passio, sino concordats per la bondat del Senyor y diuina inspiracio, y per lo tãt fora de tota sospita, sens ninguna temeritat y ab molta seguretat poguè dir: *Beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius*. Sobradíssima raho tenia la Reyna sacratíssima dels Angels pera dir, *Fecit mihi magna, qui potens*

est, &c. Perq̃ los beneficis que Maria sanctíssima hauia rebuts, eren sens comparacio majors, que los beneficis que ningunas puras creaturas aguessé rebuts, ni ajan de rebre. Aquestos beneficis tant alts atribueix particularment la Reyna sacratíssima dels Angels los vns a la diuina omnipotencia, y los altres a la diuina bondat per apropiacio, la qual exprimeix claramet la Verge sacratíssima en aquelles paraules: *Qui potens est, & sanctum nomen eius*. Los primers beneficis foren obras de la diuina omnipotencia, per los quals era necessaria la sua infinitat. Perque hauia concebut Maria sanctíssima en las suas virginals entranyas, no va per home que es lo mes a que hauen pogut atribar totes las demes mares, sino vn verdader home, que era juntament verdader y natural fill de Deu, tant alt y tant poderos com lo Pare: de tal manera, que ab molta propietat y veritat es la Reyna dels Angels anomenada mare de Deu. * 2. La promesa de aquesta dignitat li hauia feta de part de Deu en la embaxada, que lo dia present celebra la Iglesia vniuersal, lo Arcangel S. Gabriel y ab paraula, q̃ demanaua atencio. *Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. Et sic erit magnus & filius altissimi vocabitur.*

Luc. 1.

Luc. 1.

Luc. 1.

* 2.

Sermo de la Concepcio

bitur. Aduertiu Verge sacratissima, q̄ concebreu en las vōstras entranyas Virginals y pariren vn fill, al qual anomenareu Iesus. Aquest serà gr̄a h̄ssim y serà anomenat fill del alt̄ssim, y no stre Senyor Deu li donara la cadira de Dauid, del qual segons la humanitat es descendent, y regnarà pera sempre en la casa de Iacob: y lo seu regne may se acabarà, ni tindrà fi. Hania de tenir aquesta tant gr̄a dignitat vn altra prerogatiua, que era tenir-la juntament ab la corona y lau reola d̄ la virginitat y no disminu hida, sino augmētada y pujada de puat. De aquesta manera ho diuhen los sancts particularment S. Agust̄ en lo sermo 15. de l'empōe. *Quicquid quid sancti Augusti* en lo part de Maria la integritat del cos, y no disminuhi: y la virginitat fōnc engrandida y augmentada. Y S. Pere Chrysolologo en lo sermo 142. diu: Aquell qui entra en las entranyas de la Verge, y de aq̄llas ix, y no dexa senyals alguns de la vna ni altra cosa, es habitador no humà sino diuinal. Y despres parlāt ab Maria sanctissima diu. En la vostra Concepcio, quant cōcebreu lo Fill de Deu, y en lo vostre part cresquē la vergonya, fōnc augmentada la castedat, y roborada la integritat. Be digue aquell Poēta.

Partus & integritas distantes tēpore longo

Virgins in gremio foetura pacis habent.

Es aquesta vna cosa tant grandiosa, y de tanta magestat, que si Deu ha de tenir mare, la tal no ha de ser sino Verge, y si vna verge ha de ser mare, no ha de tenir altre per fill sino a Deu, com hā dit S. Cyrillo Hierosolymitā en la instructio 12. y S. Bernat en la Homilia 2. *Super missus est.* Y no diguē mal vn altre Poēta.

Digna parens puero, digne parente puer.

Teniala en tant aquesta excelēcia la Reyna sacratissima com a tant singular y diuina, que en lo pūt que li aguē donada lo S. Arcangel aquesta tant admirable noua, qui *maius et quib̄ faber: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco.* Com se farà S. Angel aquesta obra, tenint jo proposat de conseruar la virginitat? Diu S. Bernat en la Homilia 4. *Super missus est*, que feu aquesta pregunta Maria sanctissima, no perq̄ dubras de la promesa, d̄ del fet, sino pera saber lo modo com se tenia de fer. Altres Auctors graues han dit altres cosas, pero la declaracio de sanct Bernat es tinguda per la millor. * 3. Explicāli lo sanct

Arcangel la dificultat y lo modo com se tenia de fer lo mysteri de la Encarnacio, saluant-li la Virginitat, ab dos cosas que li respongue. La primera:

Spiritus

S. Cyrillo!

S. Bernat.

S. Bernat.

* 3

S. Agust.

S. Chrysolog.

S. Thom.

Spiritus sanctus superueniet in te. Com si digues: lo Auctor de aquesta obra tant diuina sera lo Sperit sanct, y aço sens fealdat alguna, ab vn modo molt mes perfect que no es lo ab que per la virtut sola del Sol material se engendran alguns animals sens causa alguna syno- nima, com son ratas, granoras, y altres: y axi com lo Sol ni es anomenat, ni es pare dels tals animals, axi tampoc lo Sperit Sant ni es nis deu anomenat pare de Christo, ni quant a la humanitat. Tracta aquest punt diuinament lo doctor Angelic sant Thomas en la 3. par. q. 32. art. 3. y en altres llochs. Demanera que sobreuenir lo Sperit Sãt sobre de Maria, no fono altra cosa que suplir la causa primera que es Deu, la actio de la causa segona efficient sens ninguna de las imperfections, que ab si aporta la causa segona, y la paraula *Superueniet*. Sobreindrà, vol dir moltes cosas. Lo venit lo Sperit Sant en vna anima, es obrar en aquella effectes y obras particulars. Sobreuenir, es obrar en ella obras sobrenaturals, ò despres de obradas, tornar à obrar en ella otras obras sobrenaturals, encara q̄ no sien majors q̄ las precedets, o final- mēt significa vna particular energia y efficacia del Sperit Sãt en respecte de obras molt mes importants, que las precedents.

Y aquestas significacions te en Maria ab vn modo molt mes excelent, que en las demes creaturas intellectualls. Fone de tanta importancia aquesta vinguda del Sperit Sant sobre de Maria sanctissima, q̄ de aquest modo fone concebuda la humanitat de Christo debaix de sãctedat, com foren estats concebut tots los homens, si Adam no a- gues perduda per lo pecat la iusticia original, y molt mes principal. Finalment, aquesta Concepcio se feu en vn instant, y no ab la tardança que naturalmēt se fora feta. La segona cosa que lo Angel li responguè fone. *Et virtus altissimi obumbrabit tibi,* que era vn'altra excelencia molt gran. Aquesta virtut del altissim que hania de fer ombra a Maria sacratissima per fer obra de potencia se apropiã al Pare com la obra de la Encarnacio se apropiã al Sperit Sant, per fer obra de grãdissim amor. Y lo fer ombra a la Verge, no era altra cosa sino crear l'anima sanctissima de Christo, y creãtla, vnirla ab lo cos format per obra del Sperit Sant: y en lo mateix instant juntar aquella humanitat ab la segona diuina persona de la Sanctissima Trinitat, y aquesta coniunctio de la humanitat sanctissima de Christo ab la diuina persona del fill de Deu, es la q̄ los Doctors Theolochs anomenan vnio hypostatica.

* 4 tica. 4. * Y axi grandísimas y moltíssimas rahons tingué Maria sanctíssima pera dir. *Fecit mihi magna, qui potens est.*

S. II.

LOs altres beneficis son de la bondat y saccedat immensa de Deu: perque fone adorna da Maria sanctíssima dels dons y gracias del Spirit sant: de tal manera, que may tingue en la sua anima sanctíssima macula alguna de peccat, y fone exalçada a tant alt y tant eminent grau de gracia y gloria que ninguna pura creatura, encera que Seraphica may es arribada ni arribarà de molts graus a tãta dignitar. * Aqstas obras son atribuïdas y apropiadas a la diuina bondat, y per consequēt a la Diuina persona del Spirit sant: y axi diu. *Et sanctum nomen eius.* Volent dir: Part de aquells tant grans favors ha obrada en mi aquell lo nom del qual es sant. És Hebraisme y dir. *Et sanctum nomen eius.* Es tant com si agues dit. *Et cuius nomen est sanctum,* y ab aquestes paraules volgue la Verge sacratíssima de signar la diuina persona del Spirit sanct, a la qual se atribuexē y apropien los effectes de la sanctedat, com tãbe la mateixa persona es anomenada Spirit sanct per apropiacio, fent vna dictio de las dos. Perque cosa certa es, que lo Pare Etern tambe es Spirit, y tambe es sanct, y de la

mateixa manera lo fill en quant Deu. Pero nos diuen ni lo Pare ni lo Fill, Spirit sanct, fēt vna dictio de las dos, que de aqueixa manera es nom propi y apropiat a la sola tercera Persona de la sanctíssima Trinitat. Perque fone aquesta gracia de Maria tant eminent, digué lo Arcangel totas aquellas paraules, *Gratia plena, Dominus tecū, inuenisti gratiam apud Deum.* Plena de gracia en molts maneras y sobre totas las puras creaturas, lo Senyor estarà en vós ab modos molt particulars y singulars, mes que ninguna pura creatura haueu agradat no als homens que seria poc fi no al mateix Deu. 6. * Cōsiderant donchs Maria sacratíssima aquestos favors tant grans no podia dexar de dir en ninguna manera: *Fecit mihi magna, qui potens ste, & sanctū nomen eius.* De aquestas dos maneras de beneficis se segueix manifestament que Maria sanctíssima en ninguna manera fone concebuda en peccat Original, sino que dell fone preferuada almanco en aquell punt en que hauia de caurer en ell, infundintli Deu nostre Senyor la sua diuina gracia en lo mateix primer instant que lanima sua sanctíssima fone criada y vnida ab lo cos, abans q̄ pogues resultar lo peccat Original com mes baix se explicara.

Aque

§. III.

*Stat de la
difficultat.*

Aquest punt es del stat cõ-
jectural, y es la comuna o-
pinio, que entre altres fauors
grandíssims tingué aquest Ma-
ria sanctíssima, y fonclo primer
dels sobrenaturals lo esser esta-
da preferuada del peccat Original.
Los medis ab que aquesta
veritat se te de prouar y aueriguar
com totas las demes del
mateix stat, se reduexen a tres
caps principals. Lo 1.º rahons
ab las quals se concloga que
Deu nostre Senyor pogue y vol
gue preferuar a Maria sanctíssima
de vn tant gran dany y tant
gran infamia deuant del diuin
nal conspecte com es lo peccat
Original. Dos cosas tenen de
prouar aquestas rahons, ço es
que Deu pogue y volgue prefer-
uar a Maria sanctíssima, de ma-
nera que la conclusio resulta
dels dos caps junts, y no de la
hu dels dos sol. Pero los dos
junts fan la consequència y con-
clusio euidet y necessaria, que
Deu nostre Senyor preferuà a
la Reyna dels Angels del peccat
Original. Y sine donenme vn
agent o creat tant humà com
Angelic, o increat com es sols
Deu omnipotent, que aja po-
guda y aja volguda fer vna o-
bra qu'lleuol que sia minima o
gràdissima, y que no la aja feta,
y aço desdel principi del mon-
sins en aquest pũt en qualseuol
diferència de temps, y jo con-

Tres medis.

*Primer me-
di que son
rahons.*

cessare q̄ aquest argumēt no es
eficas en ninguna manera. Ben
segur estic q̄ no lam donarà. Y
axi lo subtilissim doctor Scot,
no obstant que en aquella hera
strua esta opinio no tant rebu-
da com per diligencia sua tor-
nà a ferho, se dexà vècer de a-
q̄sta raho, y en aço mateix des-
cubri la subtileza del seu ente-
nimēt, y molts cõis anys abans
S. Anselm com referexen gra-
ues Auctors. Lo segõ medi son
senyals o indicis dels quals se
collegeix lo fet com en vn cas
de homicidi o ladronici, pera
prouarlo se seixen de indi-
cis los Doctores en drets. Lo ter-
cer y vltim son testimoniis, que
de la veritat ques cerca, lo do-
nen digne de fe.

Scot;

S. Anselm

Segon me-
di.

Tercer me-
di.

§. IIII.

Començant per las rahons
y per la part q̄ prouen que
pogue Deu N. S. preferuar a la
sua mare sanctíssima del peccat
Original, es article aq̄st q̄ toca
a la Diuina omnipotència. En lo
Euangeli de la Anüciacio proua
lo Arcàgel S. Gabriel dos cosas
juntas. Primeramēt, la Concep-
cio del fill vnigenit de Deu en
las antranyes de Maria sanctis-
sima conseruada la sua Virgini-
tat, q̄ eravna obra tant grãdio-
sa, q̄ digue lo Arcangel: *Eccc cõ-
cipies in utero.* Despres proua la
cõceptio de S. Iuã Batista en las
entranyes de Sãta Elizabet, no
obstant dos grans impedimētis,

Deu pogue
preferuar a
Maria.

Sermo de la Concepcio

que eren ser steril santa Eliza-
beth, y a mes de ser steril esser
també ya vella, que encara q̄ no
fos flada steril, naturalment es-
tana impossibilitada pera tenir
fills, y en senyal de aquestas dos
marauellas diu també sant Ga-
briel. *Et ecce Elizabeth cognata
tua in ipsa concepit filium in sene-
ctute sua, et hic mensis est sextus
ei, que vocatur sterilis.* Y los dos
calos juntament confirma ab
vna raho. *Quia non erit impossi-
bile apud Deum omne verbum.*
Que es dir: que ninguna cosa q̄
per la sua naturaleza no li con-
tradiga, ni li sia repugnant lo
poder esser, esa Deu impossible.
Be se que alguns han llimitada
aquesta raho a las promesas di-
uinas dient, que lo sentimét de
aquellas paraules es, que ningun-
a promesa que Deu fassa, es de
cosa impossible, y peral intent
dels dos casos del Euangeli de
la Anunciacio, bastant seria a-
questa raho: pero no peral nos-
tre cas, pus no tenim promesa
diuina, o almanco no la sabem
de la preferuacio de Maria san-
ctissima quãt al peccat original;
y sabe la promesa de la Con-
cepcio de sant Iuã Barista, y del
mysteri de la Encarnacio: y per
lo tant quant al nostre cas de la
preferuacio de Maria, y prouar
que està cõpresa de baix del ob-
jecte de la Diuina omnipoten-
cia, tenim necessitat de vna re-
gla mes general. Aquesta doné

los Theolecs, no de que Deu no
puga fer vna cosa, q̄ lo tal mo-
do de parlar es vn poc mal so-
nãr, sino de que alguna cosa no
puga esser feta, es que la tal cosa
de si sia impossible, y no puga
esser feta en ninguna manera:
que es dir ab terme scholastic,
que la tal cosa implic contradi-
ctio, que seria hauer de dir jun-
tament que vna cosa es y dexa
de ser. Aquesta doctrina parti-
cularment es del Doctor An-
gelic sant Thomas, llum ref-
plandent en grau superlatiu de
la santa Iglesia. r. par. q. 25. art.
3. y en lo lib. 3. cont. Gent. cap.
22. Y comunment dels demes
Doctors Scholastics sobre lo li-
bre 1. de las sentencias. Pus de
dos maneras podem prouar que
vna cosa, de la qual se dubte,
estã compresa de baix del obje-
cte de la diuina omnipotencia.
La primera, responnent als argu-
ments que en moltras ocasions
se foija lo entenimét humã mal
forjats, pera prouar que vna co-
sa absoludamét no potesser fe-
ta, y en aquest cas. nols tenim,
que sien de consideracio. Dema-
nera donchs que hauem de dir,
que la diuina omnipotencia se
estén a totas aquellas cosas a las
quals nõ vhem quels sia repug-
nant lo tenir fer: y qui tal preté,
en qual seuol occasio està obligat
a mostrar la contradictio y re-
pugnancia, de tal manera, que
sempre que nos amostrea, està m-

S. Thom.

Dos mane-
ras de pro-
uar possibi-
lidad de v-
na cosa.

Primera.

obli-

obligats a dir que aquella cosa es factible y la diuina omnipotencia la pot fer. Aquesta regla general se funda tambe en las paraules de la raho del Arcàngel. *Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.* Explicant empero en altre sentit, que *verbum*, no vulla dir promesa, sino qualseuol cosa que pugua tenir ser: que es dir, que qualseuol cosa que lo enteniment entenga que pot esser: y de aquesta manera entenent sant Thomas aquesta raho del dit Arcàngel en la 1. p. q. 25. art. 3. pus pera prouar la sua doctrina que abans tenim referida, se val de aquest testimoni del Arcàngel en lo argument *Sed contra.* Demanera, que en nostre cas de la possibilitat de la preservacio de Maria, no tenim algun èts contrari a que responder, almáco tals que donen algun cuydado. Perque voler dir que no podia la Verge esser sanctificada en lo primer instant de la creacio de la sua anima, per ser impossible que vna anima juntament estiga en gracia y en culpa original, y auriem de dir que hi estaria si en lo primer instant de la creacio rebia la gracia; aquesta raho sols telloch quant la sanctificacio enclou expulsio de pecat original, o mortal actual. Pero quant la sanctificacio no vol dir mes que infusio de gracia sens expulsio de pecat, cõ fonc en los Angels,

S. Thom.

y en los primers pares, noy ha dupte ningu que la recepcio de la gracia pot esser en lo primer instát de la creacio. De aquesta manera se dexa medianament entender que la diuina omnipotencia se exten a totas aquellas cosas a las quals no vhem quels repugna lo tenir ser. La segona manera de prouar q̄ vna cosa està compresa debaix de la diuina omnipotencia es, explicant modos ab los quals vna cosa pot esser feta per la diuina omnipotencia. Y cosa ben certa es que no estan los modos ab q̄ Deu pot fer vna cosa, llimitats no sols al entenimét humà, pero encara ni al Angelic. Perque sols Deu es lo qui te concençen de totas las cosas posibles y esdeuenidoras cõdicionals, que no son manco que los possibles. Ben llimitada seria la potencia de Deu si sols se estenia a las cosas que lo entenimét creat compren. Y axi tenim de dir, que molts modos possibles sab lo Senyor, que nols sab atinar lo enteniment creat: y lo enteniment humà, que entre tots es lo mes baix, ne alcança alguns, ab los quals se podia posar en execucio aquest tant gran favor, y privilegi singular de Maria sanctissima.

Segona manera de prouar possibilitat.

S. V.

Q Vatre modos differentes hã posats los Doctors ab cada hu.

A 5

hu.

du del qual han pensat q̄ fone

Quatre mo- fet, o ques hania de fer aquest
dos de pre- tant gran favor a la Reyna sa-
feruar a cratissima dels Angels. Sia lo

Maria. primer. Los Hebreus o sos Ra-
Primer mo- bins, tenint opinio que la mare
do, del Messias no hauris de fer cõ-
cebuda en peccat Original sino

preferuada de aquell, fercant y
explicant lo modo com hauria
de fer, digueren com llargamēt

Galatino. refereix Galatino en lo lib. 7.
de arc. Cath. verit. en lo cap. 3.

Que quant Deu omnipotent
volgue crear lo primer home,
feu vna massa comuna, de la
part mes noble, de la qual piē-

gue la materia de la mate in-
maculada del Messias, y del re-
stant, y superfluitat formā al
primer home. La materia de q̄

hanit de fer formada la mate
del Messias fone conseruada
en Adam, y de Adam passa en

Seth, y despres en Henos, y axi
fins a sant Ioachim. Lo doctor

Angelic sant Thomas fa molts
argumentes contra aquest mo-
do y no en respecte del cos de

Maria sanctissima, sino en res-
pecte del cos sacratissim d̄ Chri-
sto, prouant que noy hague en

lo cos de Adam, ni en lo cos
dels altres Progenitors de Ma-
ria sanctissima alguna part asse-

nyalada, ò designada peral cos
sacratissim de Christo, quant
mes peral de nostra Senyora.
Pero improbant sant Thomas
aquest modo, nos cura de pro-

uar que no fos possible, sino
que no era conuenient a mol-
tas circumstancias del mysteri
de la Encarnacio. Certament
que si agues tingut sant Tho-
mas aquest modo per impossi-
ble, no aguera fet tal judici si-
no ab causas y rahons que au-
rien amostrada la impossibili-
tat, y aquellas aduertidas, resta-
ua mes ben impugnada aque-
lla opinio que lo sant tenia per
erronea, no sols parlant de la
Verge, pero encara de la huma-
nitat de Christo. De manera q̄
ni de la humanitat de Christo
vol concedir S. Thomas lo que
los Hebreus han concedit de
la mare del Messias, no per cas
impossible, sino per no conue-
nient a las circumstancias del
mysteri de la Encarnacio. Mon-
intēr no esaprouarlo, sino com
a possible, que es lo quem im-
potta pera mon proposit, y no
fa al cas que no sia estat, si be si
fos estat y constas de la sua exi-
stencia, estaria mes despedida
la possibilitat.

Segon modo de preferuar la *Segon mo-*
Reyna d̄s Angels del peccat cri- *do.*
ginal, poguefer disposat los seus
progenitors d̄ tal manera, q̄ tēs
ardor d̄ cõcupiscēcia haguels e-
tinguda aq̄ la filla de la manera
q̄ en lo estat de la justicia Ori-
ginal fora estada la procteacio,
o curant en los pares de Maria
sacratissima no sols las personas,
sino tambe la naturalesa. Quāt
a la

S. Thom.
lib. 3. sent.
d. 3. q. 4. 2.
1. & 2. &
3. p. q. 3. 1.
art. 6.

- ala immunitat del ardor de la concupiscencia, y que fone de aqueixa manera fone reuelat a Santa Brigida com distincament esta referit en lo lib. 6. de las reuelacions q̄ aquesta santa tingue en lo esp. 55. en lo qual escrigue, que vn dia enue altres li parlà la mateixa Reyna dels Angels y li digue: que la sua Concepcio no era estada com las dels demes per ardor de concupiscencia, sino per precepte y amor de la virtut de la obediencia. Va disconrent Galatino llargament per aqueixa materia en lo libre 7. de Arca. cap 8. Quant al que fone possible curar en los Progenitors de Maria sanctissima no sols las personas sino tambe la naturaleza, la qual curada naxerien los descendents sens peccat Original, es doctrina clarissima del doctor Angelic S. Thomas. 3. d. 3. q. 1. a. 1. q. 1. Sols nega lo S. Doctor q̄ fos curada la naturaleza en los pares de Maria sanctissima, y enten q̄ sols foren curadas las personas q̄ la maneja en tots los demes q̄ s̄o netejats del peccat Original. La mateixa opinio d̄ S. Thomas tingue sant Bonaventura, 3. d. 3. p. 1. a. 1. q. 1. Aquest modo quāt a la existencia actual apat q̄ sequire aquells sants, que digueren que la gracia preuingue a la naturaleza en la Concepcio de Maria, com S. Iuan Damas-
- ceño y altres.
- Tercer modo de preservar la Reyna gratissima dels Angels del peccat Original es dient, que s̄o preservada de la obligacio, del debit, o necessitat de cauter en lo peccat Original, y no sols de la cayguda en aquell. No es modern aquest modo, sino ja de Doctois antics, que no han gozada concedir a la Verge la actual preservacio. Entre aq̄sts fonch Durando, 3. d. 3. q. 1. nu. 8. Y flori aquest auctor feica dels anys de la Encarnacio del fill de Deu. 1320. La possibilitat de aquest modo se proua eidentment, si consideram la causa perque y lo modo com passa lo peccat Original de Adam en tots los descendets d̄ell per natural propagaeto, si ja algu per particular priuilegi no es eximir. Lo modo es lo seguent. Quant Deu omnipotent imposà a nostre primer Pare lo precepte q̄ no guslas del fruyt del arbre de la sciencia del be y del mal, va posar en Adam las voluntats de tots sos descendents per natural propagacio de tal manera, que peccant ell no sols lo mateix Adam restas priuar de la justicia Original, y enemich de Deu pero encara tots los descendets de aq̄ll per natural generacio, no sols estāt y perseverāt lo primer home en la culpa, pero encara despres q̄ aq̄lla li fos perdonada, ordenant Deu q̄ s̄o s̄o s̄o

Tercer modo

Durando

Genes. 3.

sollen

Sermo de la Concepcio

fossen curadas las personas y no la naturaleza. De tal manera, que si Deu no agues posadas en Adam (com està dir) las voluntats de sos descendents, es cert que no fora passat lo pecat de Adam com no passen los pecats dels demes pares en los fills. Pus aquest posar Deu las voluntats nostres en Adam, fonch en Deu vn acte voluntari quel pogue dexar de fer, y en tot y en part ab la mateixa facilitat quel feu. Quina difficultat te que pogué Deu llimitar lo paete que va fer ab Adã com a cap de tota la naturaleza, de tal manera que aquell pecat sols passas fins a cent generacions y no mes, o que dell sols se fos exceptada vnafilla per particular privilegi y causa particular, com la tingue Maria sanctissima molt grã per ser elegida ab eterno per mare del Redemptor. Aquest modo no sols molts lo han tingut per possible, sino tambe hã pensat que es lo q̄b que fonc fet aquest mysteri, ço es que fonc Maria sanctissima preferuada del pecat original, eximintla com de moltas altrás lleys y reglas generals, tãbe de aq̄lla ad

adRom. 5. Rom. cap. 5. *Omnes in Adam peccauerunt.* Si be fora estada redimida encara que de aquesta manera fos estada preferuada de la culpa original com se diã. Ni de aquesta sentencia se segueix, que aiam de dir en la

sentencia de aquells, que enten que lo fill de Deu se fora encarnar, encara que no agues pecat Adam, que si la Verge fos estada preferuada ab aquest modo tercer, que sola Maria sanctissima seria estada redemida, y los demes no sols no serien estats redemits, pero ni auriẽ tinguda necessitat de Redemptor; las quals cosas aparen molt incõuenients. Perque encara que es cert, que Maria seria estada redemida, pus seria estada preferuada del pecat original, y del debit y necessitat d'incorrer los, y aço per los meritis de Christo, en la qual cosa consisteix la redempcio: y encara que supposant que Adam no agues pecat, los demes no foren estats redemits, y pogué Adam dexar de pecar, despres que nostra Senyora fonc preferuada del debit y necessitat de incorrer lo pecat, y axi fonc primera aquesta excepcio de Maria, que lo pecat de Adam: y despres de exceptada la Verge de aquella lley, pogue Adam no pecar; y supposat que no agues pecat, la Verge fora estada redemida, y los demes ni agueren tinguda necessitat de Redemptor: tota via encara q̄ fonc primera la preferuacio de Maria, que lo pecat de Adã, quãt al orde de execucio, pero no fonc primera quant al orde de intencio, en lo qual era primer lo pecat de Adam, no sols preuist

preuist sino tambe permes. Y a be que podia dexar de ser lo peccat de Adam despres de preuist y permés, per quant ni la presciencia, ni la preuissio li donen necessitat absoluta: tota via infalliblemēt hauia de ser com las demes cosas contingents, que no dexen de serho, porque Deu las sab en la sua eternitat. Y axi si Adam no agues peccat, tampoc Maria no auia tinguda necessitat de ser preferuada del debit y necessitat, que no foren estats sino essent comes lo peccat. Cerra cosa es que si Adam no agues peccat, Christo no fora estat predestinat Redemptor, encara que fos vingut, ni aguera ningu tinguda necessitat de Redemptor, aimaco de peccat Original. Pero peccat Adam y essent predestinat Christo Redemptor, primer fone permes y preuist lo peccat de Adá: y despres de preuist aqll, fone Christo predestinat com a Redemptor: despres la sua mare com a mare, y despres la sua preferuacio del debit y necessitat de cau ter exceptantia en la imposicio de la lley a Adam, o no posant en Adam la voluntat de Maria sanctissima, o no volent que aquesta sola descendēt de Adam per natural propagacio fos cōpresa debaix de aquella lley. Y encara que la sciencia libera de Deu sia infallible: tota via, no posa en las cosas sabudas neces-

sitat absoluta, sino que las dexa en la mateixa contingencia que tenen de sa naturaleza. Perque encara que sabia Deu que Iudas hauia de trahir a Iesu Christ, y Antichrist hauia de ser pelsim en extrem: ab tot axo, ni la trahicio de Iudas se feu necessaria, ni Antichrist serà necessariament rohi, sino voluntariament, com Iudas volūtariamēt fone traydor. Si aquesta diffitat tingues força, tambe apertaria anaquells que defensen q̄ no peccant Adam, lo fill de Deu nos fora encarnat. Per quāt encara que Adam de fet peccà, podia dexar de peccar despres de posada la lley en la qual imposicio se diu, que fone preferuada la Verge. ~~Sino~~ ~~com~~ ~~donchs~~ que no agues peccat, com podem supposar, y de la tal supposicio nos ha de seguir ningū absurdo. Donchs en tal cas, la Verge fora estada redemida, y los demes no: Pero ja está dit q̄ aquesta obieccio no te força alguna. Finalmēt podem dir, que si Maria es estada redemida per ser estada preferuada del debit y necessitat: y Adam despres no agues peccat, sols agues pogut peccar, y Adam y los demes foren estats redemits, per quant per los merits de Christo foren estats preferuats del peccat o en si matexos, o en Adam: y axi sempre los demes foren estats redemits. Y sino agues pogut peccar

peccar, tãpoc Maria no aguera pogut incorrer en debit o necessitat de caurer en peccat. Be se q̄ y ha opinions serca de aq̄st modo y censuras graues, pero no ab bastants fonaments que fins a si se sien amostrats. * 7.

* 7. **Quart modo,** Lo quart y vltim modo es dir, que nostra Senyora sacratissima fonc præseruada no de la obligacio y necessitat de caurer en peccat Original: y axi que restà compresa en aquella sentencia ad Rom. cap 5. *Omnes in Adam peccauerunt.* Que vol dir, restaren obligats a caurer en lo peccat Original, pero be poguè ser que en aquell no caygues. Perque la preserua lo Senyor, y la preuingue ab la sua diuina gracia, no abans de la creacio de la sua anima sanctissima, sino en lo mateix instant primer de la sua creacio, abans empero q̄ caygues actualment en la culpa Original. Y no te aquest modo ninguna particular dificultat o repugnancia. Perque axi com després de formada la humanitat sanctissima de Christo, abans que della resultas la persona humana, que naturalment aquella humanitat aguera tinguda, la qual resulta sempre en lo primer instant de tẽps de la Concepcio o creacio de la creatura intel·lectual; no tes manco la segona persona de la sanctissima Trinitat preuenint la resultancia de la persona hu-

mana, impedi que aquella no resultas: axi tambe en lo mateix primer instant que fonc criada lanima sanctissima de Maria, y vnida ab lo seu cos sacratissim, en lo qual aguera incorreguda la culpa Original, si no fos estada preuinguda de la diuina gracia: en aqueix mateix primer instant la preuingue de tal manera, que fonc en ella abans la gracia que noy fos la culpa. Y axi com la humanitat de Christo ni tinguè ni te propria persona en ninguna manera, sino que està sustentada y suppositada y mes honradament en la diuina persona del fill de Deu: axi tambe lanima de Maria sanctissima fonc preuinguda de tal manera de la diuina gracia, que no poguè tenir lloch en ella lo incurs de la culpa Original. Lo simile es vn poc difficultos, pero cõ es de Fe, y es en actes substancials y no accidẽtals, com son la gracia y lo peccat: es importantissim, y entes facilita aquest modo admirablẽ. A moltissims à taben aparegut aq̄st modo, q̄ an tingut per cert que es estat aquest ab lo que aquest mysteri ses posat en execucio.

Tots aquests quatre modos alcança lo enteniment huma, ab cada hu dels quals poguè Deu omnipotent preseruar a la sua mare sanctissima del peccat Original, y com las forças del enteniment creat resten molt

molt atras al que sab, y pot la diuina sapiencia y omnipotencia, molts altres modes podem y deuem pensar que te lo Senyor, ab los quals poguè preferuar a la sua mare sanctissima de tant gran infamia. O com diuinament ponderaua lo glorios sanct Agustí columna fortissima de la sancta Iglesia aquesta veritat en la carta tercera per ocaſio del myſteri inefable de la Encarnacio. *Hic ſratio quaritur, non erit mirabile, ſi exemplum poſcitur, non erit ſingularare. Demus Deum aliquid poſſe, quod nos fateamur inueſtigare non poſſe. In talibus rebus tota ratio facti eſt potentia facientis.* Diuinissima diu: En aquestas cosas del myſteri de la Encarnacio, ſi fereu raho natural no ſer admirable, ſi exemple ſe demana, no ſerà cosa ſingular. Digam que Deu pot alguna cosa, la qual no ſaltres confeſſem, que no la podem inquirir, ni fercar. En tals cosas tota la raho de la obra, es la potècia del auctor della. No veix cauſa alguna pera dexar de dir en aquest cas de la preferuacio de Maria ſacratissima, lo que diguè lo mateix sanct Agustí en lo libr. 13. de Trinit. cap. 10. y dell lo Angelic Doctor S. Thomas 3. p. q. 1. a. 2. que a be que Deu ningun altre modo tingué pera redemir lo llinatge huma mes conuenient que lo myſteri de la En-

carnacio: tota via molts altres modos tenia ab los quals lo podia reparar. Y com noy agues mes modos, ſino los referits, no ſols tots quatre, pero qualſeuol dells es ſufficientissim pera dir que Deu omnipotent poguè preferuar del peccat Original a la sua mare sanctissima: y no hauent en aquesta obra ninguna apparencia de impoſſibilitat, nos pot negar, q̄ Deu aja poguda ferla, ſens injuria y agraui manifest de la Diuina omnipotencia.

S. VI.

IA tenim bastantissimament *Deu vol-* assentat lo primer cap. Tenim *que prefer-* ara de prouar lo segó, que Deu *uar a Ma-* omnipotèr volguè fer a la Verria. *ta ſacratissima mare ſua a queſt* tant alenyalat fauor: y prouat q̄ *tant a be* volguè, *restar a be* assentat y fudat lo primer medi de las rahons, que prouen aquest priuilegi. Lo Doctor subtil Scot *Scot* argumenta diuinament pera prouar q̄ Deu volguè fer la sua mare sanctissima aquest singularissim fauor concordatment en los dos scrits sobre lo Mestre de las sentencias, fets la hu en Oxonia, y laltre en Paris, sobre lo lib. 3. d. 3. q. 1. y molts altres, no ſols despres, sino tãbe abans. Pero en aquest cas a ell anomenam en particular, porque treballà admirablement per ampliar aquesta pia opinio y *san-* *cta deuocio.*

S. Agustí.

S. Agustí.

S. Tomas.

Modos ab La voluntat de Deu certa e
ques proua indubitadament se collegeix en
la diuina las cosas sobrenaturals de las sa-
voluntat. gradas y diuinas lletras, si lo sen-
tit ab ques funda es cert: ò de
las diuinas tradicions, de la ma-
texa manera si la tradicio es cer-
ta, y moltas vegades ni lo senti-
ment de las diuinas lletres es tã
clar, ni es tant manifest que de
vna cosa hi aja Apostolica tra-
dicio, que no sia necessaria la de-
claracio de la Iglesia Catholica
pera la vna y l'altra cosa: y decla-
rada la vna o l'altra, restà lo ne-
goci definit com a cosa de fe y
ab molta raho. Perque no son
manco paraules de Deu las Di-
uinas y Apostolicas tradicions,
que las Diuinas Scripturas. A-
questa certitut per encara, pero
la tenim, o almanco no sabem
que la tingam en aquest cas de
la preseruacio de Maria sanctis-
sima. Peruentura ques trobaràn
tantas cosas autenticas, com de
cadal dia se van descubrint, que
la sancta sede Apostolica decla-
rarà, que es diuina tradicio, que
ja lo negoci de la definicio se va
còtinuament encaminant. Tã-
be se acostuma de prouar la di-
uina voluntat, si be no sempre
ab infallible certitut, de la decé-
cia y conueniència de las cosas
o congruència dellas, dels quals
medis se val molt ordinariamēt
lo Angelic Doctor sanct Tho-
mas en mil ocasions, que en aço
en particular entre otras cosas

ha lo sanct Doctor a portat auã-
tatje a moltissims Doctors, no
sols Scolastics, sino tambe Sãcts
o Antics. Aquesta conueniència,
y congruitat, ò decencia en lo
nostre cas, se proua molt ver-
semblantment per molts caps, y
en moltas maneras. Diremne
sols quatre o cinc, que voler a-
nar discorrent per tots, seria
may acabar: y tenim de donar
lloc a las otras prouas, pus son
tãbe de importãcia molt gran.

§. VII.

Primera ment era cosa posada en raho y molt còueniēt,
que Deu nostre Senyor preser-
uas del peccat Original a la sua
mare sanctissima, considerada
en ella la plenitud de gracia que
tingue. Aquesta fone tanta, q̄ no
sols tingue nostra Senyora ma-
jor gracia q̄ ninguna pura crea-
tura humana o Angelica: pero
encara fone major la sua gracia,
que la de tots los homens y tots
los Angels junts: que es dir que
sola Maria sanctissima tingue
major gracia que totas las pur-
ras creaturas, que son estades,
son, y seràn: y per consegüent,
es major la gloria de Maria que
de tots los demes Sãcts junts.
Que la sua gracia y gloria sia
major que la gracia y gloria de
ninguna pura creatura, ho con-
fessa la sancta Iglesia a boca ple-
na en lo ofici de la sua Assump-
cio. *Exaltata est sancta Dei geni-*

Primevãra
ho presa de
la plenitud
de la gracia

En lo ofici
de la Assump-
cio.

vix super choros Angelorum ad caelestia regna. Lo mes alt lloc y mes eminent te en lo cel Maria sanctissima despres de la humanitat d'Christo, sobre los Chors de tots los Angels. Y en aquesta veritat concorden tots los Sancts parlant de la plenitut de gracia de Maria sanctissima, en particular tractant las paraulas del Arcangel. *Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Inuenisti gratia apud Deum. Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, &c.* Pero que la sua gracia sia major q̄ de tots los demes Sancts junct̄s, an ho dit clarament sanct Pere Damia, que be se li pot donar titol de sanct, pus atorgue animo de renunciar despres de ja gozada la dignitat de Cardenal de la sancta Iglesia Romana, y acceptant pera la renunciacio vna tant pezada penitencia com era dir cada dia lo Psalm *Misere-re mi Deus, &c.* disciplinantse per espay de cent anys, y mes fons encara complit tota aquesta penitencia dins de vn any, com diuhen concordantment

* 8. los Scriptors de la sua vida. * 8. Aquest sanct en lo sermo de la Assumpcio de Maria, diu clarament. *Virgo mater inter omnes Sanctorum, & Angelorum choros super emmans, & euicta merita singulorum, & omnium titulos antecedit.* La Verge sacratissi-

ma entre las animas dels sancts y Chors de Angels sobre eminent y eleuada, porta auantatge als merits de cada qual, y titols de tots. Noten se las paraules, *singulorum & omnium*, y queu entenga aquest grauissim Doctor collectiuament, veuse ab lo simile de ques val. Perque diu que axi sobrepuja Maria sanctissima als altres sancts en gracia, com lo Sol en llum y claredat excedeix a totes las estelas: y es cert que collectiuament las excedeix, pus en presencia del Sol nos veu resplandor de ninguna de las estelas, y despres diu: *Similiter & virga Jesse in illa inaccessibili luce per lucens: sic verorum qui Spirituum beatorum dignitate tenent, vt sint quasi non sint, & in comparatione Virginis nec possunt, nec debeant apparere.* De tal manera resplendeix en aquella sua tant inaccessible claredat, y de tal manera ofusca la dignitat dels vns y altres esperits, que son com si no fossen, y en comparacio de la Verge, ni poden ni deuen compatexer. Lo beato Lorens Iustinia en lo sermo de la Assumpcio, parla no manco clar, y diu: *Merito quicquid honoris, quicquid felicitatis habebatur in singulis, totum exuberabat in Virgine.* Meritament qualseuol honra, y qualseuol felicitat y diuina que cada qual tenia, tot era

B. Lorens.
Iustinia.

B copio.

Sermo de la Concepcio

- S. Bonau.** Bonaventura en lo Opusculo que es intitulat Spil de Maria en lo capitol set, diu moltissimas sentencias en aquest proposit. *Sicut in mari aquarum sic in Maria sunt congregaciones gratiarum.* Y confirma aquesta sua sentencia ab aquellas paraules de sanct Hieronym en lo sermo de la Assumpcio de Maria sanctissima, o Epistola 10. del tercer tomo, a Paula y Eustochio. Si ja aquesta no es obra de Sophronio, y no de sanct Hieronym. *Aue gratia plena (inquit) & bene plena: quia ceteris per partem prestat ut: Maria vero simul setata infudit plenitudo gratia.* En confirmacio de la mateixa doctrina aporta tres paraules de sanct Bernat per occasio de aquellas del Ecclesiastic, en lo capitol vint y quatre. *In plenitudine sanctorum detentio mea.* Las de sanct Bernat son. *Merito in plenitudine sanctorum detentio eius, cui nec defuit fides Patriarcharum, spiritus Prophetarum, zelus Apostolorum, constantia Martyrum, sobrietas Confessorum, castitas Virginum, sacunditas coniugatorum, immo nec puritas Angelorum.* Es conforme aquesta doctrina a la del Angelic Doctor sanct Thomas en la tercera part, questio vint y set, article quint ahont tractant, si la Verge gloriosa per medi de la sanctificacio alcançà la plenitud de totes las gracias, resol que tingue major gracia rebuda de Christo, que tots los altres, y com en lo argument, *Sec contra.* Se val de aquell lloc ja citat, ò de sanct Hieronym, ò de Sophronio. *Maria vero tota simul se infudit gratia plenitudo.* Apar que necessariament se te de entendre la doctrina de sanct Thomas de la mateixa manera que aquella de ques val. Aquesta mateixa doctrina a senyalaren molts Doctors antics y clarament an ensenyada alguns moderns. * 9. De aysi * 9. es, q an vingut a dir los sancts, que majors privilegis, y prerogatiuas de gracia foren concedits a Maria sanctissima, que a ningun dels sancts, no sols homens, sino tambe Angels. * 10. * 10. Y de aquest principi se val lo Doctor Angelic sanct Thomas S. Thom. en la tercera part, questio vint y set, article primer: pera provar q Maria sanctissima fone sanctificada en las entranyas de la sua mare y abans de naxer en aquest mon. Y la raho que fa es, que per quant trobàm en las diuinas llettras que Hieremias y sanct Iuan Batista foren sanctificats abans de naxer; y majors privilegis foren concedits a Maria sanctissima, que a ningun dels sancts: de aqui es, que diu lo mateix de Maria sanctissima, y que està posat en raho que de aqueixa manera sia cre-

gut,

gut. En dos maneres accommode jo aquesta manifesta raho a nostre proposit. La primera per que diu lo Doctor Angelic, y Angelicament. Majors priuilegis son concedits a Maria, que a ningun de tots los altres sàct: lo priuilegi de sanctificacio fòc concedit a Hieremias y a sanct Iuan Batista. Donchs a Maria sanctissima major priuilegi li fone concedit, que no es la sanctificacio, y axi serà la preferuacio, y que volguè Deu preferuaria del peccat Original, que es lo que sercam. La segona manera es. Majors priuilegis foren concedits a Maria sanctissima que a ningun dels altres sancts. Pus als Angels, no sols bons, sino també als mals. *Segon ara ho presa de la preferuacio del peccat actual.* Dit priuilegi de ser creats en gracia, y de la mateixa manera a nostres primers pares com ensenya la sancta Theologia dels vns y dels altres; y es capas la Verge sacratissima de aquest priuilegi. Donchs per no dir que los Angels axi mals, com bons, y nostres primers pares aportaren auantatge a nostra Senyora en vna cosa de la qual era tant capàs aquesta Reyna sacratissima, que almanco dels dimonis certament es vna cosa molt terrible; es raho que pensem y tingam per cert, que Deu omnipotent volguè preferuar la molt preferuada de la fealdat, y de gracia de la culpa Ori-

ginal. No puc creurer en ninguna manera, q̄ aja volgut Deu fer majors fauors als vassalls q̄ a la Reyna serenissima dells, ni als seus ministres, que a la sua mare sanctissima, ni a vnas creaturas tant vils com son los dimonis, que a vna creatura tant principal y noble com es aquesta Reyna de tãta magestat, que della diguè sanct Dionis Areopagita, que la aguera judicada per diuina, si la fe no ensenyas que noy ha sino vn Deu. Refereix aquesta sentencia Dionis Cartoxà, sobre lo capitel tercer del libre de Diui. nomi, en lo article setse.

S. Dionis
Areopaga.

Dionis
Cartoxa.

S. VIII.

MEs auant era conuenient que lo fill vnigenit de Deu preferuas a la sua mare sanctissima del peccat Original, supposat que fone preferuada del peccat actual no sols mortal pero encara venial. Doctrina es de fé Catholica, que Maria sanctissima may cometè peccat actual mortal, ni venial. Dic que es doctrina de fé encara que Gregori Ariminentse sobre lo lib. 2. de las sentencias, d. 30. q. 2. a. 1. defensant que nostra Senyora era estada concebuda en peccat Original, atribirà a dir, q̄ també algunas vegadas auia comelos peccats venials. Trobaues aquest Doctor apre-

Gregori
Arimi.

tat de tal manera, que hauent
 de dir vna de tres cosas, ço es:
 o que nostra Senyora no era
 concebuda en peccat Original,
 o que era cayguda en alguns ve
 nials, o que sanct Agusti se era
 enganyat en lo capitol. quinze
 del llibre quint, contra de Iuliana
 Pelagià, ahont diu que ningun
 es concebut en peccat Original,
 que no cayga en alguns ven
 nials, quât te edat de discrecio.
 De aquests tres camins pren
 guè lo segon, que era lo que
 manco se auia de elegir, y dexà
 los dos, que mes prest tots jûs
 se auien de pendrer que lo se
 gon sol. Si be com aduetteix
 Andreu Vega libr. 14. sobre lo
 Concili de Trento cap. 18. re
 uocà prest com era raho, a que
 sta tant mala eleccio. Dic dõ. hi
 que es de fe, que nostra Senyo
 ra may cayguè en algun pec
 cat venial, ni leuissim, que es vn
 priuilegi també singular. A que
 sta veritat se defini en vn Con
 cili Claramontà, celebrat en
 temps del Papa Vibà II. com
 refereix Vega en lo lloch ja re
 ferit. Y encara que en lo Con
 cili Tridenti en la sessio 6. en lo
 Can. 23. directament no fone
 definida aquesta veritat; tota
 uia la supposà com a verfade
 ra, pus clara y distinctamēt diu
 que la Iglesia Catholica te re
 bat que Maria sanctissima per
 spicial priuilegi de Deu nostre
 Senyor en ninguna manera, ni

en temps algu cayguè en pec
 cat venial, ni lo mes leue ques
 puga imaginar, y a quest es lo
 comun consentiment de la fan
 cta Iglesia, y Doctors Catholics
 antics y moderns, Positiu en
 diuersos llochs, y Scolastics en
 lo libre 3. de las sentencias, los
 quals ab diuersas rahons y con
 jecturas van declarat y confir
 mât aquesta veritat. * II. Y no * 11.
 obitant aquesta doctrina tant
 verdadera, podia dir la Reyna
 dels cels la oracio Dominical
 del *Pater noster* sens dexar la pe
 ticio que diu *Dimitte nobis de
 bita nostra*. Perque encara que a
 questa peticio sols demâ la re
 missio dels peccats actuals tant
 mortals com venials, dels quals
~~causa vniuersal~~ *causa vniuersal* s'atigue sempre
 neta y pura Maria sanctissima,
 y aquest priuilegi seu fone tãbe
 singularissim com altres molts;
 de hõt se segueix, que no tenia
 pera que dir esta oracio quant
 en aquesta part per si mateixa
 no res mâco la podia fer y molt
 a proposit per lo cos mystic de
 la Iglesia, que son los faels, en
 tre los quals està cõptada, que
 es grã gloria de tot lo cos, apres
 de la grandeza de tenir per cap
 a Iesu Christ. Todas las peticions
 de la oracio Dominical son cõ
 munes com las mateixas para
 les declarã, q̄ son expressas per
 lo numero plural; y de aqui es
 que qual(cevol en ellas demana
 generalmēt per tots los faels, y
 per:

Petitions
 de la oracio
 Dominical
 pera qui de
 mauen.

S. Agusti.

Andreu
Vega.

Cõcili Claramonta.

Cõcili Tridenti.

per si mateix si te propria necessitat, per ser membre del mateix cos. De aquesta doctrina Catholica, que Maria sanctissima no caygué en ninguna manera en ningun temps, ni occasio en peccat actual mortal, ni venial, resulta vna raho de dos caps, ò duas rahós, per las quals podem y deuem dir, parlant segons bon discurs natural: que volgué Deu omnipotent preferuar a Maria sanctissima del peccat Original. La primera, perque la preferuà del peccat mortal com està prouat. Pus lo peccat Original es verdaderament mortal, en quant mata al anima verdaderament. Perque encara que la pena del peccat Original no sia de sentència, ni de foc, com en ninguna manera la patirà aquells, que seràn morts ab lo peccat Original tant solament; encara que sien fills de Infaels: tota via mereix la culpa del peccat Original: y si no es perdonat, es cert pateix la priuacio de la vista clara de Deu, a la qual anomenan los Theolecs pena de dany, y aquesta es major que la de sentiment; per quant aquesta priuacio del major be, ques pot imaginar. Noy ha cosa ninguna ques pugua comparar ab la vista clara y fruycio de Deu, en la qual consisteix la benauenturança eterna; ni cosa altra alguna pot aquietar y fessegar lo desix y ca-

pacitat del enteniment creat, com tenia ben entes lo Real Propheta David dient en lo Psal. 16. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* A les hores sols estaré contét, y no tindre mes que desitjar, quant gozaré Senyor y creador meu clarament de la vostra gloria. Priuant donchs la culpa Original de la gracia, que es vida de lanima, y de la gloria eterna, que li correspon: noy ha dubre algu, sino que es cosa certissima, que lo peccat Original es mortal, ab molta veritat y propietat, encara que nis diga, ni sia actual. Priua la culpa Original de vntat important be, com està dit; no sols pera cert temps, com si ~~vesseu en un milió de anys, o un milió de milions, sino~~ pera sempre sens fi de tal manera, que despres que los que seràn morts ab lo sol peccat Original auràn estat en los llims, o peruentura en altra part despres del dia del judici vniuersal, mes milions de anys, que noy ha grans de arena en tota la mar y en tots los rius, y en tota la terra; tant de temps mateix los restarà de estat priuats de la vista de Deu, com lo dia mateix que començaren: perque aquesta es la natural: y condicio de la eternitat. Hà lo sus si considerassi los homens aquesta veritat tant verdadera y tant certa, en los punts ques

Sermo de la Concepcio

offereix cas de offendrer a la Diuina Magestat, almáco mortalment, sis passauen per lo enteniment aquesta eternitat, a ques obligá sempre que perden la Diuina gracia y no dic que tinguessen aquesta cósideracio ab gran vehemencia, sino sols mitg considerada, y no sols de la priuacio de la diuina visio, sino també dels torments del infern, que no sols son vehemētissims, sino també eterns, y de tal compas que la consuetut en ninguna manera disminueix lo sentiment, y molestia dells: com diguè laltre ignorat y orat; que lo infern tot era vns quinse dies, y despres non feyen ningun cas (quina oradura tant gran pera persuadir a un peccador, que res cas de anar al Infern) certísimament que sis passuen los peccadors per lo enteniment mitg considerada aquesta veritat, dexarien de peccar per la misericordia del Senyor; no sols mortalment, sino també moltísimas vegades venialment, pera lleuar les occasions del peccat mortal. De manera que per ser lo peccat Original verdaderament mortal, y tenim per cert com a cosa de fè, que Deu omnipotent per la gran bondat y misericordia sua, volgué preservar a Maria sanctíssima del peccat mortal: podem creurar versemblantment, y deuem, que sonc conuenient, y volgue Deu

fos preservada del peccat Original. Lo mateix se conclou a minori ad maius de la preservacio de la culpa venial, de la qual també tenim assegurat que Maria Sanctíssima sonc preservada. Pot esser versemblant que aja Deu preservada a la Reyna saceratíssima dels Angels del peccat venial, y que del Original no la agues volguda preservar? Lo peccat venial tot sol, ni priua de la gracia, ni fa enemich de Deu, ni condemna al Infern, ni priua de la gloria; de las quals, o a las quals cosas priua y condemna lo peccat Original: y no judicarem cosa conuenient que Maria sanctíssima essent estada eximida dels peccats venials, de la mateixa manera y ab major ratio es estada previnguda de la gracia diuina en lo instant de la sua Concepcio, pera que no restás submergida en lo profundo de la macula Original? No volgué Deu consentir vna macula de poca importancia que ab tanta facilitat se fora netejada, com se remedièn los peccats venials per graues que sien, sols no atriben a ser mortals; y auria consentida macula Original, ques neteja ab tanta difficultat en alguna manera com lo peccat mortal, y sobrepoja lo peccat Original tot sol a qualseuol numero de peccats venials? Molt mes assenyalada merce a-

aguera

aguera feta la Divina bondat a la Reyna serenissima de las Hierarchias celestials, que aques permes y dissimulat, que fos cayguda en quants peccats venials se son cometos ys cometràn, y no aques permes que fos estada concebuda en lo sol peccat Original: que no per lo contrari preferuantla de tots los venials, dexarla dar de vills en las espinas agudissimas y molestissimas de la culpa Original. Passem per la imaginacio, que per ventura no faltará, qui tinga per freda aquesta raho, per la diferencia que y ha entre lo peccat actual, tant venial com mortal, per vna part y per altra lo Original, per quât lo peccat actual se comet ab propria voluntat en aquell mateix qui comet, y lo Original ab voluntat aliena, o almanco ab voluntat en altri, que fone en Adam, en lo qual auia Deu posades las volûrats de sos descendents per natural propagacio, com abans tenim explicat, exceptada sols la de Maria sanctissima, segons la opinio que abans tenim tanbe declarada. Supposada aquesta diferencia, poria pretumit algu, que per ser lo peccat venial perpetrat ab propria voluntat en si, era conuenient que fos la Verge preferuada de aquell, y no importava tant que fos preferuada del Original, com ha

incorregut per voluntat posada en mans de altri. Certissimament que es fredissima aquesta res, o sta, y axi no apaga ni disminueix lo calor y força del argument, ans be en alguna manera apar la augmenta com per vna antiparistasis de ques valen los Philosophs, dela manera que lo gran fret del hyuern no refreda, sino que escalfa las ayguas que estan en las entranyas de la terra, y no las escalfa sino que las refreda lo calor del Estiu, quant estan los dies Caniculars en major vigor. De la mateixa manera aquesta consideracio de diferencia entre los peccats actuals y Original, no disminueix, almanco pera mi, sino ~~que~~ la força de la nostra raho: y que sia axi, vajan ho vn poca laborint y meditant. Qui no veu y clarament, que per ser comes lo peccat Original ab voluntat posada en altri, no disminueix la grauedat, que te la sua macula? Ni lo ser lo venial comes ab voluntat propria en lo mateix peccador, augmenta la leuitat y facilitat del venial? Y sent axi, persevera y testa en son punt la força del argument, ques pren de la grauedat del Original y leuitat del venial, sens importar alguna cosa aquella diferencia y distinctio, encara que

fundada sobre de certa veritat. La tenim donchs que no disminueix. Ara amostrem que en alguna manera la augmenta. Quina difficultat te de la mateixa manera, que es mes facil cosa y mes posada en raho guardar a vna persona del dany, que li te de venir per volutat aliena, que del dany que li te de venir per propria volutat? De assi es, que acostumam de dir quant se acarrea algun home vn treball per sa propria voluntat, que sel pas lo millor que puga, y no fos estat tant inconsiderat: pero sempre que nol se ha lo mateix quel pateix acarreat o procurat, li tenim mes compassio, y ab mes facilitar li treballam de ajudar, no sols pera lliurar lo del dany, ~~quant j. tie. que cont. p. m. nint~~ que nol vinga a molestar. De la mateixa manera podé dir, que per quant lo peccat Original hauia de ter en Maria sanctissima, y fora estat per voluntat sua en Adam, y lo venial per voluntat sua propria en la mateixa Verge; molta mes raho hi hauia pera preferuarla del Original, que no del venial: del qual no res manco tenim de fe que fons preferuada. Y per lo tant, aquesta consideracio de diferencia de peccat Original y actual, que realment es diferencia esencial, y per conseguent vera necessariament, en ninguna manera disminueix, ans be augmé-

ta y auia manifestament la vigor y força del mateix argument, que ha volgut Deu preferuar a Maria sanctissima, de la macula Original, pus féc la sua diuina voluntat preferuarla de la culpa venial.

§. IX.

Nons dona manco occasio de presumir y tenir animo pera dir, que volgué lo gran Pare de misericordias de las quals está riquissim preferuar a Maria sanctissima de la fealdat comuna dels descendents de Adam, per la gran excellencia sua que en lo nom sanctissim de Maria está cifrada y resumida. Primerament, lo nom sanctissim de Maria se semblaca ab lo de Deu inefable Ieoua. Perque axi com aquest es tetragrammaton, que vol dir de quatre llettras: axi també es tetragrammaton lo de Maria, scrit empero en las llenguas Hebrea y Syriaca, que son molt semblants; en las quals noy ha altres llettras sino las consonants, y per las vocals posan certs púts que en ninguna manera son llettras en aquellas. En aqstas duas llenguas, lo nom que respon al Grec y Llati (Maria) no es de tres syllabas, sino de duas tant solament, y la vltima letra dell, es la (m) y sols se diferencian los noms Hebreu y Syriaco en lo primer punt, com si en Llati o Grec diguessen, en la primera

*Tercera ra
ho presa de
la dignitat
cifrada en
lo nom de
Maria.*

vocal,

Sanctes
Pagnino.

vocal, que los Hebreus diuhen Mirjam, y los Syros diuhé Marjam; y los setanta Interpretes interpretant lo nom de la germana de Moyfes, que era Mirjam, traduhiren Maria. Que sia axi veritat, consta de las traduccions de Sanctes Pagnino del testament vell en lo cap. 15. del Exodo y cap. 12. y 20. del libre dels Numeros, y la Syriaca del nou testament en lo cap. 1. de sanct Matheu cap. 16. de sanct Marc, cap. 1. de sanct Luc, y cap. 20. de sanct Iuan. Y encara que lo mateix Sanctes Pagnino en lo libre de las interpretacions hebraicas, &c. lo escriu com los Syros: tota via, tambe aduerteix q̄ es nom de dos syllabas. Mes auant la excellencia d'aquest nom es tanta, que despres del nom dulcissim de Iesus, aquest es sobre tots los altres noms. Aduertencia es aquesta de aquell sapientissim y deuotissim Idiota, en lo cap. 5. del libre de las suaz contemplacions, quāt diu: *Dedit tibi Maria tota Trinitas nomen, quod post nomen filij tui est super omne nomen: vt in nomine tuo omne genu flectatur caelestium, terrestrium, & infernorum.* Aquest nom perals Angels es ineffable en alguna manera, quant mes per los homens. De aquesta consideracio tenim vn gran senyal en lo Euangeli de la Annunciacio: perque lo Arcangel sanct Gabriel en la salu-

S. Idiota.

tacio, no digue *Aue Maria gratia plena*, sino sols, *Aue gratia plena*: per la gran reuerencia que a Maria sanctissima se li deu, no gozà, ni tingué animo de anomenarla per son nom a las primeras paraules. Pero despres q̄ fonetrauat lo colloqui; fet ja mes familiar, y en alguna manera animat ab la grandissima benignitat de Maria sacratissima, tingué animo pera dir: *Ne timeas Maria.* Tambe declaran aquesta gran excellencia y dignitat de aquest celestial nom, ple de dulçura y consolacio las diuersas significacions, que dell an notades los Auctors Vos an dit que Maria vol dir, *Amaritudo maris*, o *mare amaritudinis*, la qual significacio conue a la Reyna sacratissima admirablement, si la contemplant posada en las tristicias, angustias, y amargor, que pati en la Passio y mort del seu amantissim fill. Altres an dit que Maria vol dir, *Stella maris*, com a port y guia que es dels nauegants per lo mar tempestuos de aquest mon. Altres an dit que vol dir *Domina mea*, o *domina maris*, y altres *luminare minus*, axi com Christo es *luminare maius*. De tal manera, que axi com en lo principi del mon creá Deu *Duo luminaria magna*, encara que desiguals *luminare maius vt preeffet diei, & luminare minus, vt preeffet nocti.* Ab tal orde y concert, que

Genesis 1.

Sermo de la Concepcio

los dos lluminars grans tenien diuidit entre si lo gouern del temps: axi tambe Christo Redemptor nostre com a Sol, y Maria sanctissima com a Lluna, tenen en alguna manera diuidit entre si lo Impeti del Regne de Deu. Diuse aço no ab adulacio y mentida, com ho diguè lo Poëta Llati de Cesar Augusto, en lo temps del qual se celebraren en Roma vns famosos spectaculos, que duraren alguns dies. Los dies en ques celebrauen, eren tant serens y clars, que las festas se podien gozar sens ningun impediment: y per altra part, en alguna nit, almanco de las intermedias, plognè ab tanta abundancia, que se feya un estat de la mateixa manera, nos foren pogudas fer las festas, almanco ab tanta alegría y gust dels miradors. Aparegueli a Vergili que Iupiter se contentaua de regir lo mō de nits, y que lo Emperador regis de dias; pera donarli gust compognuè aquell distich tant celebrat sens nom de Auçtor, yl posà a las portas del Palau Imperial.

Nocte pluit tota, reduent spectacula mane,

Diuisum Imperium cum Ioue Caesar habet.

Agiadali tant al Emperador, que feti grans diligencias pera trobar lo Auçtor, y remunerar-

lo. Y succehiren coses graciosissimas, pero no fan pera nostre proposit. Aquell vers segon

Diuisum Imperium cum Ioue Caesar habet.

Que tant injustament se diguè de Augusto Cesar, com de Iupiter, se diu verdaderament de Christo Sol de Iusticia, y Maria que es la Lluna, encara que no may ecclipsada, per no auer may estat la terra de peccat interposada entre ella y lo Sol de Iusticia: ni may buyda per no auer may estat sense gracia: y axi, ni sense lo Auçtor d'ella deuant del qual sempre la tinguè desde'l primer instat de la sua purissima Concepcio. Dic que aquell vers en poc mudat y millorat, quant a las personas de que parla sens comparacio, se pot dir de Maria sanctissima ab molta veritat.

Diuisum Imperium cum Matre Christus habet.

Perque com diu lo gran Gerson en lo tractat quart, sobre del Magnificat, parlant de la Assumpcio de Maria sanctissima, feu Deu omnipotent en fauor de aquesta sacratissima Senyora, lo que sols prometé lo Rey Assueto a la Reyna Esther, com llegim en lo capuol quint del seu libre. *Quis vis Esther Regina? Quæ est petitio tua? Etiam si dimidatam partem Regni petieris, dabitur tibi.* Aquest

Gerson

Esther. 5.

Vergili.

quest fauor nól rebe Esther encara que se li offerí, y rebel Maria sanctíssima (diu lo gran Ger son) donantli lo Senyor, que es verdaderament y vnic Monarcha, la meytat del seu Regne. Consisteix lo Regne de Deu particularment en dos cosas, que son potencia y misericordia. De aquesta manera diuideix lo Regne de Deu lo sancte Propheta Dauid en lo Psalm 61. *Duo hæc audiui: quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.* La paraula de Deu es vna simplicíssima y tambe certíssima, y basta que vna vegada diga vna cosa y prometa de fer-la, que val tant mateix, com si milla reiteraua; y feta aquesta com a premunicio, diu a qui mateix lo sancte Propheta: lo de la sua paraula dos cosas he ohidas y entesas. La primera, que a ell li conue la tamma potencia, ab que pot fer rotas las cosas, y ningú li pot resistir. La segona, es que a ell li conue la misericordia, las obras de la qual resplendexen y campejan mes que ningunas otras obras suas: així ho canta lo mateix Propheta en lo Psalm. 144. *Miserationes eius super omnia opera eius.* Pus estant diuidit en aquestas dos parts lo Regne de Deu, y retinentse la omnipotencia, en alguna manera posà en mans de Maria sanctíssima la misericordia. De aquí es, que la sancta

Iglesia a veu plena li canta. *Salue Regina misericordia Mater.* Salueus Deu Reyna y Mare de misericordia. Digam donchs, y no ferà ni mentida ni adu-lacio:

Diuisum Imperium cum Matre Christushabet.

Y sim diguès algu que de aquest nom Maria, nos poden col·legir aquestas excellencias: Perque foren algunas otras donas que tingueren aquest mateix nom, com la germana de Moyse, sancta Magdalena, Maria de Iaume, y Maria de Cleophas, y no tingueren aquestas excellencias, ni altres moltes, y així de aquest nom en ninguna manera se poden col·legir: veritat es, que del nom sol nos poden inferir en totas las personas, quel tingueren, com ni del nom dulcíssim de Iesus se poden inferir en qualseuol quel tinga, o aja tingut, las grandezas que significa, que son encara molt majors. Pero tenense de inferir las vnas y las otras en algunas personas particulars, com es en aquellas, a las quals los foren los noms imposats per orde particula del cel, y denunciat per lo Angel. Certa cosa es, que lo nom dulcíssim de Iesus, q̄ vol dir Saluador, fone imposat a molts en lo vell Testament: pero a ningú per especial orde del cel sino a Iesu Christ, y a alguns

Psalm. 61.

Psalm. 144.

Solució.

Sermo de la Concepcio

alguns que abans lo tingueren, ordenà Deu, o disposà quels fos posat: perque tingueré algunas cosas per raho de las quals fore figura de Christo; com a Iosue, y al Patriarcha Ioseph en Egipte, com an aduertit alguns moderns diuinament. Lo mateix diem y hauem de dir del nom sanctíssim de Maria, que per orde particular del cel fone imposat a la mare de Deu. Y axi com lo nom dulcíssim de Iesus sols conuenia propriament a Christo: axi tambe lo nom admirable de Maria, sols ab propietat conuenia a la mare de Deu; y per lo tant, sols en Maria son las grandezas per ell significadas, y no en las demes; y della tant solament podem cantar per que xaraho.

*Diuisum imperium cum matre
Christus habet.*

Conclogam ara nostre argument. A vna persona a la qual tāt amaua Deu ab charitat perpetua, a la qual tenia ab eterno predestinada pera partirse ab ella lo feu regne, y pera ferla tāt gran senyora de senyors y de Reys, tenia de consentir que ni vn momento de temps estigues esclaua del dimoni maligne y cruel? No sem pot alséar en lo enteniment en ninguna manera, que no aja volgut Deu preservar-la del peccat Original, per medi del qual aguera pogut gloriarse lo dimoni de que auia

ell collidas las primicias del ser, y tinguda debaix de la sua tyrannica y miserable captiuitat. Y com a cosa tant cōuenient y posada en raho, tinc per certísim volguè Deu fos perferamét preseruada de tant gran infamia, y tant gran deshonor com era ser enemiga de Deu y esclaua del dimoni.

S. X.

NO es de manco importancia per aquest mateix efecte y proposit la dignitat y excellencia de mare de Deu. Pera fundar aq̄sta quarta prova, no tenim necessitat de ocuparnos en aueriguar si Maria sanctíssima (que verdaderament es mare de Christo) est tambe ys deu anomenar, parlár ab molta propietat, mare de Deu; si be en algun temps tingueren los Catholicos no poca altercacio y debat ab alguns heretges, si nostra Senyora era y se deuia anomenar *Theotocos*, que vol dir, *Dei genitrix*, o no. Entre Catholics sempre ses tingut per veritat de fe, y molt justamét. * 12. Suposada donchs aquesta veritat quens ensenya la fe, y considerant la grandeza de aquesta dignitat de mare de Deu, diu he los Sancts y Doctors Theolecs, que es infinida, y que ningun altra pot donar Deu major a vna puta creatura, sino es sola la hypostatica vnio, la qual sols la humana-

*Quarta
prova de
la dignitat
de mare de
Deu.*

S. Thom.

humanitat de Christo. Doctrina es aquesta del Angelic Doctor sanct Thomas 1. p. q. 25. a. 6. ad 4. tractant en aquest lloc si Deu pot fer las cosas que ha fetas, millors que no son: y examinant aquesta difficultat en la humanitat de Christo, en quant vnida ab la segona persona de la sanctissima Trinitat, en la benauenturança sobrenatural, en quant te per objecte a Deu nostre Senyor vist cara a cara manifestament, y en la dignitat de Maria sanctissima, en quant es mare de Deu: Respon lo sanct Doctor, que la humanitat de Christo en quant esta vnida substancialment ab la persona diuina, y la benauenturança creada en quant es fucio de Deu vist en simateix descubertamet, de la mateixa manera que es, y Maria sanctissima en quant es mare de Deu, tenen vna dignitat infinita del be infinit que es Deu. Y per aquesta part, axi com nis pot trobar, ni pot esser cosa alguna millor en ninguna manera, que lo mateix Deu, ni tant bona de molt; perque entre la millor de todas las creaturas, y Deu, y ha distancia infinita: de la mateixa manera no pot fer cosa alguna millor, que la vnio hypostatica, creada benauenturança sobrenatural, y la dignitat sobre eminentissima de Mare de Deu. Per anar descubrint aquesta grandezza de la dignitat

de mare de Deu, tenim de aduertir, q̄ no consideram en ella sols la moral estimacio, sino també en alguna manera las entitats phisicas y naturals, que entreen en ella, que son de molta consideracio, no sols en quant son causa de la dignitat y estimacio moral, sino tambe considerades en si mateixas. Son tres en particular. La primera es, q̄ la Verge sacratissima verdaderament y propriament concorregue en la fabrica del cos preciosissim de Christo, que hauia de estar, y estigüe substancialment vnit, y estarà pera sempre ab la Diuina persona del fill de Deu, tenint aquella en lloch de la propria creada, que naturalment aguera tinguda, si la diuina substancia de la persona del fill de Deu no agues feta preuocio, donant a la humanitat sanctissima de Iesu Christ tot lo q̄ la propria li aguera pogut donar mes cabal y perferament. La segona cosa y seguixse de la primera es, que alguna substancia presa del cos Virginal de Maria sanctissima, de la qual lo cos de Christo en lo principi fone constituit y format, y despres augmentat, tany quant se anà nodrint de la sanc purissima y llet candidissima de la Verge, aquesta tal substancia presa de Maria sanctissima com a mare de Christo, fone vnida hypostaticament a la persona del fill vnige-

vnigenit de Deu. Y encara que la materia del cos de Christo no fong ni carn, ni os de Maria sanctissima, com la materia de Eua era estada carn y os del pare Adam, ni tanpoc fos estada cosa alguna que actualmēt fos estada part del mateix cos sacratissim de Maria, sino tant solament sanc purissima, la qual no es actualment carn, sino queu pot esser, com declara lo Doctor Angelic 3.p.q. 3 r. art. 6: Tota via encara era substancia del cos sacratissim de la Verge, lo qual està fet y forjat dels quatre humors axi com dels quatre elements y altres parts similars y dissimilars. En fi aquesta part presa del cos de Maria restā vuida ab la divinitat del fill de Deu. Per aquesta causa dignè sanct Pere Damia en lo sermo de la Natiuitat de Maria sanctissima. *Cum Deus in alijs rebus sit tribus modis, in Virgine fuit quarto speciali modo scilicet per identitatē: quia idē est, quod ipsa. Hinc taceat & conueniscat omnis creatura, & vix audeat aspicere tantę dignitatis immensitatem.* Y sanct Agusti en lo sermo de la Assumpcio de Maria, cap. 5. diguè. *Caro Christi caro est Maria.* Y mes baix. *Caro Christi quamuis gloria resurrectionis fuerit magnificata: eadem tamen mansit, que suscepta est de Maria.* De las quals paraules se pot traure y creure

facilment, que aquella substancia que prenguè Christo formada de la sanc purissima de la Verge, per raho de la qual dia sanct Pere Damia, que es vna mateixa cosa que Maria, y sanct Agusti que despres de la Resurreccio perseuerà y fong la mateixa que auia presa de Maria, aquella mateixa may dexa lo verb diuinal detenir la vuida hypostaticament, y que may se resolguè ab la continua accio del calor natural, sino que sempre fong conseruada la mateixa vuida y ajuntada ab la persona Diuina. Aquesta doctrina es molt ver semblāt part per raho fisica y natural, y part per prouable conjectura. Per la raho fisica y natural parlant de la primera formacio del cos de Christo y del augment dell tot lo temps de la infanteza. Per quāt aquella substancia de carn fong presa de las sancs purissimas de la Verge, y ben disposada y encantitar conuenient. En lo temps de la infanteza, per quāt lo aliment es facil, y casti sense resistencia se cōuerteix en substancia del cos, y axi poquissim de aquella se resol per virtut del calor natural, y particularment en Christo, lo qual se mantenia y nudria ab vn aliment temperatissim y conuenientissim, qual era aquella sanctissima llet feta en Maria tant miraculosament, que la

sancta

S. Tomas.

S. Pere Damia.

S. Agusti.

sancta Iglesia en la festa y officio de la Circuncisio del Senyor diu, *vberere de caso pleno*. Que los pits virginals de Maria tenien plenitud de ller vinguda del cel. Del restant temps de la vida de Christo se pot dir ab conjectura molt ver semblant, que aquella primera substancia sempre resta en lo seu cos sacratissim. Perque fons tot aquell temps, ò de augment y crexença, ò de estat sens disminucio, en lo qual lo humido radical casi persevera integro y censer sens ferse alguna resolucio de aquell. Y com en aço faltassen las forças y virtut de naturaleza, es ver semblant, que per special providencia y voluntat de Deu se ~~seguia~~ *ya* fer. La tercera y vltima cosa natural es, que a mes de aquesta causalitat y genero de concurs, que tingue Maria cerca del cos de Christo ningun altra entitat real y physica resultà en Maria sino la relacio real de mare de Christo ver home y ver Deu; de tal manera que axi com los Philosofhs regonexen relacions reals entre las mares y los fills, de la mateixa manera las regonexen los Theolecs entre Maria sacratissima y Christo nostre Redemptor. De aquests fonaments physics y naturals quant a la substancia dells resulta en Maria sanctissima segons la mo-

ral estimacio vn grau de dignitat excellentissim y supremo ques funda juntament ab la singular propinquitat y conjunctio que te ab Deu nostre Senyor, de hont resulta, que tinga particular dret als bens de Deu son fill. Es tant gran aquesta dignitat, que ningun altra feli pot igualar exceptada sola la vno hypostatica que es major, y com ninguna altra grandeza se yguala ab la ditxa de fill de Deu per adoptio, y hereu de la gloria, que totes las demes son anaquesta molt inferiors, pus resten totes debaix del concauo de la Lluna, aueriguat que tingam que la dignitat de mare de Deu es major que la de fills adoptius y hereus de gloria, restarà ben conchlos, que despres de la grandeza y excellencia de la vno hypostatica, se ha de posar en primer lloch la de la mare de Deu. No fas distincio ni diferencia, quant en aquest cas entre la gracia y la gloria porque van molt agermanadas y tant vnidas que la vna es a proporcio de l'altra. Los graus de la gloria son segons los de la gracia, y la gracia se anomena, y es gloria començada, y la gloria gracia complida y perfeta com diuen los Teolecs. Es major dóchs la dignitat de mare d' Deu, q' las de fills adoptius y hereus de la gloria, y la causa es.

Per:

Sermo de la Concepcio

Perque la magestat y grandeza de mare de Deu, es de vn orde molt mes alt que no es lo de la gracia y de la gloria. Per quant en alguna manera pertany al de la vnio hypostatica y mysteri de la Encarnacio del fill d' Deu, que es en alguna manera substancial com aqlla, y de tal manera la mira intrinsecament y se ab ella vna tant necessaria conexio, que a be que la vnio hypostatica y mysteri de la Encarnacio porien ser sens la diuina maternitat, com fora estat, si Deu agues creada la humanitat de Christo de nou immediadament, y per conseguet sens mare, axi com fòc produhida sens pare: tota via la Diuina maternitat se de tal manera necessaria conjunctio ab lo mysteri de la Encarnacio y vnio hypostatica, que en ninguna manera se podia fer que Maria sanctissima fos mare de Deu, que la diuina persona nos vestis de la humanitat, y suppositàs y sustentas aquella, que en aço còsisteix la vnio hypostatica: y per esta causa digue sanct Thomas, que aquesta dignitat se tal manera de infinitat, q̄ no pot esser major. Y sanct Agusti en lo principi del lib. de Assumpt. Virginis: *Huius dignitatis & grana effectum nec cor concipere, nec lingua valet exprimere.* Y sanct Bernat en lo sermo de Assumpti. y de la Natiuitat de Maria, y sobre

aquellas paraules *signum magnū,* y en la homilia 2. *in missus est,* exagera en diuersas maneras aquesta grandissima dignitat, y asenyala, que infinitament sobrepuja qualseuol cota que pugua imaginar debaix de la humanitat de Iesu Christ. Y lo beato B. Lorens. Llorens Iustina primer Patriarcha de Venecia, en los sermons de la Purificacio y Assumpcio, diu: *Tanto dignitate ceteris est affecta excellentior, quanto propinquior erat verbo.* De la mateixa manera parla sanct Anselm en S. Anselm. los cap. 1. y 2. del lib. de excellentia Virginis. Sanct Cyillo lib. de fide ad Reginas. Y lo gr̄a Origenes. Origenes en Homilia prima ex varijs.

S. XI.

NI anaquesta doctrina contradihen molts sancts en cara que an donada alguna occasio de penlarho, com sanct Agusti en lo lib. de S. Virgi. c. 3. *Oppositio: quant diu: B. atior fuit Maria concipiendo mente, quam venire.* Y mes baix: *Fœ i. ius gestauit corde, quam carno.* Y en la Epistola 38. *Maternum nomen etiam in Virgine terrenum est in comparatione celestis propinquitatis, quã illi contrahunt qui voluntatem Dei faciunt.* Sanct Iustino Philosoph y martyr, en la q. 136. *ad Orthodoxos diu, Beatam Virginem beatiorem esse predicandam ob virtutē, quam habuit prop-*

S. Thomas

S. Agusti.

S. Bernat.

S. Iustino.

S. Cipria. *propter quam meruit esse mater Dei, quem ob ipsam matris dignitatem.* Sancti Cipria sermo. de pass. Domi. tractant aquella sentència de Christo en sancti Matheu cap. 12. *Que est mater mea. & qui sunt fratres mei? Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei, qui in celis est, diu. Præteritas matri auditores verbi.* Y lo mateix Christo Luca cap. 11. apat queas obliga a dir lo mateix. Perque haucnt dit aquella deuota dona tant alabada per lo Euangelista encara que breument. *Beatus venter, qui te portauit, & vbera que suxisti.* Responguè lo mateix Christo. *qui nimo beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Com si clarament aques dit, que a la diuina maternitat se li te de preferir la filiatio de Deu per gracia, que es filiatio adoptiua. Dic que aquestas auctoritats no cõ tradiuhen a la sentència abans asentada, y tant confirmada ab auctoritat de tant grans sancts, y celebres Doctois. Y pera declararla mes, y amostar que no discorda dels testimonis dels sancts vltimament referits, tenim de aduertir, que en lo cas que tractam parlam de la maternitat Diuina, ço es que consideram la Verge sacratissima en quant es mare de Deu, y no sols en quant es mare de Christo segons la sola humanitat. Que encara que noy aja en

Maria duas maternitats a respecte de Christo: tota via la vnica maternitat mtra juntamèt a la naturaleza humana, y a la persona Diuina, en la qual està sustentada, com aguera mitada també la persona humana y creada, si fos estada en Christo, axi com las demes mares no sols diuhen relacio de maternitat en respecte de las naturalezas particulas, sino tãbe quant a las personas que donen lo vltim compliment anaquellas naturalezas. Y encara que sia la maternitat vnica, es cosa molt different lo considerar aquella en respecte de la naturaleza, o en respecte de la persona Diuina. Considerant donchs la dignitat maternal de Maria en respecte de la persona Diuina, hauem dit que es en alguna manera infinita. Y lo Angelic Doctor sancti Thomas 2. 2. quæst. 103. a. 4. ad 2. Y lo seu gran interprete lo Cardenal Caieta a nomenã aquesta relacio de mare de Christo *affinitatẽ cum Deo* y de aqui li ve la infinitat. Mes auant es cosa certa que aquestas dos dignitats de mare de Deu y fills adoptius se poden considerar y comparar en duas manerar. La primera es considerantlas com a separadas, la vna del altra, y cada qual de per si. En tal cas la dignitat de fill de Deu se auria de preferir a la de mare de Deu com a mi-

C

llor

Solutio.

S. Tomas.

Caieta.

Sermo de la Concepcio

llor y mes prest se auria de elegir lo ser fill de Deu adoptiu y per gracia, que mate per naturaliza. Y de aquesta manera se tenen de entendre las vltimas auctoritats, y en aqueix sentiment manifestament prouen no sols que la grandesa de fills adoptius de Deu es millor o major y mes elegible, que la de mare de Deu, pero encara que la mateixa vnio hypostatica, la qual sola se poria comunicar no sols a vna creatura irracional, sino tambe a qualseuol cosa insensible, o insensada, a las quals en ninguna manera sels pot comunicar la excellencia de filiatio adoptiua. L'altra y segona manera es considerant la dignitat de mare de Deu en son valor moral y en quant encloou totas las cosas que de la naturaleza y segons l'orde de la diuina sapiencia li son degudas, que son totas las perfeccions sobrenaturals, que Maria sanctissima tingue y en respecte de la vnio hypostatica la humanitat de Christo. Perque encara que la vna dignitat y l'altra absoludamet parlant poden esser sense la gracia habitual y dons sobrenaturals, que fan las creaturas intellectualls agradables a Deu: tota via son-li degudas de decencia y honestat totas aquellas perfeccions de las quals la naturaleza que reb lo benefici es capaz y aque-

stas perfeccions la fan mes apta pera rebre aquella merce de la diuina maternitat y vnio hypostatica. De aquesta segona manera es major la dignitat de mare de Deu juntament ab tant alt grau de filiatio adoptiua, com hauem dit en la primera raho de aquest segon cap, que la sola de fill adoptiu. Y de aquesta manera fem la comparacio, y la entenen los Doctores que tenim referits. Y en conformitat de aquesta doctrina digue lo Doctor Angelic 2. 2. quæst. 103. art. 4. ad 2. Que per raho de aquesta dignitat se li deu a Maria sanctissima vn genero de adoracio mes excelent que als altres sancts. *Quia sua operatione facit diuinitati propinquius attingit.* Y en la 3. part quæst. 7. art. 10. digue. *In Virgine fuisse plenitudinem gratiæ tali dignitati proportionatam.* Y sanct Agusti libre de Natu. & grat. cap. 36. *Inde nouimus tantam gratiam illi esse collatam quia Deum concipere meruit ac parere.* Sanct Sophroni, sanct Ildefonso, sanct Anselm, Ricardo de Sacto Victore y altres moltissims han dit lo mateix. * 13. Pus anem ara donant garror (que diuen) al argument, dient que de aquesta grandesa de mare de Deu, y dels fonaments della, manifestament resulta, que volgue Deu com a cosa conuenientissima y molt polada

S. Tomas:

S. Agusti.
S. Sophroni.
S. Ildefonso.
S. Anselm.
Ricardo.
* 13.

posada en raho preferuar a la Reyna sacratissima dels Angels de la macula Original. Perque si Maria sanctissima fos estada concebuda en peccat Original, y axi maculada deli, sent format lo cos de Christo, de substancia presa del cos de Maria sanctissima, y de tal manera que aquella substancia restà vnida hypostaticament ab la diuina persona del fill de Deu, alguna part de la substancia de la humanitat de Christo en algun temps fora estada maculada del peccat Original, que en alguna manera seria franco valer de la sanctissima humanitat del Redemptor. Y si com an dit molts sancts ja referits de tal manera estaua Deu nostre Senyor Iesu Christ per identitat en Maria gloriosissima vltra dels modos generals, que es Christo lo mateix que Maria de la manera que mare y fill son vna mateixa cosa, tambe en alguna manera redundaria en Christo la macula del peccat Original, si may la sanctissima Verge de aquell fos estada maculada, no perque en Christo en ninguna manera se paga trobar macula de culpa en si mateix, sino perque fora estada la macula en vna persona ab la qual te tanta cõanguinitat per la naturalza humana, y affinitat per la diuina, que en alguna manera son la mare y lo fill vna

cosa mateixa. Y vltra de aço no està posat en raho humanamēt parlant que sent la dignitat de Maria en quant mare de Deu tant gran, agues pogut en ningū temps, per breu q̄ fos estàr, gloriarse lo dimoni, que la mare del mateix Deu era estada esclaua sua, y preuicadora de la diuina lley, y tràgreflora della, que a questas infamias te lo peccat Original. Sanct Agustín en lo lib. 16. de ciuit. Dei cap. 27. *Per Originale peccatum paruulus preuicator est legis.* Y axi per no dit de Maria sanctissima, tants grans baxesas, o tant grans vilesas, o tant grans infamias ab grandissima confiança podem dir que son convenientissima, que del peccat Original la preferuas Deu omnipotent y per conseguent que la volgué preferuar.

§. XII.

Y Pus en lo proxim argumēt hauē començat de fer mencio de la dignitat de Christo, de la qual apar q̄ desdiu lere estada Maria cõcebuda en peccat Original, sia lo quint y vltim argument aq̄lla raho del subtilissim Doctor Scot antiga, pero no rãcia sino suauissima y dulcissima per reduirnos a la memoria lo fauor grãdissim de Maria y general de tots los homens, y en alguna manera d̄ todas las creaturas y tot lo mō, presa d̄ la dignitat del Redemptor, reconilia-

S. Agustín

Quintara
ho presa de
la dignitas
de Redemp
tor.

Scot

dor, y medianer entre los homens y Deu. No sols era conuenient que Deu omnipotent constituis a Christo vniuersal Redemptor, pero encara, que tingues Christo aquests officis tãt honorosos de tal manera, q̄ tinguessen en ell algun acte perfectissim en respecte de alguna creatura racional. Per que al perfectissim Redemptor se li deu donar lo modo perfectissim de redempcio en respecte de algu dels redemits, y no apar, que en aço hi aja difficultat. Pus no aguera exercitat Christo acte de perfectissim Redemptor, si entre las personas redemidas no ni agues aguda alguna, que fos estada rescatada presertant la del peccat Original. Certissima cosa es que sent preseruada del peccat Original per los merits de Christo, se te de dir redemida per Christo, axi com se diu redemida qualseuol anima que despres de cayguda es deslliurada del peccat per los merits de Iesu Christi; y no es mes difficultos esserli donada la gracia a Maria sanctissima en lo instant de la sua Concepcio, per la qual fonc preseruada del peccat Original, y donada per los merits de Christo, que ser donada la gracia primera a nostres primers Pares per los merits de Christo, segons molt prouable opinio, com tanpoc no es mes difficultos q̄ als Angels los fos

donada la gracia per los merits de Christo, com asenyala lo Doctor Angelic sanct Tomas 3. p. q̄ 8. a. 4. Ahont resol que Christo es cap no sols dels homens, sino tambe dels Angels. Y pera ques entenguès que parlaua de Christo, no sols quant a la diuinitat, sino tambe quant a la humanitat sanctissima, en lo tercer argument que fa contra de la sua determinacio pres de vna auctoritat de sanct Agustí sobre de sanct Iuã en los tractats 19. y 23. ahont diu que axi com lo verb diuinal, que desde la eternitat està ab Deu, dona vida a las animas, de la mateixa manera lo verb diuinal fet home dona vida als cosfos, dels quals estan no priuats sino descarregats los Angels. Y com lo verb diuinal fet home es Christo en quant home, apar se segueix manifestament, q̄ Christo en quãt home no influeix vida en los Angels, y per consequet que en quant home no serã cap de aquells. Respõ lo Doctor S. que S. Agustí en aq̄ll lloc parla per vna semblança de la causa al efecte, en quant la cosa corporal te actio sobre de cos, y la cosa espiritual sobre de cosas espirituals, y no obstãt aq̄sta similitut te la humanitat de Christo per virtut de la naturaleza espiritual y Diuina, q̄ pugã causar algũ effecte no sols en los esperits dels homens sino tambe en los

S. Tomas.

S. Agustí.

esperits dels Angels per la grandíssima conjunctio que te ab Deu en la vnio personal. Aquesta es la resposta de sanct Thomas, en la qual expressament cõcedeix influxo de la humanitat de Christo en los Angels, y si agues entes q̄sols era cap dels Angels quant a la diuinitat, no deuia cõcedir lo que admet en ninguna manera y forali estat molt facil dir, sis pogues dir, que Christo no influex en los Angels en quant home, sino en quant Deu. Y en la Le. 10. sobre del cap. 1. de sanct Iuan explicant aquellas paraules. *De pleitudine eius omnes accepimus. Diu, Scilicet omnes Apostoli, & Patriarche, & Prophete, & iusti, qui fuerunt, sunt, & erunt, & etiã omnes Angeli.* De manera que no te ninguna difficultat, que pogue ser preferuada Maria sãctissima de la caygada comuna en lo peccat Original rebẽt la diuina gracia per los meritis de Christo, abans, que la culpa Original pogues resultar. Mes auant quin dupte hi pot auer, que no sia mes principal modo de redempcio lliurar a vna anima del peccat, qual se uol que sia abans, que cayga en aquell, que despres de caygada, axi cões mes principal la medicina preferuatiua de la malaltia, que no la que la cura despres? Certament que ningun home se podrã trobãr participant del hus

de raho, que no elegezca mes prest vna medicina preferuatiua, que purgatiua, particularment si es mes facil y manco molesta, y sempre ques dexas de fer seria notori desconcert. De la mateixa manera donchs mes important y mes principal modo de Redempcio es per preferuacio que vna anima no cayga en peccat, que rescatala y redemirla despres de caygada. Y si volem pendrer vn altre simile mes accomodat podem dir, que axi com no sols es lliurat a vn home d̄ vna preso trahent lo della, quant ja ley han posat, sino tambe quant ley aporten abans de posarlo dins, y lleuantlo de la occasio y causa per la qual ley apoitarien infalliblement, si abans nos remediã. Com es ara aportẽ vn home a la preso; per que no ha pagat vn deute. Quant ja està empresonat, ve vn amic y paga lo deute, y los gastos ques lo fet: clar està que lo tal amic lo lliura de la preso, y de la captiuitat, y que verdaderament lo redimex. Digãm ara q̄ aquest amic troba de vctura anaquell deutor que los ministres de Iusticia lo tenen capturat, y van caminant per enaq̄ iella posada tant frequentada y tant odiada: en lo mateix punt paga lo deute y los gastos, y no ley arriben, tãbel lliura de la preso. No lay aporten encara, ni tenen

Sermó de la Concepcio

nen pres, pero estàn aguardant lo terme de la paga, que com sabem que no te de que pagar, estanlo mirant sens perdre-lo de vista pera capturar-lo en lo püt, que serà cayguda la paga. Ve lo amic vn poc abans que lo terme sia complit y en lo püt que cau la paga, o vn poc abans pagali aquell deute; tambel lliura de la preso, y redimeixlo, no de la captiuitat en que ja estigues, sino de la en que infalliblemēt aguera estàt. Y lo mateix se diria, si aqst amic pagaua lo deute de manera, que perque en lo contracte de que resultaria lo deute nol obligassen en bens y persona, la qual obligacio li agueren feta prestàr, si lo amic no agues pagat en lo punt del contracte y concert. Demanar ara jo, no es cosa certa que seria mes honrat y mes agradable modo de redempcio, hauerlo guardat de arribar a la preso, q no hauerlo tret apres de entrar? Y no seria de major estima hauerlo tret de la obligacio de hauer de entrar, que hauer lo llibertat de las mans dels mynistres, que jal tinguessen capturat? si per cert. Pus lo mateix es punt per punt en lo que anam practicàt, que es mes principal modo de redempcio per preservacio del peccat, que per remissio de aquell despres de comes. Aquestas dos maneras de redempcio distinguxen los

Sanct's Doctors y Scholastics!

Sanct Dionys en lo capit. 8. del llib. de Diui. nomin. Sanct Agusti en lo llib. de Natu. & gra. cap. 67. y sobre del Psal. 85. Durando in 3. d. 3. q. 1. y Caieta 1. 2. q. 81. art. 3.

S. Dionys;
S. Agusti.
Durando;
Caieta.

§. XIII.

Nen ninguna manera contradiu anaquesta doctrina vna sentencia de sanct Agusti en la Epistola 157. escriuint a Optato, ahont diu. *Nullus enim nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fuerit ante captiuus.* Y digueu sanct Agusti seguiat a sanct Zozimo Papa. Dic que no cōtradiu Per q aquesta sentència te dos parts. La primera es. *Nullus nisi qui peccati seruus est liber efficitur*, en la qual lo nom de esclau se pot pendrer en dos maneras, o perque sia esclau a actualment, o perque infalliblement, ho fora estat, sino fora preuingut y preservat. La segona part es. *Nec redemptus dici potest nisi qui vere per peccatum fuerit ante captiuus.* Aquesta part no admet tant facilment aquells dos modos de esclauonia, o a actualmēt incorreguda, o que infalliblement se incorteria, sino precehia la preservacio. Pero poriem dir primerament que aquell aduerbi (*vere*) no vol dir a actualment, sino verdaderamēt, y diu se verdaderament esclau aquell que

S. Agusti.

que infalliblement cauria en esclauonia, si no era particularmēt preferuat, que no caygues. Podem tambe respondrer, que hi ha dos maneres de Redempcio. La communa y general que es lliurāt del peccat ja incorregut y anaquesta anomenatiavn Philosoph primer Analogat, quant a la imposicio del nom. Y de aquesta parla sanct Agusti. Altra particular per preferuacio, y preuenicio, y vn Phylsoph la anomenaria segon analogat per comparacio feta al primer. Y de aquesta no parla sanct Agusti, ni importaua pera son intent. Y no es inconuenient que la cosa significada per vn nom mes perfectament conuinga al analogat al qual fone imposat en segon lloc, y manco perfectament al analogat al qual fone primer imposat, com explica diuinament lo Doctor Angelic 1. p. q. 13. art. 6. Tractāt aquesta difficultat dels noms que conuenen a Deu y a las creaturas. Y axi esmes noble modo de llibertar de seruitut preuenint la actual, que no lliberāt al esclau despres de ja posat en aquell tant miserable y desdixat estamēt. Y axi no sols los primers pares se poden dir redemits abans que cayguessen en lo peccat, pero encara los Angels que per los merits de Christo reberen la gracia. Si be nos diuhen absolutamēt rede-

mits ni propriament, perque no aparega q̄ concordā ab aquells que posaren en los Angels peccats, dels quals ja comesos y perpetrats digueren alguns que foren redemits com volgue Origenes homil. 1. in Ioan. homil. 1. in Leuiti. y homil. 24. in Num. De assi es que nils anomenam propriament redemits, ni absolutament, sino sols per preferuacio, y axi noy ha perill de supposicio de peccat actualmēt comes per aquells que son restats saluats. Y no es propri modo de parlar per quant redempcio vol dir propriament segona empicio, o compra. Veritat es q̄ encara mes propriament se diu redemida nostra Senyora encara que preferuada del debit de contrauerer lo peccat Original, que los Angels, los quals no tenien naturaleza, que agues de tenir debit de caurer en peccat, com Maria sanctissima la tenia, y naturalment despres del peccat de Adam lo aguera tingut, sino fos estada particularment preferuada de aquell.

Era donchs molt conueniēt a la dignitat de Redemptor y tant principal q̄ juntament era verdader home y Verdader Deu, que redemis alguna anima preferuant aquella del peccat Original de tal manera, que no tingues necessitat de ser nerejada dell, despres de incorregut. Anem nos ara assercant al in-

Origenes.

S. Tomas.

Sermo de la Concepcio

sent. Aquesta anima no podia ser la de Christo sanctissima, la qual en quãtal, que lo seu cos no era descendet de Adam per natural propagacio, que es vna de las condicions requisitas per a incorrer lo peccat Original y debit de aquell, nols tenia de incorrer, y era inpeccable per raho de la vniõ hypostatica, q̃ fõne primera, que no fora estat lo peccat Original, si agues pogut tenir lloch. Resta donchs que aquesta persona y anima q̃ conuenia a la dignitat del Redemptor fos redemida per preservacio. fos o Maria sanctissima, o alguna altra pura creatura, o que fossen moltes, las que tinguessen aquest fauor. Si moltes no podia dexar de ser entre ellas Maria sanctissima. Perque noy hagues agut algun fauor en alguna pura creatura, del qual fos capas Maria sanctissima que nol agues rebut aquesta Verge purissima mes afauorida de Deu, que totes las demes. Si vna sola auia de ser, o per millor dir bastaua que fos; certissimament per la mateixa raho auia de ser Maria sanctissima mare del mateix Redemptor, com ha mes digne de tal fauor, y mes propinqua que li es entre totes las puras creaturas. Cõsiderant donchs la vniuersalitat y dignitat de Redemptor, es necessari en alguna manera que digam, que Deu om-

nipotent per la sua inmensa bondat y sapiencia infinida volguè preferuar a Maria sanctissima de la macula, fealdat, desditxa y infamia del peccat Original. Supposadas donchs aquestas veritats y fundats aquestes dos antecedents, que pognè Deu y que volguè preferuar a la sua mare sanctissima, com apar que sufficientment estàn fundats, es necessaria la consequencia, que fõne preservada ab vn modo tant principal, que no sols no disminueix, pero encara augmenta y engrandeix la dignitat del vniuersal Redemptor.

§. XIII.

SI per indicis y senyals tenim de judicar en aquesta materia, com es cert que podem, tenim los grandissims y de molta importancia, y de tal condicio, que dells se serueix la sancta Iglesia Romana en lo judici de la canonizacio dels sãctes, que en alguna manera tambe es declaracio en causa coniectural; y dells se seruirà la sancta Iglesia quãt vinga a definir aquesta veritat. Si per miracles nos tenim de posar, y apparicions, que moltes vegades estas cosas an concorregut juntas, y en seruit de despertadors pera suscitar aquesta sancta deuocio, que com moltis altres cosas bonas se era cali posada en oblit,

Segon medi que son senyals o indicis.

Primer indici, o senyal, miracles o apparicions.

blit, tenimlos de molta confideracio.

A vn Abat anomenat Hel-
fino, o com altres volen Elpino
abans del temps de sanct An-
selm corrent vna gran borrasca
per mar li aparegue en mitg de
las onas vn sanct, y venerable
Bisbe, que cridant al Abat li di-
gue. Que la Reyna dels Angels
a la qual hauia reclamada, lo
auia enuiat. Y que si ell y sos
companys volien arribar a sa
terra sans y saluos escapant del
perill de la tempestat, celebràs
quiscun any, y prometés cele-
brar la festa de la Concepcio y
creacio de Maria sanctissima. Y
predicas q̄ la celebrassen los de
mes. Y demanant lo Abat quāt
y ab quin offici se auia de cele-
brar: li responguē que als 8. de
Dezembre, y de la mateixa ma-
nera que lo offici de la Natiui-
tat de nostra Senyora, mudant
lo nom de Natiuitat en nom de
Concepcio. Desaparegue en lo
mateix punt y soslegas lo mar,
y arribar en Anglaterra comptā
lo miracle y continuamēt quis-
cun any celebrā la festa. De a-
quest sanct Abat hi ha vna ho-
milia propia en la festa de la
Concepcio immaculada de no-
stra Senyora en vn Breuiari de
la sancta Metropolitana Iglesia
de Tarragona que ha ja mes de
cent y vint anys, que fone es-
campat.

l Vn Diaca germa del Rey de

Vngria era tant deuot de Ma-
ria sanctissima que tenia per cō-
suetut de resarli cadal dia las
suas horas: no obstant aço per
consell de sos pares se casā ab
vna donfella, y lo mateix dia q̄
rebé la benedictio Nuptial, o-
hida la Missa, recordās que no
auia dit lo offici de nostra Se-
nyora. Feu axir a tothom de la
Iglesia, y restant sol començā
de recitar son offici. Y arribant
anaquella Antiphona. *Pulchra
es et de cora, &c.* Subiramēt li
apareguē Maria sanctissima re-
nyendo per ques era casat. Y a-
monestat que desistis de aquell
casament, y que seria coronat
en lo cel si quiscun any celebra-
ua la festa de la sua Concepcio
als 8. de Deembre, y predicaua
als altres que la celebrassen. Di-
tas aquestas cosas desaparegue.
Fonc tant obedient, que ni tor-
nā a casa, sino ques posā en vn
monestir prenent lo habit mo-
nachal. Y apres de poc temps
per los merits de Maria sanctis-
sima vinguē ha ser Bisbe y Pa-
triarcha de Aquileya, y tots los
dies de sa vida als 8. de Desem-
bre celebrā la festa de la Con-
cepcio ab proprias octauas y
predicā ques celebrās.

La mateixa pericio feu la Rey-
na dels Angels en lo Regne de
França a vn Canonge hauent lo
lliurat de las mans dels dimo-
nis, quel haviē fet morir al pas-
sar de vn riu estant en peccat

Sermo de la Concepcio

mortal. Val traurer de aquell tant gran treball Maria sanctissima, alcançantli que fos resuscitat. Lo motiu que prengue fonc. Perque en lo punt quel se ren caurer en laygua, ahont lo ofegaren, estaua resant les horas de nostra Senyora. Demanant aquest, quant se veu deslliurat, a la mare de misericordia. Quins serueys li poria fer en agrahiment de tant gràs beneficis? Primerament li encarregá, que no tornàs mes a peccar, y en segon lloch que als 8. de Desembre celebra la festa de la Concepcio publicament, y predicás q̄ la celebrassen los demes. Aquest tres miracles y apparicions refereix sanct Anselm en vna Epistola als seus suffraganeos y a tots los faels Christians en lo Regne de Anglaterra pera persuadirlos la festa de la Concepcio de Maria Senyora nostra.

§. XV.

EN lo Concili Basiliense vn Bisbe de Montalbà als 21. de Abril del any 1436. referi publicament, que passant a cauall sobre de vn pòt, en lo mitx del qual hauia vn gran forat, no aduertint lo perill, donà lo cauall dels dos peus de dauant en aquel gran forat de tal manera, que ja lo cap del cauall estaua casi debaix del pont cahent en lo riu. Espantat lo bon Bisbe

(bastant era la causa del espant) inuocà a la Reyna sacratissima dels Angels, fentli vot de celebrar quiscun any festa de la sua saneta Concepcio; y sens saber com ni de quina manera se trobà sens lesio alguna sua ni del cauall de l'altra part del forat, y per aquest miracle de alli al dauant celebrá la festa ab major deuocio, del que abans acostumaua. Està aquest miracle, en las addicions a la hystoria lombardica. Alexádre de Ales en ninguna manera volia fer feria ni dexar de llegir en lo dia de la Concepcio, ans be tenia sempre intent en Oxonia de continuar ses lliçons, com en los demes dies, que no eren de festa, y may ho poguè posar en execucio. Perque quiscun any lo prenia vna repentina maldia que no li dexaua complir sos intents. De aquest cas dona testimoni lo mateix Auctor en lo llibre 3. del Marial en lo capítol vltim.

En lo mateix Concili Basiliense lo dia de la festa de la immaculada Cõcepcio lo any 1435. predicant vn Canonge Anicianense diguè publicament que volent vn Bisbe en la Vniuersitat de Tolosa lo dia sanct d̄ la Cõcepcio predicar cõtra de la sua puritat, fent oracio a nostra Senyora dauant del altar abans de pujar en lo pulpít, se li oluidaren totalment tots los punts, q̄ tenia

tenia preuinguts, y meditats en contrari, y sols li restaren fermes en la memoria los que eren en fauor; tou forçat per euitar la confusio y afront que li aguera causat lo dexar de predicar, dir tot lo contrari del que hauia proposat: y per aquesta occasio, que la tingué per miraculosa restà tant deuot de la immaculada Concepcio, q̄ mentre visque per exaltacio del mysteri, comptà aquest succes moltíssimas vegades priuada y publicament. Està aquest cas en las matexas addicions a la hystoria Lombardica.

En la Ciutat de Basilea lo any 1439. no obstant que ja lo Concili no estaua legitimament cōgregat, o almanco no legitimament cōtinuar, sino apartat de la subjeccio al Vicari de Christo, parint aquella Ciutat vna grandíssima pestilencia, en lo mateix pūt que fone feta la definicio de la immaculada Concepcio, manifestament cessà la pestilencia, y axi los Pares congregats en lo Concili, com tota la Ciutat atribuiren aquell gran benefici a la deuocio que a Maria sanctíssima hauien tinguda, fent lo decret de la immaculada Concepcio. Està en las matexas addicions.

De aquesta definicio ab tant gran applauso feta se despediren aqui mateix pera diuersas parts del moa moltes bullas

authenticas, y vingué noua al Concili, que en lo Monestir principal del Orde Cluniaense en lo temps que en ell fone presentada vna de ditas bullas, y processionalment ab gran cōsolacio y contento la reberen; cessà la pestilencia tant gran que patien, en lo qual entre religiosos y altres personas eren cerca de trenta los encontrats. Tambe està en las matexas addicions.

Seria may acabàr si voliem entretenir nos en comptar diferents miracles referits per diferents Auçtors. Peto no podé dexar lo dela Ciutat de Manresa patria mia, encara que sia ara ja molt mes notori que no era abans, que tots lo sabien alguns. Lo cas fone que a 8. de Setembre any de la Natiuitat del Senyor 1428. en la Ciutat de Manresa en lo present Principat de Catalunya Francesc Planes dins de la Iglesia major donà vna estocada a vn Canonge d̄ la matexa Iglesia anomenat Francesc Mulet, de la qual mori lo dia seguēt, y despres de mort y ja cubert com a tal per espay de dos hores, tornà a tenir vida, per auerli Maria sanctíssima recaptada gracia q̄ torna a cōfessar, y denuncias quant desacetat era tenir la opinio, que Maria sanctíssima fos estada cōcebuda en peccat Original, la qual dit Canonge auia tinguda, encara que

Manresa

que

Sermo de la Concepcio

que per altra part era estat molt gran deuot seu. Va confessar y molt persuadir, que ningú tingues tal opinió, perque era error; y volentli la madrastra que tenia donarli vna preta de caldo, pensant quen tenia necessitat pera viure, en ninguna manera la volgué dient, que sols tenia de viure nou horas, y de aqueixa manera despres succhi puntualment. Y encara que en la segona informació, que de aquest cas se prengué y ellá vuy en peu, hi haja algunas circumstancias mal explicadas, o perque los testimonis o los quilts re bien no saberen ben aduertir las ditas circumstancias, en algunas cosas estirant las desmaldament, y en otras dexant las curtas, y la primera informació se perdé, si be agué de ser la primera la que arribá al Concili Basiliense, ahont tambe paregué reformar algunas circumstancias expressas en la primera: tota via en lo fet principal, que es lo que fa a nostre propósit concorden tots los testimonis, y en dit Concili se li doná credit com a molts altres casos, que allí se referiren pera fer lo decret de que abans auem parlat. Ya be que son tants los miracles que per aquesta occasió han succedit, q̄ Pere Crespecio en la Summa de la fe Catholica y Apostolica doctrina diu, q̄ Dionys Fabro de la mateixa sua

religio, que es la dels Celestins, ha escrit vna obra en alabarça de la Verge en versos heroics, en la qual refereix infinits miracles que han demostrada la immaculada Concepcio de nostra Senyora. * 14.

* 14.

§. XVI.

NO es senyal de poca importancia de la veritat de la immaculada Concepcio de nostra Senyora la consolació, que tot lo poble Christia reb vniuersalment, quant sent predicar, o afirmar, que la Verge sacratissima dels Angels fonc concebuda sens peccat Original, y lo escandol y offensio que pareix de la contraria opinió, encara que per la sancta Iglesia ni sia condemnada, ni reprobada: ans be fins al temps present encata te donada llibertat, q̄ qual se uol en particular tinga la opinió que vulla sens perill de error, temeritat, ni peccat, quant es per part de la opinió, y parlát d'error o falsedat culpable. Que materialment essent les dos opinions contradictorias manifestament, indubitada cosa es perals qui saben vns pocs de principis de Phylosophia racional, que necessariament la vna de las dos opinions es falsa, y en lo mateix sentit erronea. Pero com encara no está declarada, o noy ha certa sciencia que y'aja agut tal declaració, pot se tenir la vna

Segon senyal, consolació y deuocio de tot lo poble Christia.

Pere Crespecio.

vna y altra opinio per encara sens perill de error ni peccat, quant es per part de la opinio. Que si algu tingues la vna o altra opinio ab mal animo, o per motius mals, o ab mals modos, clar está, que no dexaria de peccar, com se pot creurer de alguns, que foren gravement castigats per hauer defensat apassionadament en desmesia, que la Verge sacratissima fos concebuda en peccat Original, si be fins al dia present no he llegit tal dels qui han defensada y defensen la pia, y que vuy es la comuna opinio. Ab tot q̄ la Iglesia fins al dia present no ha lleuada dita llibertat, es tanta la pia affectio del poble Christia, que no saben dexar de ofenderse los Christians comunement, quāt ouhen que algu te, o defensa lo contrari. Y per tāt los serenissims Reys de Arago moguts de la mateixa deuocio, de la qual es mogut tot lo possible, ab diuersas pragmatics sanctions y constitucions, particularment los senyors Reys don Iuan lo primer, don Marti, don Alfons III. dona Maria Consort del dit don Alfons, don Iuan II. del qual es la constitucio de Catalunya feta abans de ser Rey de Arago, y en ella fa mencio dels dits senyors Reys ja anomenats, don Ferrando II y altres molts de Arago, y de Castella prohibiren ab penas

grauissimas, que en sos Regnes y dominis ningu se atreuis a dir lo contrari en ninguna manera. Es anada de tal manera augmentant aquesta deuocio, y pia opinio particularment en nostres temps per tot lorbe Christia, y principalment en Espanya cieterior y vlterior, que nostre Sanctissim Pare Paulo Papa V. ab son decret Apostolic fet als 31. de Agost del any 1617. Prohibi ab grauissimas penas espirituals, que ningu gosas defensar, ni dir publicament en ninguns acts public s de sermons, conclusions, o lecturas, ni altres quals seuol que nostra Senyora sia estada concebuda en peccat Original. Lo qual decret no es estat particular pera vna Prouincia, o Regne, sino general pera tot lo mon, com es general la deuocio. Aquest decret es estat molt conforme a las Pragmaticas sanctions dels serenissims Reys de Arago y Princesps de Catalunya. y no es poca gloria dells que en tantas cosas se sia ab ells conformada la sancta sede Apostolica, y gran abono de la communa y pia deuocio.

§. XVII.

Si la tercer senyal de moltissima imporrancia lo offici, q̄ reza, y festa que celebra la sancta Iglesia vniuersal y Romana de la sanctissima Concepcio de

Terceer senyal, lo offici y festa q̄ fa la sancta Iglesia vniuersal.

nostra

Sermo de la Concepcio

nostra Senyora. No tenia en temps passat aquest argument la foïça que ara te, y particularment despres del sagrat Còcili de Trento, hauent la Iglesia Romana obligada a tota la Iglesia vniuersal, que reze lo officio de la Concepcio. An lo aprouat o particular pera certas personas o general pera tota la Iglesia Christiana vuyt Summos Pontifices que son lo Papa Nicolau V. Aquest sanctissim Pare feu vna llarga còfirmacio de totas las cosas ordenadas en lo Concili Basiliense, exceptadas las que eren contra de la Sede Apostolica Romana. Lo Papa Sixto IIII. ab diuersos decrets y extrauogants declará que la festa de la Concepcio, que la Iglesia Romana celebraua no era sols de la Concepcio espiritual, que anomenan molts de la sanctificacio, sino tambe de la corporal, ab la qual la espiritual fou juntament, y aqueixa es la causa perque la Concepcio corporal fou tambe sancta. Lo Papa Alexandre VI. confirmá la Bulla de Sixto IIII. y aprouá lo officio ordenat per fra Bernardino de Busto, gran deuot de la Concepcio immaculada de nostra Senyora, axi com Sixto IIII. aprouá lo Offici ordenat per Leonardo, de Noguerolis en la extrauogant. *Cum præcelsa de Reliq. & venera Sanctisum.* Lo Papa Iulio II. y lo Papa Leo X.

feren lo mateix. Lo Papa Pio V. aprouá lo Offici del Breuiari Romà, en lo qual està lo de la Concepcio de nostra Senyora. Lo Papa Clement VIII. en la reforma del Breuiari Romà, aprouat per Pio V. hauent mudadas en millor algunas cosas, no mudà res en lo Offici de la Concepcio. Finalment nostre sanctissim Pare Paulo V. no sols ha aprouat lo mateix Breuiari Romà sens tocar en res al officio de la immaculada Concepcio, pero encara ha concedit a la Seraphica religio de S. Francesch, com a particularment deuota, que sempre les amostrada de la immaculada Concepcio, almanco desde el temps del Doctor subtil Scot, q̄ tots los dias del any no impedit ab festa de nou llistons fassa officio de la Concepcio de nostra Senyora, no a manera de festa simple, com en lo Breuiari Romà està ordenat generalment, sino com a festa semidoble ab lo mateix officio del dia de la Còcepcio. Ni te ningu q̄ reparar, que alguns dels Pontifices reformar lo Offici han lleuat de alguns Breuiaris lo nom de preseruacio, y ordenat q̄ lo Offici de la Concepcio se celebràs, ni mes ni manco com lo de la Natiuitat, mudant lo nom de Natiuitat en nom de Concepcio. Perque no per aqueixa mudança hã tingut intent de dir, que nostra Senyora

PP. Pio V.

PP. Clement VIII.

PP. Paulo V.

PP. Nicolau V.

PP. Sixto IIII.

PP. Alexandre VI.

PP. Iulio II.

PP. Leo X.

Senyora no fos preferuada, sino perque de moltes revelacions ha constar, que Maria sanctissima demanua, que de aqueixa manera se celebras. De hont resulten dos argument. Lo primer es, que axi com sanct Bernat de la celebracio de la festa de la Natiuitat de Maria sanctissima collegeix la sanctedat de la mateixa Natiuitat: de la propria manera podem nosaltres, lo q̄ en temps de sanct Bernat encara no tenia lloc, traure la sanctedat de la Concepcio de Maria sanctissima de la celebracio de la festa de la mateixa Cõceptio en la Iglesia Romana, y tota la vniuersal. Lo segon argument es, que pera mi basta y obra, que se celebri la Concepcio de Maria sanctissima, quant al dia y Offici de la mateixa manera que de la sua Natiuitat. Perque ni en ell se deu manco de la Cõceptio, que de la Natiuitat, ni mes de la Natiuitat que de la Concepcio. Y com la Iglesia Romana no rezas Offici de la Concepcio, no seria encara cõdemnat lo celebrar lo Iglesias particulars. Perq̄ moltes festas se son començades en Iglesias particulars q̄ despres la Romana las ha rebudas y celebradas, com só la festa de la Presentacio de nostra Senyora al Temple, q̄ algun temps anomenauen la festa dels quins gahons, la festa de sancta Anna, y de la Con-

ceptio, las quals abans jas celebrauen en Espanya. Axi mateix tambe Iglesias particulars hauien començades a celebrar las Lledanies menors, la festa de tots los sancts, la commemoracio de tots los defuncts, que despres las ha rebudas la Romana, y las va celebrant. Y es de tanta importancia y de tanta auctoritat la consuetud de la Iglesia vniuersal, que diu lo Angelic Doctor sanct Thomas 2. 2. quæst. 10. art. 12. y en lo Quodli. 2. art. 7. Que deu esser preferida a la auctoritat de qual se uol Doctor.

S. Tomas

S. XVIII.

Sta lo *quars* y *uicim* senyal *Quars* se
 Las grans indulgencias, que *nyal*, las in-
 molts dels Summs Pontifices *dulgencias*
 abans referits han concedidas
 als Officis y festas de la imma-
 culada Concepcio, ço es Nico-
 lau Quint, las mateixas que lo
 Concili Basiliense hauia con-
 cedidas als qui assistirian als
 Officis diuinals en lo dia de la
 Concepcio. Sixto Quart en la
 extrauagãt. *Cum præcelsa*. Las
 mateixas indulgencias q̄ lo Papa
 Urbano Quart, als qui assistiria
 als Officis nocturnos y diurnos
 en la festa y octauas del sanctis-
 sim Sagrament. Alexandre Sise,
 moltes indulgencias als qui reci-
 tariẽ certa oracio sc̄biãt a la *ue*
Maria, y part della en la qual
 se

Nicolau Quint.

Sixto Quart.

Alexandre Sise.

Sermo de la Concepcio

se fa expressa mencio de la Con
 * 15. cepcio. * 15. Julio II. gran-
 Julio. 2. dísimas indulgencias als qui a-
 portarien la Imatge de nostra
 Senyora y del seu fill que en lo
 escapulari aportauen las mon-
 jas de la Concepcio, que eren
 deu milia dies de perdo, dient
 nou Ave Marias essent se con-
 fessats y rebut lo sanctíssim Sa-
 grament. Leo X. concedi a tots
 Leo. 10. los homens que aportarien la
 imatge de la Concepcio, y a to-
 tas las donas que aportarien lo
 escapulari del mateix orde ab la
 imatge de la Concepcio las ma-
 texas indulgencias, que estauen
 concedides als qui aportarien
 lo cordo de sanct Francesc, y la
 corretja de sanct Agusti, que há
 dit alguns son, deu milia anys
 de perdo, com refereix lo Au-
 ctor del compendi dels Priuile-
 gis de las Religions. Tots aqíts
 Pontífices ab aquestas indulgē-
 cias clarament conuidaren a la
 deuocio de la immaculada Cō-
 cepcio de nostra Senyora, y tots
 aquests son grans indicis y se-
 nyals, que sonc preferuada Ma-
 ria sanctíssima de la culpa y ma-
 cula Original, y juntament que
 sense perill algu se podia y se
 pot celebrar la festa debaix del
 nom de Concepcio.

*Auctor del
 compendels
 privilegis
 dels Mendicants.*

*Lo tercer
 medi dels te-
 stimonis.*

§. XVIII.
 Estansen vltim lloc la pro-
 ua dels testimonis de aque-
 sta pia y deuora opinio la qual

se va de cadal dia tant esforcāt
 y roborant, que dona esperan-
 ças y molt grans de que axirà
 dels llimis de opinio, y vindrà
 a tenir indubitada certitut, si be
 ja non està molt lluny. Comē-
 çant per los testimonis del se-
 gle proxim passat y del present
 en que estām en lo any 19. Son-
 tantis los testimonis, que per lo
 manco es aquesta la communa
 opinio de tot lorbe Christia, de
 todas las profesions y Religions
 que professan llettras; y per la
 part que professan armas las re-
 ligions militars, axi com tambe
 los militars y Nobles seculares,
 tant posats estan en la defensa
 de la immaculada Concepcio
 de nostra Senyora, que per lo
 manco despres de la se Catho-
 lica per ninguna cosa de tant
 bona gana escampatiē la sanc,
 y donarien las vidas, com per la
 defenta de Maria sanctíssima
 en la sua puríssima Concepcio.
 Digan ho aqo las moltras demō-
 stracions que feren de conten-
 to y alegria en las festas, galas,
 encamiladas, y exercicis mili-
 tars, quant la vniuersitat famo-
 sísima del Estudi general de a-
 questa Ciutat fidelíssima de
 Barcelona renouā lo jurament
 y exactio de aquell, que grans
 anys haja tenia establīt y decre-
 tat, de que los Doctors della y
 tots los q en ella pendtiē graus,
 sempre defensaren la immacu-
 lada Concepcio de Maria san-
 ctíssima.

*Testimonis
 moderns.*

*Militars
 deusts de la
 immacula-
 da Concep-
 cio.*

etissima. Tornant donchs a la professio de las lletres, de las quals la nobleza, brio, y gallardia militar nos hauia vn poc diuertits, estan los qui las professan tant posats fermes y constats en la defensa de aquesta deuocio, q̄ pera traurer los de aq̄lla, debaix del cel no veix remey algu, sino es q̄ la sancta Iglesia Romana posas de permix prohibicio, de la qual cōtinuamēt se va mesapartant: pus de cadal dia va mes afauorint aq̄sta pia deuocio poca poc camināt pera la vltima definicio y posarla en la llista de las cosas d̄ fe. Pero per lo mateix cas q̄ lo judici del cap de la Iglesia, q̄ es lo Sūmo Pontifice es infallible, q̄ en ninguna manera pot errar en definir las cosas de la fe, ni ordenar y encaminar los costums de la Iglesia vniuersal, va la sancta Sede Apostolica ab peus de plom, y grā maduresa, com requireix la infallibilitat del seu judici. Dos cosas tinc de fer acerca de aquest pūt de la auctoritat dels Doctors moderns, lo testimoni dels quals vaix examinant. La primera es aduertir de quanta importancia es la cōmuna auctoritat dels Doctors moderns, y la segona si la cōmuna opinio de aquests es en fauor de la immaculada Concepcio. Quāt al primer cap es de tanta importancia la cōmuna opinio dels Doctors escolasticos y positius

Importancia de la cōmuna o i models Doctors moderns.

moderns, q̄ de la cōmuna sentēcia dells se prenen argumēt de tanta efficacia en cosas graues, q̄ es temeritat gosarlos contradir, y si es en materia de fē y de costums, sino es heretgia almā co estali molt prop. Doctrina es del doctissim Melchior Ca. no Cathedratice de prima de Salamanca, que en lo sagrat Concili de Trento donā mostris de la sua gran doctrina, Bisbe meritissim de Canaria, y tant affectat a la Religio illustrissima de sanct Domingo, q̄ pera tornar sen a ella renuncia lo Bisbat, en lo lib. 8. *De loc. Theol. cap. 4.* Y cōfirma la sua sentēcia entre altres rahons ab auctoritat de la sancta Iglesia en la Clementina vnica *De sum. Trinit. & fide Cathol. s. vltim.* ahont lo Summo Pontifice Clement quint prefidint en lo Concili Viennente, de duas opinions, q̄ en aquell temps corrien, si be desiguals en numero de Doctors sobre lo effecte del Sagramēt del Baptisme en los infants, si sols perdona los peccats com pen'auē alguns, pero pocs, o si tambe de tal manera los perdonaua, que donàs la gracia habitual, y virtuts als batejats, com era la cōmuna opinio diu. Nos attendētes generalē efficacitā mortis Christi, opinionē, qua dicit tā paruulis quā adultis in Baptismo conferri gratiā uformantē, & virtutes, tā quam probabiliore & dictis sancto

Melchior Cano.

Clementina vnica de sū. Trinit. & fide Cath.

D rum,

Sermo de la Concepcio

rum, ac Doctorum modernorum Theologia magis consonam, & concordem sacro approbante Concilio duximus eligendam. De manera que vna de las rahons, que tingnè lo Sùmo Pontifice fonc per ser aquella sentència, q̄ elegia mes conforme a la doctrina dels Doctors Theolecs moderns. Ara anem alentant lo segó, que es si la còmun opinio dels Doctors moderns es en fauor de la immaculada Concepcio. Perq̄ si tots los moderns eren enaço concordés, certamènt seria temeritat dir lo còtrari, y si en ella concordauen com a cosa de fé, per lo manco sen faltaria poc que lo contrari no fos heretgia. Confiança tinc q̄ atribarè anaquests punts, y tant li falta solamènt per arribar a ells, quant li falta de q̄ per aquesta doctrina estigan tots los Doctors moderns. En veritat que los que li faltan son pocs, y los q̄ te per sa part son moltíssims y mes casí sens comparacio, y sino vingam a la proua y tragã los comptes summariament.

S. XX.

Doctors seculares en fauor de la immaculada Còceptio. Primerament tots los Doctors Theolecs seculares està fermíssims per aquesta opinio, no sols despres dels statuts d las Vniuersitats, de prestar lo jurament, q̄ fan: pero encara abans dels statuts. Y encara que en fer los statuts hi auia còtradiçions: nota via no era tant per lo jura-

ment, y manco encara, per la opinio, com per que dubtrauè, no de ques pogues fer, ni de ques fes, sino sols ques pogues posar obligacio de quel aguessen de prestar, alguns ni als graduados ni als graduats, y altres sols als ja graduats, assegurant q̄ liberament sens ningunas penas estauen aparellats pera prestar lo. Y quant poca occasio teniè de dificultar, pens tinc ben explicat y prouat en altra ocafio. Demanera que los seculares son ninguns o poquíssims los que faltan a la pia opinio.

Las Religions Monachals Benedictina, Cisterciense, Carthusiense, Hieronymiana, y dels Cestlins fundada per lo Papa Celestino V. totas està en defensa de la immaculada Concepcio. Tant q̄ la Cisterciense ja serca modos com poder eximir a S. Bernat de q̄lla opinio, q̄ comúment se preten q̄ tingnè, y trobarlos ha, q̄ no faltan Doctors, que per la deuocio q̄ tenen a S. Bernat, encara q̄ no siè de la religio, treballen molt de proposit, y realment q̄ los treballs los començan de tenir bon succes.

Si anam examinant las Religions Medicants de la primera que es la de S. Domingo tenint compte als ques demostrè, son manco los qui en aço an seguit a llur fundador q̄ a S. Thomás, si be son molts, y de grauedat y doctrina. Dels tals cada qual

Religions Monachals.

Religions Medicants. Domini cana.

pot valer per deu, y no diriam mal quen val quinse cada hu. Pus los secrets q̄ nos declaren a imitacio del bon Ioseph, no podé dir quants s̄o. Que ni ha moltissims tinganho per cert, tants Angels tingues jo al dia de la mia mort, bastantissims ne tindria pera mi y pera molts. * 16.

* 16.
Francisca-
na.

En la Religio de S. Francesch non falta algu, y sempre, almanco del téps de Scot ençà, y meritamente se es sempre preuada de defensora de la puritat de Maria s̄acrisima en la sua cõceptio.

Agustinia
na.

La Religio de S. Agustí en la qual sempre han florit lletias y virtut ab la obseruancia de la regular disciplina, tota està per aquesta opinió.

Carmeli-
tana.

La Religio Carmelitana tant obseruat com antiga, no sols ab la solida doctrina q̄ sempre acóseruada per cõtina successio d̄ fos majors: pero encara ab los habits està predicat la immaculada Cõceptio de N. Senyora. Y en la vna cosa y l'altra li es s̄blant la Religio de N. Senyora de la Merce, y no es molt, pus a mes de q̄ te a N. Senyora per Patrona, s̄oc fundada per los Reys de Arago, tant grans defensors de la pureza de Maria en la sua sancta Cõceptio, y en aquesta Ciutat de Barcelona, ahont es tanta la deuocio, q̄ no fan poc los qui en ella se mantenen t̄ns aq̄ta deuocio, y ab miracles los ha declarat N. Senyora als Pares

Mercena-
ria.

Mercenaris, quant gust te de la festa ques fa de la immaculada Concepcio. * 17.

Nos pot dexar la Religio de la sanctissima Trinitat, q̄ tant grans treballadors a creatspera la vinya del Senyor y valerosos soldats pera la milicia Christiana, y de la qual han exits homés tant eminents en Pulpits, en Cathedras, en sanctedat y virtut, tambe es defensora de la immaculada Concepcio.

* 17.
Trinitatis

La Religio dels Seruitas fundada ab tãta perfectio, y la humilissima dels Minims, fundada per S. Francisco de Paula, totas aq̄stas integramet caminen per lo cami carreter de la cõmunay pia opinió, q̄ es en defensa de la purissima Concepcio.

Seruitas

Minims

§. XXI.

Concloga la lista de las Religions ab la sacratissima de la Cõpanya de Iesus, y no la pos en lo vltim lloc, perq̄ sia la q̄ m̄aco ha treballat en aq̄st seruey de N. Senyora, ans be seruada la proporció del téps ha treballat tãt com ninguna de las q̄ mes. Perq̄ es s̄c arribada a la cultura de la vinya del Senyor a la hora vdecima, se a donat tãta pieffa, q̄ se s̄o ygalats los Religiosos della ab las altres Religions. Y si las demes Religions se q̄xassen al pare de familias vehet los successos de la Cõpanya tãt ben prosperats y diguessen.

Iesuitas

Hi nauisim vnaborafecerunt.

D 2 pares

Sermo de la Concepcio

paves illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei & estus? Nos que xatiè ab iusta raho. Perque realment encara que sia arriba da aquesta sacratissima Religio confirmada per los Romanos Pontifices, Paulo tercer, Iulio tercer, Paulo quart, Pio quint, Gregori tretze, y Gregori catorze, cada qual dells de recolendissima memoria, a la hora vndecima y fi del dia; ab tot axo nos son volguts eximir del pes y carrega del dia ni del calor. Ans be son vinguts en tèps que lo foc de las heretgias estaua mes ences, que may agues estat. Perque si be la heretgia Ariana auia presa mes terra almanco ab tor lo seu progres, q̄ no las heretgias de aq̄st temps: tota via ninguna may tingue, ni moltras juntas quant se trobatè en vn mateix temps la malignitat, que han tinguda y tenen aq̄stas heretgias, Luterana, Caluiniana y las demes. Ordinariamente las heretgias antigas tenien no mes de dos, o tres errors, y en lo demes concordauen ab la Iglesia Catholica, y axi sols tenié los Catholics tres o quatre errors ab que pelear. Pero las heretgias presents apenas an dexat dogma Catholic, ni fonament de fe Christiana, q̄ no ajan volgut peruertir y subuertir. Es eitada y es encara tãt gran aquesta persecucio de la Iglesia, que ningun altra es esta

da tant semblant com aquesta a la q̄ mourà Antichrist per cõplirle en ella moltissimas malignitats de las q̄ aquella terribleissima tindrà. Digue della Christo per sanct Matheu en lo cap. 24. *Erit tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mudi vsq; modo neq; fiet.* Considerant aquestas veritats Seraphino de Fermo en las annotations sobre lo ca. 13. del Apocalypsis de sanct Iuan, ahont parlant del nom del Antichrist, nol volguè sanct Iuan exprimir clara y distinctamēt, sino sols ab vna manera de enigma, que el entendrà a les hores, quant serà los Catholics. Sols diu que las lletras ab que escriurà posadas per notas numerals, faràn lo numero de 666. Y fins al dia presēt nos es atinat aquest nom quin serà, almāco ab seguretat y certitut. Pus mirant y vehēt Seraphino de Fermo q̄ Marti Luther tenia tantas cõdicions del Antichrist, dubtant q̄ no fos ell aq̄ll malissim home lo mes pessim d'ïots, se posà a comptar lo numero q̄ resultaua de las lletras del nom de Marti Luther, y trobà q̄ arribauè a 665. Demanera q̄ sols li faltà vn nombre pera tenir lo complimēt del numero de Antichrist. Bona es donchs la cõsequencia, q̄ pus noy ha aguda ninguna persecucio mes seblar a la del Antichrist, q̄ la de las heretgias de nostres temps, ninguna

Mat. 24.

Seraphino de Fermo.

haposar en la Iglesia de Deu tât gran foc com aqueſtas, que pa- reix en aqueſt calamitostemps. No es donchs vinguda la ſagra da religio de la Companya de Ieſus paſſats los treballs del calor, fino en lo temps del major foc q̄ may hi hagues agut. Axi que naxent Marti Luther en lo any 1483. lo Beato Pare Igna- ci de Loyola naſquè lo any de 1491. com a Antidoto de aq̄ſt tant gran veri, y nou anys des- pres lo inuictiſſim Emperador Carlos Quint. Prouchint Deu noſtre Senyor a la ſua Iglesia dels remeys eſpirituals primer, que dels temporals. Y axi com aqueſta Religio ſonc prouchi- da de la ma de Deu omnipotēt per vn temps de tantas calami- tats, axi tambe ha ordenat la Di uina ſapiencia, que tingues par- ticulars fins, y particular gracia de vocacio, perals effectes que hauia de obrar, y la Iglesia tin- driâ neceſſitat. Aqueſts effectes ſon la defenſa, y propagacio de la Religio Chriſtiana, y lo pro- fit de las animas en la doctrina y vida della, los quals ſon im- portantiffims, y ſens virtuts o llettras caſi es impoſſible poder los obtenir en vn temps de tant vehemens perſecucions. Co- ſas ſon aqueſtas q̄ agradan molt iſſim y las tenia molt ben ad- uertidas lo ſanctiſſim Pontifice Gregori tretſè, particularment anant tant acompanyadas de

la obſeruancia dels ſanctſ eſta- tuts que te, q̄ de quant en quât nos pot amagar per molta di- ligencia ques poſe en aço. Aq̄ſt es lo punt en que va tot lo re- ſto, y de ques demanarâ comp- te a cada qual en lo dia del ju- dici particular, y vniuerſal. Y ſe- gons la obſeruancia ò deſcuyt della, ſeràn los premis o ſopli- cis. Sobra de aço ſe farà la In- quiſicio y examen en tots los Religioſos, y no en ſi era la Re- ligio mes perſecta que altra, o no. O ſi es conuenientment ſu- dada, o no. Los fundadors o cõ firmants las Religions ſeràn, los qui donaràn compte dels tals caſos, y los demes ſols ſeràn exa minats ſils han guardats, o no. Pus aqueſta ſacra Religio per lo exercici de las virtuts y lle- tras te mes de dos cents Col- legis o Seminaris en las quals ſe eſtân formant pera la milicia Chriſtiana tant valeroſos ſol- dats y Capitans, que ja mes de 108. han peleat fins a donar las vidas animoſa y glorioſament per la defenſa y propagacio de la fe, que eſvna obia tant gran- dioſa, y tant gran hazanya, que *Maiores charitatem nemo habet, quam vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* Lectois de Theologia te aq̄ſta ſanctâ Re- ligio continuament paſſats de 400. y tots vnanimos y cor for mes defenſan la immaculada Concepcio; y deſdels ſeus fun- dados

Sermo de la Concepcio

dadors lan sempre defendada, los quals graduantse en Paris, juraren que la defendatié, que es honra grandíssima de aquesta Religio. Y entre altras obras en aquest proposit fetas, han aduertit homés grauissims, y dignes de fe, que en lo sagrat Concili de Trento, en lo qual assisti lo Pare Lahines segon General de la Companya, no sols com a General de son Orde, sino tãbe com a Theolec del Sũmo Pontifice, de tal manera treballà per la immaculada Concepcio, que lo sagrat Concili per la sua gran instancia en la felsio tractant del peccat Original, ja que no desini, que nostra Senyora fos preservada, almanco afegi aquella part del decret, en la qual declarà, q̄ en lo determinat y definit del peccat Original, no era intencio sua compendrer la gloriola Verge Mare de Deu, sino q̄ renouaua las extrauagãts de Sixto Quart, debaix de las matexas penas, q̄ aquest sanct Pontifice auia posadas.

Pens tinc mes de medianament prouat que parlant dels Doctõs Theolecs moderns de tota la Christiãdat son poquisims los qui dexen de entèdrer que nostra Senyora sia preservada del peccat Original, y casi innumerables los qui deueras defensen la pureza y sanctedat de nostra Senyora en lo mateix

instant de la sua Concepcio, y demanera q̄ abans perdrian las vidas que nos apartarien de aquest proposit tant sanct y tant conforme a raho.

S. XXII.

S I anã discorriét per los sanctos Sy Doctõs dels segles passats, son quinse los q̄ particularment tinc notats, que expressament an defendada o afirmada la immaculada Concepcio de nostra Senyora, o ab regla general que excloga lo peccat Original h un afirmada la sua puritat. Y anant a poc a poc pujant fias al origen y principi de la pia opinio y de la festa. Sia lo primer lo Beato Lorens Iudic

Lorens Iudic
stiniã any
1440.

niã primer Patriarcha de Venecia en diuersas parts de las suas obras, diu en lo sermo de la Anunciacio parlant de Maria sanctissima: desdel punt de la sua Cõcepcio fõnc preuinguda en las benedictions de suauitat y dulçura, y libre del debit de dãnacio: primer fõnc sanctificada, que nada, y no concordarié be aquestas vltimas paraules ab las precedents si parlauen sols de la natiuirat de las entranyas de sancta Anna, y no en las entranyas. Y en lo lib. *De casto conubio verbi & anima*, en lo c. 7. diu. Tants quants son nats de la tal propagacio, exceptats tant solament lo mediador Iesu Christ, y la sua mare son estats concebuts debaix de aquesta lley de

pec;

peccat. Y lo mateix repeteix en lo cap. 7. *Fasciculi amoris*, y en lo

* 18. c. 1. *De gradibus perfectionis*. * 18.

S. Vicens

Ferrer any

1410.

Lo 2. serà sanct Vicens Ferrer ben conegut en la Corona de Arago, y casi en tota la Europa, en lo sermo 2. de la Natiuitat de Maria sanctissima parla tāt clar, q̄ acomodāt a la immaculada Concepcio de Maria aquellas paraules del Genesis cap. 1. *fiat lux*, diu clarant. Et. No cregau que fone en la Concepcio de Maria, axi com en nosaltres, que som concebutsen peccats: sino que en lo mateix pūr, que la anima sanctissima de Maria fone creada, en lo mateix punt fone sanctificada, y en aqueix mateix en lo cel los Angels celebraren festa de la Concepcio. * 19.

* 19.

S. Domin

go any

1200.

Lo 3. es lo gran Patriarca S. Domingo fundador del Orde de Predicadors en lo Tractat, *De corpore Christi*, contra dels heretges Albigenfes a hont diguē. Axi com lo primer Adam fone format de terra verge, que may era estada malchida; de la mateixa manera conuenia, que fos en lo segon Adam que es Christo. Y de que conuenia col legeix que fone. Atreuiantse los Albigenfes a dir conformantse ab los Iueus, que Iesus fill de Maria no era lo Messias al mon promes, perq̄ la mare del Messias hauia de ser cōcebuda sens peccat Original, y pus los venia

a proposit als Heretges, deyen q̄ Maria sanctissima era concebuda en peccat Original, y de aqui inferien q̄ Christo no era lo Messias. Que feu lo glorios S. Domingo, pera desfer estatella de aranya ab ques preniem, y disminuir los las rahons q̄ feyē, diguē q̄ Maria sanctissima may tinguē peccat Original confirmant lo senyor per intercessio del sanct aquesta veritat ab vn miracle manifest. Aq̄t tractat de sanct Domingo peral presēt nos troba. Pero cita dell aqueixas paraules com a cōcept per sanct Domingo fundador y capitā general del Orde dels Predicadors Galatino en lo lib. 7. *De Arcanis Cath. verit.* en lo ca. 5. Viuia aquest Auctor lo any 1515. Y en la taula ques troba en lo Archiu de aquesta Ciutat lo any proxim passat de 1618. per vn deuotissim d la mare de Deu y de la sua immaculada Cōcepcio, està mes expressat aquest cas y la taula se veu es antiquissima axi per los caracters de las lletres, que son difficultosos de conexer de quant en quant essent ver semblant que quant se feu, tenian aquella lletra per molt legible; com tambe per lo Idioma y llenguatge vulgar q̄ es per la major part Llamosh, y axi mateix es ver semblant, que a les hores, quant se feu la dita taula deuia ser lo corrent y comu, q̄ son tots indicis y senyals

Galatino,

Sermo de la Concepcio

de molta antiquitat. Aquestas contemplacions se fan, perque en la taula noy ha dia ni any.

* 20. * 20.

Ricardo d' **Lo 4. es,** Ricardo de sancto
Sàct. Vict. Victore en lo li. 2. de Emanuele
any 1130. cap. 3. en lo qual parla de Ma-
ria sanctíssima diu: En lo princi-
pi de la sua Concepcio no fone
participant de la taca heretada
dels primers Pares. Y despres
conclou: Douchs aq̄sta lley de
cauret en la culpa Original tots
los descendents de Adam per
natural propagacio no fone im-
posada pera Maria, sino pera
tots los demes, allu lint a la fi-
gura de la Reyna E ther. * 21.

* 21.
S. Anselm.
any 1081.

Lo 5. fera sanct Anselm, no
fols en lo lib. de Concep. Vi. g.
& pec Origin. cap. 8. ahont di-
guè, que de tal manera fone nat
lo fill de Deu de vna Verge mū-
dissima y purissima, que fora
pogut naxer de vna peccadora:
Pero que era decent q̄ la Con-
cepcio de Christo fos de vna
mare purissima: ço es, que era
conuenient tingues tal pureza,
que debaix Deu nos pogues
imaginar major. Estas son las
paraules del sanct, y certament
se fora poguda imaginar major
pureza debaix de Deu. si nostra
Senyora fos estada concebuda
en peccat Original, y despres
sanctificada per la gracia. Per-
que entre aquesta pureza, y la
de Christo, qui fone presentat,
o per millor dir exemp del pec-

cat per naturalesa, no sols se
imagina, pero encara se dexa fa-
cilment entendre la preserua-
cio del peccat per gracia. Mes
clar parlà aquest sanct en vna
homilia de la festa de la Con-
cepcio sobre del Euangeli de la
mateixa festa, *Liber generationis
Iesu Christi*, ahont prengué tant
a pits la celebracio de aquesta
festa, que vingué a dir. *Non pu-
to verum amatorem Virginis, qui
celebrare respuit festum sue Con-
ceptionis.* No pens que es verda-
der amador de la Verge lo qui
menys presa celebrar la festa de
la sua Concepcio. Y no es axi-
da ara de noa aquesta senten-
cia de sanct Anselm, que ja la
auien trobada los auctors de
vn Breuiari del Bisbat de Bar-
celona que ha mes de 80. anys
que fone impres. Molt apàt q̄
carrega la ma sanct Anselm en
aquestas paraules y pus es tant
gran sanct, y per altra part apar
repre tant agrament, lo que
despres hā fet altres sancts com
sanct Bernat, sanct Thomas de
Aquino, sanct Bonauentura, y
si a cas alguns altres, los quals
com foren grans sancts, foren
tambe grans seruents y ama-
dors de nostra Senyora. No te-
nim de passar de assi, q̄ no con-
cordem aquesta manera de cō-
trarietat tornāt en alguna ma-
nera tant per los vns com per
los altres. Quant a sanct Ber-
nat y sanct Bonauentura se van
descu-

descubrint obras en las quals en esta vida reformiren aquella opinio, que abans huien tinguda o eren vinguts en sospita de hauerla tinguda. Y com estas cosas nos anassen descubriat y trobant, y parlant del temps que tingueren aquella opinio si la tingueren may, es cosa certa que se de entendre la sentencia de sanct Anselm abans referida en vltim lloch en cas y temps que qui menys presaria celebrar la festa de la Concepcio, no tingues dictamen en lo enteniment, que aquest fauor fet a Maria sanctissima fos contra la dignitat del Redemptor. Pero qui en son enteniment tingues dictamen de que hi auria perill de derogar a la dignitat del Redemptor lo dir que nostra Senyora no fos concebuda en peccat Original, en tal cas nos poria pensar que no fos verdader seruent de la Verge, qui recusàs, celebrar la sua immaculada Concepcio. Y com aqst dictamen tenia lo Doctor Angelic sanct Thomas, almanco opinatiuament, ni fons descuydat amador de la Verge, ni a tal lo condemna la sentencia de sanct Anselm, ni tal may imaginà. Perque sabia molt be, que lo seruey de la mare no hauia de ser en menys valer del fill, del qual rebia tanta dignitat ni tal concent lorde prudentissim de la caritat. Y axi seria burla

molt gran passarse per la imaginacio, que lo Doctor Angelic sanct Thomas pogues esser tingut per contrari formalment parlant de Maria sanctissima. Diclo que sent ab tota veritat que al sanct Doctor, nil tinc per manco gran Doctor, ni per manco sanct, ni li so manco deuot per hauer tinguda la opinio que tingue, ans be en alguna manera lo tinc per mes sanct, y li tinc mes deuocio. Perque si be tractant de proposic aquest article digue, que Maria sanctissima fons sanctificada despres de concebuda, y que las Iglesias particulars, que celebra uen festa de la Concepcio, entre las quals en aquellas horas no era la Romana, volten celebrar festa de la sanctificacio: tota via se dexa ben veurer que al Doctor sanct se lin anaualo cor tras de la opinio que despres es estada mes comuna. Y de aqui es, que quat no tractaua de proposit aquest punt nil examinaua com en lo Comentari sobre del li. 1. de las sentencias d. 17. q. 2. a. 4. ad 3. y en la d. 44. q. 1. art. 3. ad 3. Clarament digue q era **S. Tomas** estada preseruada del peccat Original. * 22. Pero quant de * 22. proposit tracta aquest cas, com aquista opinio que ara es mes communa, a les hores ho era manco, com ho fons tambe fins al temps del Doctor subtil Scot. Scot. pus dia. *Hic communiter dicitur.*

Sermo de la Concepcio

Et. Y per altra part se dubraua, que no fos aquest privilegi cōtra la dignitat del Redemptor, ni a les hores la Iglesia Romana tenia assegurat aquest pas, com despres en tantas maneres lons ha assegurat, donant libertat ques pogues defensar aquesta opinio, y celebrar festa de baix de nom y concepte de Cōcepcio corporal, no gosà lo sanct dir lo que clarament apar tenia ganas, sino que diguè lo que pensaua tenia obligacio de defensar, encara que fos contra son gust particular, y no dubte yo en ninguna manera del que aguera fet aquest tāt gran sanct, si agues tingudas las ajudas de costa que ara tenim: quant mes que aquests sancts no dexauen de celebrar la festa ab menyspreu, que es significat per lo verb (*respuir*) per que erē sancts y humilissims. Responc per sanct Thomas, y per los demes per que eren sancts, als quals no compien la sentencia de sanct Anselm per la raho dita, o altres semblants: als demes que no tinguessen llegitima defensa, tindriels compassio y pietat, y tindria a gran cōsolacio ques anassen reportant. * 23.

* 23.
S. Pere Damia
mià any
1060.

Lo 6. es sanct Pere Damia, qui en lo sermo de la Assumpcio de Maria sanctissima diu. La carn de la Verge presa del primer pare Adam, no tinguè las maculas de Adam. Cosa cer

a es que las maculas de Adam, que los demes tenen es lo peccat Original, al qual anomena maculas en numero plural com en lo Psalm 50. lo Real Propheta David diu. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum & in peccatis concepit me mater mea.*

Psalm. 50.

* 24.

* 24.

§. XXIII.

Lo 7 pot esser aquell sapiētissim Idiota, qui per humilitat volguè q nos sabes lo seu nom. Aquest bonissim home, virtuos, pio, y de cte en lo libre de las suas contemplacions en lo cap. 2. digue clarament parlant ab nostra Senyora, ab vna Apostropha feruorosa. Tota fou gētil Verge gloriōsissima, no en part sino en tot, ni en vos hi ha macula de peccat mortal, venial, ni Original, ni may hi es estada ni may hi serà. * 25.

* 25.

Lo 8. serà sanct Iuan Damasceno grandissim deuot de Maria sanctissima, tant que hauent li anaquest sanct lleuada la maldreta injustament, Maria sanctissima ley tornà. Aquest tant gran sanct en diuersas parts de las suas obras diu, que Maria sanctissima, e bans tingue gracia que no tirgue ser. Perque de tal manera ordenà Deu las cosas, que a be que la gracia no podia prechira la naturaleza: tota via la preferuacio, que fouc com a camí pera la gracia, fou

S. Iuā Damasc. any 731.

fou en alguna manera abans de la naturaliza. En las oracions primera de la Natiuitat, y en la segona de la Assumpcio de Maria parla molt clar, y en lo martyrologi diu *Ante conceptionem pura.* * 26.

* 26.
S. Ildefonso any 650.

Lo 9. serà sanct Ildefonso Arcabisbe de Toledo deuotísim de Maria sanctíssima, y en moltes maneres regalat y afavorit della. Aquest gran sanct en lo lib. de la Virginitat de Maria diguè manifestament: que cóstaua fer nostra Senyora preservada del peccat Original, y ferueixse de vn simile del vell testament molt acomodat. Que axi com la sola Arca de Noe no fouc submergida en las ayguas del diluui, axi Maria sanctíssima en lo mateix instant de la sua Concepcio anaua per la altura de la puritat de tal manera, que may estiguè submergida en la profunditat y remoli del peccat Original. * 27.

* 27.
S. Marc Maxi. any 612.

Lo 10. es sanct Marc Maxim Vinte Bisbe de la Ciutat Imperial de Zaragoza en lo regne de Arago en vn Hymne, que componguè de la sancta Iglesia de nostra Senyora del Pilar, q̄ fouc serca dels anys 600. de la Encarnacio, diu que nostra Senyora donà orde a sanct Iauime Apostol, que li edificàs la Iglesia del Pilar, que es la primera se edificà en hõra de Maria sanctíssima, y abans q̄ tea anàs de

aquesta vida mortal, y q̄ la capella fouc sots inuocacio de la Concepcio, y que sanct Iauime ensenyà als Espanyols, y predicà la Concepcio de nostra Senyora sense macula de peccat, com ho predicaren los demes Apostols, y que de aqui tinguè principi lo bon costum en Espanya de fer festa de la Concepcio, que hauia durat sens intermissio fias a les hores, que ell escriguè, que fouc abans de la general deuastacio de Espanya feta per los Moros. * 28.

* 28.

§. XXIIII.

Cerca de aquest temps se alçà la secta maleyta de Mahoma cóposta ab tal trassa per instigacio del Dimoni, que pera arrauer molta gent a la sua secta la forjà de diuersas sectas malas, Paganicas, Moysaicalley y de la Euàngelica, posant en la sua de totes ellas y posant moltes cosas contra del sanct Euan geli, com era necessari volent pendrer de tantas altres sectas malas com y hauia, prèguè particularment de la ley Euangelica pera atrauerer tambe a la sua secta Christians, com a cosa que deuia ser a les hores molt rebuda en aquelles parts Orientals entre los Christians, vnagradíssima alabança de Christo y Maria sanctíssima dièr. *Nullus est de filijs Adam, què non tangat Satan*

Sermo de la Concepcio

Satan frater *Mariam & eius filium.* Noy ha ningú dels fills de Adam, que no l'oque Satanas exceptada Maria y lo seu fill. * 29. Que era dir que no fonc concebuda en peccat Original. Pero que bon testimoni pera qui non tingues altre? Que ben segut que tindria son negoci assentat? Certament que aquest testimoni ni es tant bo, quen tingam de ferne cabal, ha uent diras tantes cosas peüsimas com diguè. Pero tampoc no es tant mal, quens puga obligar a dexar de defensar la immaculada Concepcio, sols perque la defensa en alguna manera vn home tant mal. Ni tant mal home se pot trobar ningú que puga donar ninguna manera de occasio de dexar de dir lo que pot hauer dit, si per altra part hi ha sufficients motius per hauerho de dir. Y sino prest nos obligarien los Heretges, que negassem cosas q̄ la lley Christiana nos obliga a creuterlas necessariament. Valega sols per aduertir la antiquitat de aquesta opinio y lo apl. uso della en las parts del Orient.

S. Cyrillo any 430.

Lo 11. sera, sanct Cyrillo en yna homilia 6. contra de Nestori predicada en Ephes, y està en lo rom. 6. del Concili Ephesino en lo cap. 6. en la qual anomena a Maria sanctissima llantia, que nos podia apagar, ni estar sens llum, y corona de Vir-

ginitat. Y despres ajusta la sentencia seguenta ab interrogacio. Qui ha may obit que al artifice de vn temple, que ell particularment aja fabricat, li fos may prohibit, que noy estigues? * 30.

* 30.

§. XXV.

Tindrà lo 12. lloch lo gran Doctor de l. Iglesia sanct Agusti en lo llib. de Nat. & gra. cap. 36. ahont tractant de la miseria dels homens, quant a la cayguda en peccats diu. Exceptada la beuauenturada Verge Maria, de la qual quant parlam de peccats no vull quey aja ninguna questio; tots los altres purs homens tenen algun peccat. Y de aqui sabem que se li ha donada mes gracia pera vencer per totes parts lo peccat per que ha mereſcut concebre y parir anaquell, que sabem no tinguen ningun peccat. Aquesta sentencia de sanct Agusti nos pot en ninguna manera coartar als peccats actuals, sino q̄ forçosament se te de entendre rambe del Original. Primerament perque en tot aquell libre tracta sanct Agusti generalmēt dels peccats pera conclouer contra dels Pelagians, que ningú absoludamēt, ni los infants, que encara no vſen de raho, estan sense peccat, ço es que no hayan tingut peccat. Pus aço no pot esser ver, si sols se parla en

S. Agusti any 400.

Moltas rahons que S. Agusti entengue en aquest lloch esser Maria preservada.

Primera raho.

en aquell llibre dels peccats actuals, sino q̄ es necessari que parle també del Original. Altra ment la sentència de sanct Agustí, si sols se entenia dels actuals, no seria verdadera en ninguna manera; per quant may han tinguts tals peccats los qui no son arribats al tēps del hush de raho q̄ perals actuals es necessari. Donchs pera que sien compresos en la sentència general, que ningú està sens alguna manera da peccat, hauem de parlar també del Original. Y de aquesta regla general excepta sanct Agustí a la Reyna sacratíssima dels Angels. Entenia donchs que no era estada concebuda en peccat Original. Mes auant diu, que per totes parts auia vençut lo peccat. Pus vençerlo, es no auerlo tingut. Dócs també per part del Original y no sols per part del actual. Finalment diu que nostra Senyora està sens ningun peccat per auer cócebut anaquell, que no tenia manera alguna de peccat. De las quals paraules se segueix que pus lo seu fill vnigenit tam poc tinguè peccat Original có actual, q̄ si la absència del peccat actual en Christo per naturalz era occasio, que per gracia no fos en Maria sanctíssima, també serà raho, que la exempcio de Christo per naturalz del peccat Original sia occasio, que del mateix estiga

eximida Maria sanctíssima per lo fauor de la diuina gracia sét tant mes feo lo Original que lo venial. * 31.

En lo lloch 13. por estar Lucio Dex * 31.
 cio Dextro auetor grauissim fill Lucio Dex
 de sanct Pacia Bisbe de aquesta tro any
 Ciutat que escriguè mes a de 390.
 1200. anys lo qual en la sua omnimoda historia, cerca de 200. anys abans de sanct Marco Maximo, diguè entre altres cosas. Que en Espanya se celebra la festa de la immaculada Cócepcio de la Reyna sacratíssima dels Angels desde q̄ sanct Iau-me Apostol la predicà en la mateixa Espanya. * 32.

En lo lloch 14. tindrem lo S. Andreu
 Apostol
 Apostol Martyrisat
 que fone sanct Andreu, que parlant ab lo Proconsol de Achaia any 62. de
 per lo Emperador Romà, anomenat Ageas, com referexen Christo.
 los Presbiteros y Diacas de la mateixa Prouincia que escrigueren la sua vida y martyri, li diguè en defensa y abono de la lley Euangelica, que predicaua, y amostrant la diuina sapiencia, quant gran es en auer redemit lo mon Iesu Christ ab la mort acerbíssima de la Creu. Sapias Ageas que per auer lo primer home introduhida en lo mon la mort dels cosos, y de las animas, tocant contra lo Diuinal precepte en la fruyta del arbre vedat, era y es estada vna sapiencia molt gran, com en fies la di-

Segona raho.

Vltima raho.

Sermo de la Concepcio

uina, que tocant lo reparador de la vida en lo arbre d'la Creu, patint, y morint en ella de sa propria voluntat com mori, desterras la mort de las animas, y en alguna manera dels coscos dels homens. Y axi com aquell primer home, que fong lo principi de la perdicio de tots, fong format de vna terra immaculada, que may hauia estat subiecte a maledictio alguna: axi tãbe fong concebut de vna Verge que may hauia tinguda macula aquell, qui hauia de ser lo principi de tota la salut. Que aquesta intelligencia ajan de tenir aquestas paraules del Apostol sanct Andreu, cõfirmas per lo que abans hauem dit segons la sentència de sanct Marc Maximo en lo dese testimeni abans aportat. * 33.

primer instant de la sua Concepcio y libre de tota culpa. Y en altra part diu lo mateix sanct Theosphon. A Maria no la toca lo primer peccat. Donchs S. Iauime Bisbe de Hierusalem en la sua Liturgia diu vnas paraules, de las quals se segueix manifestament aquesta veritat. Despres de hauei dit en vna part lo Sacerdot certas paraules, en las quals anomena a Maria sanctissima immaculada. Responẽ los Cantors. *Dignam est vt te vere beatam dicamus Deiparam, semper beatam, & omnibus modis irreprehensam, &c.* Es de notar primerament la paraula, (sempre benauenturada.) Si sempre benauenturada dõchs may miserable, ni per la miteria del peccat Original, q̃ es tant grã com ja tenim dit. Despres la paraula (en totas maneras libre de reprehensio.) Si en totas maneras llibre de reprehensio, donchs ni per lo peccat Original, que la mereix tant merecuda. Y si per no escusar a la Verge volia algufer excepcions de aquestas Reglas generals, mes llibertat tenim de ferlas en totas ocasions que pera escusarla sia necessari. * 34.

S. Theosphon;

* 33.

S. Iauime

menor, pa

ti martyri,

lo any 63.

d' Christo.

S. Theosphon.

Cõci li en

lo qual los

Apostols

definirẽ ia

immacula

da Cõcep-

cio.

Lo 15. y vltim serã sanct Iauime menor Bisbe de Hierusalẽ, que del major que vinguẽ en Espanya, no tenim cosa propria si no lo que hã referit sanct Marc Maximo, Lucio Dextro, y sanct Theosphon dextre del mateix sanct Iauime, lo qual refereix vn decret de vn Concili en lo qual los sagrats Apostols definiren que Maria sanctissima fong concebuda sens peccat. Deya lo decret com han trobat en aquells libres Granatenes desta manera; Aquella Verge, aquella Maria, aquella sãcta fong preservada del peccat Original, en lo

§. XXVI.

NO sols hauem aportats quinze Doctores grauissims que an afirmada la immaculada

* 34.

Antiquitat de la festa de la Concepcio.

S. XXVII.

culada Cōcepcio de Maria sanctissima: pero encara juntamēt anem amōstrat, que la opinio, y festiuitat es antiquissima en la Iglesia desdel temps dels Apostols, y abans del transit de Maria sanctissima, y que en lo cel y triumphant Iglesia te major antiquitat; pus digue sanct Vicens Ferrer, que los Angels la celebraren en lo mateix punt que la anima sua sanctissima fonc criada. Y si trobauem qui en lo cel li donaua encara major antiquitat? Bernardino de Busto gran defensor de la immaculada Concepcio en vn sermo que es lo 8. de la primera part, refereix vna visio a vna deuota Religiosa, que la auien a portada en vns jardins molt amenos deuifats ab varietats de moltes flors bellissimas, en los quals vehe a Iesu Christ, que li diguē entre altrs cosas de molta consolacio. Te per cosa certa (filla mia) que desdel primer punt que peccaren los Angels mals, y los bons foren confirmats en gracia, que fonc en lo principi dī mō, molt poc apres, que foren creats, quiscun any se celebrā en lo cel la festa de la immaculada Concepcio de la mia mare, y que jo perdonaré los peccats a tots aquells que ab deuocio la celebraran y en la fi los donaré la vida y benauenturança eterna.

En lo tēps dels Apostols,

En lo mateix punt de la Concepcio.

Bernardino de Busto.

En lo principi del mō,

Sols me porien así demanar **Pregunta:**
 Sy molt en son lloc, com y de quina manera vna festa tant general y communa, y tāt antiga, y la primera que de nostra Senyora se es celebrada, axi en la terra com en lo cel, era arribada, no en lo cel, sino en la terra atant gran oblit, quey aja aguda difficultat si may se era fetanis podia fer? Ab facilitat respondrē, que per lo descuyt y negligencia dels homens, com en moltissimas cosas sanctas y necessarias succeheix, y en Espanya en particular ahont la deuocio de aquest mysteri apar sempre se es amōstrada major, per la sua destructio y deuastacio feta per los Moros, los quals la tingueren molts anys cruelment tiranyada, tant subjugada, y de tal manera oprimida, ques anaren perdent moltissimas cosas de molta importancia, si be per la misericordia del Senyor may estiguē la Fe Christiana del tot extincta. Sō aquestas cosas en aquesta vida moltes y noy ha que admirarse. Certa cosa es que moltissimas se son perdudas, o la memoria dellas perque algunas sols anauen per tradicio dels vns als altres lens escriptura particular. Moltes que realmēt estauen escritas, pero los llibres se son perdus, o per incendis fets en temps de persecucions, y

Resposta:

guer-

Sermo de la Concepcio

guerras, o perque los quisposa-
nen en cobro, donant lloc a la
furor, sen anauen y sels ne apor-
taué en altrs terras, en las quals
son restats. Ha permes Deu a-
quests tant grans danys per no-
stres peccats, y perque las tals
cosas no las tenien en lo degut
compte y veneracio, de la ma-
nera que al poble de Israel, no
volgué Deu que arrivassen las
raules de la lley, que ab lo seu
dit auia escritas, sino q las rom-
pes Moyfes, y no las tingues vn
poble tant indigne de vna joya
tant gran. No sols los castigà
Deu aquesta vegada, sino altra
despres, quant los portauen ca-
tius en Babylonia als Israelitas,
los quals per quant hauien tin-
guts los llibres sancts ab poca
veneracio, castigà Deu, y per-
meté, que los Chaldeus, quels
hauien ancatiuats los sen apor-
taué carregats de las despulles,
y pera q alguns no anassen sens
carrega, prengueren los llibres
sagrats, que estauen escrits ab
cartas de pergami, y dells feren
facs yls feren omplir de arena
y pedreras, y de aquesta manera
los feyen aportar als que foren
anats buyts dels Israelitas enca-
tiuats. * 35. Y foren necessari
que despres Esdras los reparàs
quant foren llibertats. Y en la
lley noua en la qual exercita mã
co Deu la seueritat de la sua ju-
sticia vindicatiua, o punitiua
moltas cosas que eré de se per-

tanyents a tota la Iglesia y tin-
gudas per tals, patiren tanta o-
pressio, que nos perderen del
tot: pero vingueren a termens
que eren sabudes de pocs. En
temps de sanct Damaso Papa
era tant crescuda, y erestant e-
stesa la heretgia Ariana, que en
vn Concili Ariminese, lo qual
fouc condempnat per sanct Da-
maso, perque en ell per las fraus
y enganys de Valent y Visacio,
se hauia feta condempnacio del
sanct Concili Niceno; era arri-
bat lo mon a tant gran subter de
las cosas de la fe, q digue sanct
Hieronym. *Et ingemiscens orbis
terrarum se Arianū esse miratus
est.* Y gemegant casi tot lo mon
restà admirat de veurerse Arià. *
* 36. Y en Milá se ajuntà vn
Concili en lo qual fouc presi-
dent sanct Lucifero Arcabisbe
de Caller y Primat de Sardenya
y acudiren a ell per diligencia
del Emperador Constancio grã
dissim Arià mes de tres cents
Bisbes Arians, y los Catholics
eté poquissims, que sols foren
quatre. * 37. De la manera *
que permeté Deu aquests tants
grans danys, volgué tambe per-
metrer ques vingues a casi obli-
dar aquesta sancta deuocio per
sos alts y secrets judicis. La re-
nouacio de aquesta festa almã-
co publica, quant al que consta
fins al dia present, fouc en An-
glaterra. * 38. Y despres en * 38.
França en las quals parts se de-
uia

36.

37.

38.

uia ser del tot extinguida, que de la renouacio en Espanya nos fa particular mencio, perque no fone tant renouacio com continuacio della, anant sempre augmentat, com vehem, q̄ va si be no li faltaten contradiccions, que en si lo demonitotas las cosas pias procura impedir, y com apres del odi que te a Iesu Christ, lo major es contra de nostra Senyora, la qual li hauia tant ben triecat lo cap, y li impedeix los intents que te dar yats contra del llinatge humà: xi per perturbar la sua honor, com per divertir lo amparo que fa als seus deuots; no de xaua de mouer borrascas y intentar contradiccions. Y per vé tura aquesta es la causa, que ha uent luccchits tants miracles, en Espanya son estats pocs en comparacio dels que han succchit en altrás parts del mon. Perque en Espanya per la gracia de Deu ni hauia sempre aguda manco necessitat, que no es poca gloria de nostra Nacio, sino molt gran.

S. XXVIII.

Epilogo. **D**Onchs pus era vna cosa de tanta facilitat a la Diuina omnipotencia, y en tantas maneras, y tantas y tant manifestas rahons concorren de que era conuenient que la bondat immensa de Deu preseruas a la

Reyna sacratissima dels Angels de vna macula y taca de tanta fealdat, com es la culpa Original, y en particular en vna anima la mes adornada de la diuina gracia, dons della y virtuts, que ningun altra pura creatura may aques de ser, y que en qual seuol altre genero ha rebuts de la diuina ma priuilegis y beneficis majors, que ningun altre de tots los sacrats. Y a mes de aço es certissim que la preseruada Deu del peccat mortal, q̄ quant a la pena de dany no es major que lo Original; y tãbe del venial, lo qual considerat en si y tot sol, ni se li Deu pena de dany almanco perpetua, ni pena de sentimēt, sino es molt bren y encara leuissima, si la cõparam ab la ques deu al mortal. Y juntament hauēt volgut Deu, que se anomenas aquesta Reyna, en tota rigor del nom, Maria, fentli tant gran fauor, que fent la distribuidora de la misericordia, se ha volgut partir ab ella lo seu Regne. Y la dignitat de mare de Deu es tãt excellent, que te infinitat de moral estimacio: y per altra part no dexarien de redundar en alguna manera los menyspreus y deshontas de la mare en algun deslustre del fill, no sols com a fill per las cosas que te de la mare y comunicã ab ella, sino tambe com a Redemptor vniuersal, lo qual titol y

E blafo,

Sermo de la Concepció

blazo, que tant se li deu, en alguna manera se disminuhiria, quant al actual exercici dell, sino se li donas vn acte particular y asenyalat de redempció en fauor de la sua mare sanctissima, q̄ tant digna era de qual-seuol. Per altra part tenim tants indicis y senyals tant indubitats, que fils apura la sancta Iglesia, y dona per justificats, son bastantissims pera donar anaquesta pia y deuota opinio lo vltim grau de cercitut que en aquesta vida se acostuma de donar. Finalment tenim tants, y tant grans testimonis de aquesta veritat, que, o en particular la han afirmada, o donadas reglas generals, debaix de las quals es compres aquestas, ab moltissima raho diem, y defensam, que Maria sanctissima, ni vn sol moment estiguè subiecta al Original peccat, y ab tanta solemnitat y regosijo celebràm aquesta festa, quens auentatjam a totas las altres nacions y Prouincias del mon, y en particular en aquesta fidelissima Ciutat, que ab son exemple ha prouocadas a rotas las demes Ciutats y poblacions del Principat, que van ab vna sancta contencio altercant, qui tirarà mes llarch la barra ab varietat de inuencions extraordinarias, y gastos no imaginats. Lo que resta es, pera que aquests regosijos y fes-

tas sien ab major compliment, y entren mes en gust de Iesu Christ nostre Senyor, y de la sua mare sanctissima, y ab major seguretat pugam alcançar los grans fauors, que aquesta Reyna sacratissima del seu vni genit fill alcança perals seus deuots, no sols en los perills y necessitats corporals, sino tambe espirituals, q̄ ara vns, ara altres y hauegades molts tots junts, com ha véts fortissims y entre si contraris, nos estan cobatent enlo mar tempestuos de aquest mon, q̄ procurem esmenar nostras vidas, corregir peccats, disminuir lo numero de nostres defectes, y fer penitencia dels delictes, y descuyts passats ab verdader proposit de vna esmena molt cabal, mitjen sant lo diuinal fauor, y de q̄ farem per nostra part totas las veras possibles en no posar descuyts de per mitx, ni obstacles a las diuinas inspiracions, ni de que dexen en nosaltres de ser renouar Iesu Christ, q̄ aquesta es la diuina volutat. Perque siu farem de aquesta manera sens algun dubte arribarèm a poder llohar y benehir lo Senyor y en alguna manera a poder dir, *Fecit nobis magna qui potens est, & sanctum nomen eius.* Donant nos lo Senyor per intercessio de Maria sanctissima en aquesta vida molts graus de gracia, y en la otra de gloria, Amen.

ANNO;

ANNOTACIONS

AL PRECEDENT SERMO DE

la immaculada Concepcio de Maria sanctissima.

MOLTAS coses se diuhen en aquest sermo, que aparexeren a alguns poc assegurances y a altres aparexien desmesadament prolixes, y a ses hores enfadoses, si eren confirmadas ab auctoritats de mes Doctors, y per altra part las moltes allegacions interrompien en alguna manera lo fil y progres del concepte. Per lo tant desijant satisfer en alguna manera als vns y als altres se posen en aquest lloc algunas anotacions ab las quals os declaran algunas cosas mes llargament, os posaran mes citacions de Doctors, o las paraules formals de alguns, particularment quant al principal intent del mateix sermo y axi las poran veurer los vns, y als altres no donaran molestia. Van a senyaladas ab las mateixas notas numerals que en los marges del sermo estan notadas ajuntadas ab las esteletes, pera que mirant las notas se pugua prest trobar sobre de quins llocs del sermo se posan y mirant lo sermo sia facil anar a fercar la nota que importa per aquell lloch.

1 Aquestas aparicions estan algunas posadas mes baix en lo mateix

sermo en la proua dels indicis y senyals, y son las tres primeras aparicions.

2 Las prouas de aquesta veritat estan mes baix en aquestas anotacions en lo numero 12.

3 La mateixa doctrina ensenya abans sanct Agusti en lo libre de la sancta Virginitat cap. 4. collegint de las paraules de Maria. *Quomodo fiet istud.* Lo vor de la Virginitat fet abans de saber Maria que agues de fer mare de Deu, y per tant demanua al Archangel lo modo com aquell miracle se hauia de fer del qual sols dubtaua, y no de la cosa. Las paraules de sanct Agusti son. *Virginitatem Deo dicauit, cum adhuc quid esset conceptura nesciret.* Y abans hauia dit, *Hoc indicant verba qua sibi factum annuncianti Angelo Maria reddidit. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quod profecto non diceret nisi Deo se Virginem ante vovisset, &c.* Aquesta difficultat tractan molt be Cornelio Iansenio, en lo capitol tercer de la Concordia Euangelica. Stella sobre lo capitol primer de sanct Luc. Y en lo mateix lloch, Ioan Maldenat, y lo Cardenal Toledo en las anotacions 92. y 93. Barra-da en lo to. 1. de la Concordia Euan-

Sermo de la Concepcio

gelica lib 7 cap. 8. Zoares tom. 2. in 3. part. D. Thom disput. 6. sec. 2. y altres.

4 Explica llargament lo Cardenal Toledo tots aquest punts sobre lo cap. 1. de sanct Luc en las annotations. 97. 98. 99. y 100.

5 De aquest cas se tracta llargament en lo sermo y en las annotations següents, en los numeros 9. y 10.

6 De aquests epitetos y fauors nota lo Cardenal Toledo moltes cosas, y molt ben ditas sobre los mateixos llochs en las annotations 66. 67. 68. 69. y 70.

7 De aquesta difficultat ha tractat Gregori de Valencia en dos llochs. Primer en la 1. 2. disput. 6. quæst. 11. punt 2. explicant lo sentit de aquell lloc de sanct Pau ad Roma. cap. 5. *Omnes in Adam peccauerunt.* Diu primerament impugnant la sentència de Caetá, que en aquestas paraules lo Apostol parla sols de la necessitat de incorrer lo peccat, y no del mateix peccat, lo qual si era así nos auria de exceptar de aquella lley nostra Senyora com donen llicencia de exceptarla Sixto Quart, y lo Concili Tridenti, Pio Quint, y Paulo Quint. Si en ellas sols se tractaua de la necessitat de incorrer lo peccat, y no del peccat. *Nam siue peccatum originis contraxerit siue non: tamen hoc ex fide certissimum atq. a deo extra controuersum est, illam incurrisse necessitatē siue debitum contrahendi peccatum originale: quoniam sicut Aia filia ut caetii, &c.* En aquestas paraules clarament condemna la existencia del tercer modo que hauem posat y ab censura grauisima. Despres en lo mateix lloch examinant laltre sentit, de que aquella sentència de sanct Pau enten de la necessitat, sino de la culpa en lo peccat segons la lley ordinaria, exceptats aquells, que per priuilegi particular fossen eximits, ab la qual limitacio se han de enten-

drer totas las sentencias vniuersals de aquest tenor. Perquant de la lley ordinaria se han de entendre exceptats aquells qui tenen priuilegi, qual lo tingue Maria sanctissima diu. *Et si autem sententia hac mihi omnino probata: non caret tamen aliqua difficultate, que id circo explicanda est.* Y aquí mateix fa dos arguments contra de aquest modo de explicar. Y responet al primer en dos maneras, y tenint la segona per millor: torauia dona la primera per bona en la qual diu. *Nam primo fieri potuit ut Deus a lege illa, quam Aia ut principio generis humani imposuit, exciperet aliquem ex Aia posteris. Id quod de Beata Virgine pie credi potest, &c.* Aquestas dos cosas no concorden entre si en ninguna manera. *Ex fide certissimum, atq. a deo extra controuersum est illam incurrisse necessitatem, siue debitum contrahendi peccatum originale, que es lo que diu primer. Y despres diu. Deum a lege illa quam imposuit Aia ut principio generis humani ex cepisse aliquem ex Aia posteris, de Beata Virgine pie credi potest.* Esser de fe que fone compresa, y que piamer se puga creure que fone exceptada no concorden. En la 3. part. disput. 2. q. 1. punct. 2. continua lo que en lo primer lloc hauia dit en la 1. 2. diant. *Tertio hinc etiam est certum neque a debito incurrendi peccatum originale fuisse Beatam Virginem liberatam.* Quandoquidem id debitum annexum est carni humana ordinaria via ex Adâ propagata, sicut supra explicauimus. Ita que recte Caietanus in opusc. de Conceptione B. Virginis cap. 3. affirmat omnino esse certum, quod Beata Virgo contraxerit hoc debitum incurrendi peccatum, atq. a deo etiam illam infectionem carnis, que ut supra diximus continetur hoc ipso debito, neque posse hoc ipsum negari absq. hærese &c. Ni Caetá ni Valentia han tinguts sufficients fonaments, pera fer aquesta censura, ni la fera qui tinga infallible auctoritat pera ferla: y axi molts han de fea-

fenfat, y defenfat lo contrari molt prouable y piament. Y molt ne refereix lo Pare Iauime Granada de la Companya de Iesus en lo Tractat de Concepcione. Y es molt gran abono de aquesta opinio la resolucio ques prengué en lo consell supremo de la sancta Inquisicio en Espanya, q̄ dita opinio se dexas correr librement. Donaren occasio a la tal resolucio vnas cõclusiones ques volgueren tenir lo Noembre de 1615. en lo Conuent de sanct Iuan dels Reys de Toledo, en las quals deya vna cõclusio. *Beata Virgo Maria non contraxit debitum peccati Originalis.* De la qual se feu denunciacio en la Inquisicio de Toledo, y per occasio della se suspēgueren. Los Religiosos recorregueren a la suprema y general Inquisicio, y alli se examinà la proposicio ab grã numero de Theolecs, que de diuersas Ciutats y llochs enuiarē fos vots y censuras juntament ab la Vniuersitat de Alcalá. Lo sanct Tribunal calificà la tal proposicio per prouable, y de aqueixa manera la decretà. En fe de la qual calificacio lo llicenciari Hernando de Villegas Secretari del dit sanct Tribunal, aqui mateix que ea lo Consell supremo se prengué la dita resolucio, y de manament del Illustrissim senyor don Bernat de Rojas y Sandoual, Cardenal y Arcabisbe de Toledo supremo Inquisidor, enuihà auis de aquesta calificacio als agents del senyor Arcabisbe de Seuilla, qui en Madrid solicitauen particularment aq̄st punt. Fone lo auis del tenor seguent, paraula per paraula

El Cardenal mi senyor me mandò auisar a vs ms. de q̄ oy vispera de S. Hdefonso su predecessor fue nuestro Senyor seruido que se tomasse resolucion en el Consejo, presente su Senyoria Illustrissima, de que la conclusion titular, de que *Beata Virgo non contraxit debitum peccati Originalis.* Que los padres de sanct Euan-

cisco propusieron para sustentare, se dexen correr libremente sin que la Inquisicion se lo impida. Y con el despacho embio luego vn correo a diligencia a Toledo, para q̄ el dia del mesmo sancto se publique. Por no saber la posada de vuestras mercedes, no fuy a lleuar la nueua y a ofrecerme al seruido de vuestras mercedes, a quien Dios guarde por largos años en Madrid 22. de Henero 1616. Hernando de Villegas.

Es copia del Original autentich lo qual resta en poder dels dits Agents aqui se enuià escrit y firmat de ma propria del sobredit Secretari. Aquesta difficultat ha tractada llargament Granada en lo dit Tractat de Immaculata Concepcione disput. 3. cap. 21 y 22.

8 *Augustinus Fortunius Monachus congregationis Camaldulensis lib. 5. historiarum Camaldulensium, Hieronymus Rubeus lib. 5. Historiarum Rassenarum, & Lamentus Surius tom. 7. ad 22. Februarij. Sunt qui intelligant sic poenitentiam primum, ut per centum annos quotidie centes Psalmum 50. recitare teneretur. Alij vero solum semel, quo pacto non esset tam mirum eam poenitentiam anni unius curriculo expleuisse. Immo videtur impossibile ut poenitentiam modo primo conceptam unius anni spatio expleisset.*

9 Segueix aquesta opinio com ha molt pia y prouable lo Pare Zoares tom. 2. in 3. p. D. Thom. disp. 18. sec. 4. citaat a molts auctors, y fent molt bonas rahons, y la mateixa doctrina ha seguida lo Pare Pere de Cabrera, del Orde de sanct Hieronym, sobre la 3. p. de sanct Thom. q. 7. art. 10. y remet los Lectors a Zoares en la disput 4. sect. 1. y en la disputa 18. sect. 4. del 2. tom. in 3. par. D. Thom.

10 Son molts los Auctors que tenen aquesta sentència com sanct Iauime Apostol en la Liturgia. S. Athanasi serm. de sanctissima Deipara, S. Cypria serm. de Natiuit. Domini. S.

Sermo de la Concepcio

Pere Chryfologo ferm. 144. sanct Sophronio ferm. de Assumpt. Beatae Mariae entre las obras de sanct Hieronym, y lo mateix sanct Hieronym tom. 5. Epist. 140. a Principia, sanct Ambros citat per sanct Bonauentura. Sanct Damasceno en la Oracio de Dormiti. Virginis. Idiota de contemplat. Virginis cap. 2. sanct Pere Damià ferm. de Assumpt. Virginis. Sanct Bernat Episto. 174. Alberto Magno lib. de B. Virg. cap. 69. 70. y 71. Sanct Bonauentura in speculo Virgi. cap. 7. y 8. Sanct Anselm lib. de Conceptu Virgi. cap. 8. S. Ephrem Oratione de Laudibus Virgi. y dels moderns en particular Zoares tom. 2. in 3. p. disp. 1. sect. 2. Barrada lib. 6. Concord. Euangel. cap. 10. y altres.

11 Sanct Cyprià en lo lib. de Cardinalib. Christi virtutib. cap. de Natiuit. Christi. S. Ambros en lo ser. 22. y en lo lib. de Instit. Virgi. cap. 5. S. Hieronym sobre lo psal. 77. y sobre lo cap. 10. del Ecclesiastes, sanct Agustí lib. de Nat. & Gra. cap. 36. Y en lo lib. 5. contra de Iulà Pelagià cap. 9. Sanct Sophronio en la Epistola Synodical en la Act. 11. de la Synodo 6. Sanct Bernat en la Epist. 174. y en lo sermo. 2. de Assumptio. Ruperto Abar lib. 6. de Glorificat. Trinitatis, ca. 13. y lib. 6. in Canti. Cantico. prop del principi. Ricardo de sanct. Victo. lib. 2. de Emanu cap. 30. y sobre los Cantars, cap. 39. Sanct Thomas exprefament 3. p. q. 27. art. 4. Y en lo Quodli. 6. art. 7. y en lo lib. 3. de las sent. d. 3. q. 1. art. 2. q. 2. y en la d. 13. q. 1. art. 2. q. 1. y en lo lib. 4. d. 6. q. 1. art. 1. q. 2. y en lo opusc 2. cap. 224. y en lo opusc. 60. 2. 3. y altres moltissims ab tots los moderns.

12 Medina 3. p. D. Tho. q. 34. ar. 4. Zoares to. 2. in 3. p. disp. 1. sect. 1.

13 Tots aquests punts y altres en aquest proposit traça llargament Zoares tomo 2. in 3. part. Diui Thom. disput. 1. y 4. y altres moderns,

14 Los miracles que son referits sens auctor estan en las addicions a la historia Lombardica feta per Pere de Voragine Bisbe de Genoua, la qual historia de Sancts y Festiuitats ab las ditas addicions, a be que no son del mateix Auctor fench impressa en la Ciutat de Argentina en lo any de la Natiuitat del Senyor 1496.

Miracle de Manresa.

En lo cas de Francesc Mulet succehit en Manresa axi referit en las addicions de la historia Lombardica de Pere de Voragine, que foichadament te de ser segons la primera informacio, q̄ de aquell se rebe, molt poc apres de succehit lo cas, pus poc apres se celebrà lo Concili Basiliense, en lo qual se referi entre altres molts, com tambe referit lo mateix en la segona informacio molts anys apres per esser se perdut lo Original de la primera, la qual segona informacio presa lo any 1488. se guarda authentica en las escripturas de las Constatias de la immaculada Concepcio en las claustras de las Iglesias majers de Barcelona, y de Manresa, se tenen de aduetir y justificar algunas cosas mal expiimidas, y mal entresas, las quals han causada molta sospita a molts personas, en particular a las q̄ la pia opinio nols venia de gust, y axi facilmente se excusauen de donar credit al miracle. La primera cosa es. Si realment aq̄ll Canonge despres de mort fone refuscitat o no. En la segona informacio concorden tots los testimonis, q̄ estiguè serca de dos hores mort, almanco los quatre y mitjensant jurament. En la relacio de las addicions a la historia Lombardica nol posan mort, sino en agonía y extasi, y que aparexia com a mort. Que son cosas molt differentes. Fone possible q̄ en lo Concili Basiliense no deguè apareixer prou prouat lo cas de la mort y Resurreccio, o almanco no ben mirat

mirar per los testimonis que trobaren presents, y per lo tant sols donaren lo succes per punt de agonía, extasi, o bafca molt gran, y no per mort. Pero en la segona informació esta ben prouat, axi perque los testimonis ho adueran, com tambe lo mateix Mulet que digue lo temps que haui de viure determinat, que foren nou hores, com las visque, y tambe ho adueran los testimonis, que en lo cas alguns se trobaren presents. Y lo mateix Mulet digue tambe, que era estat mort, y que haui experimentadas las penas del Purgatori, que eran molt grans. La segona cosa es veurer com se pot dir, que aquella opinio que haui tinguda dit Mulet fos error. Ja sine dit com se pot defensar en lo sermo, y lo senyor Bisbe de Tortosa ho declara en lo seu de la mateixa manera. Aduertint mes hauant que pogue prouenir aquell modo de parlar, lo qual pres formalment es fals, o impropí, per la poca inteligencia de las personas, axi que feyen testimoni, com los quals examinauen y rebien. Mulet parlaua segons lo que per ell haui passat, hauent vist allí lo contrari del que ell haui así defensat. En particular es aço ver semblant, perque a les hores y molt temps després, los fautors de la vna opinio entenien, que era de fe, y la contraria erronea. Durà aquesta pretensio molt temps, y ab major calor que las censuras de las materias dels auxilis, fins a tant que lo Summo Pontifice Sixto Quart en la Extrauagant *Gratte nimis de reliquijs*, &c. Ague de imposar grauisimas penas als fautors de la vna y altra part, que no censurassen la contraria ab censura graue, axi com Clement Octau en la materia dels auxilis. Si be en aquesta materia no si interpolaua deuocio del poble, com en lo cas de la immaculada Concepcio, que

donaua mes lloch a que per los pulpits se tractas, que no las materias dels auxilis. La vltima cosa es, com pot esser ver, que per hauer tinguda aquella opinio fos estat condemnat dit Canonge Mulet: y queu fossen estats tots los qui la tenien, hauentla tinguda alguns Sancts canonizats per la sancta Iglesia, que no pot errar en la canonizacio dels Sancts. Anaquesta dificultat dic primerament, que es certissim que ningu es condemnat formalment, y precisament parlant per hauer tinguda o quella opinio, per la qual ni per encara seria condemnat algu que la tingues, pus la Iglesia Catholica fins así no la ha prohibida sino per mesca, sols ha prohibit ara vitimament, que en actes publichs no sia defensada en ninguna part del mon. Dic en segon lloch, que tampoch no podia ser damnant, ni altres alguns ho eren per hauer censurada l'altra part ab censura graue de error &c. Perque encara a les hores no estaua prohibit, com després ho prohibi Sixto Quart, y abans esta dit. Dic mes hauant que lo dit Mulet y altres podien esser damnats per esser mort tenint aquella opinio ab desmesiat feruor, y odi dels aduersants, o ab algun altra circumstancia mortal, com se deu creuer era en aquells als quals seguiren grans desastres per defensar, o predicar sols la sanctificacio després de incorregut lo peccat original. Pot se veurer aço en los casos següents. En la Ciutat de Cracouia en Boemia hauent vn Religios predicat, que nostra Senyora era estada Concebuda en peccat original, subitament li prengue vna bafca y tantost mori. A vn altre successi, q̄ dient Missa apres de hauer predicat, quant ague feta la eleuacio de la hostia contagiada, li aparegue nostra Senyora, yl reprengue agrament, perque volia sumir lo

Exemple
de grás de
sastres.
Primer.

Segon.

Sermo de la Concepcio

Tercer.

Quart.

Quint.

Sise.

Sete.

cos, que de las suas entranyes hauia pres lo fill de Deu, hauentia volguda tant carregar de la macula original. Vn altre en lo punt ques volia posar ha defesar publicamēt la mateixa opinio, repentinamēt restà mut, y cō a fora de seny, yal cap de vuytdies cōtinuada la amencia mori. Altre tenia tant de cap aquest article, q̄ no predicaua sermo, que no digues esser estada Maria sanctissima cōcebuda en peccat original: vn dia despres de hauer predicat, estant en lo chor entre los altres Religiosos, vingue vn llop de vn bosc, y sen entrà en lo cōuent fins al chor sens dir res a ningun, gran, ni xic, sino sols al que hauia predicat, al qual prenēlo petlo coll lleuà la vida. Tors aquests casos estan en las addicions a la historia Lōbardica. Altre tambe hauent predicat deuant del Rey de Vngria la mateixa opinio ab gran escandol del poble, subitament caygue mort. Vn altre despres de hauer predicat anant sen de la Iglesia en mitx de vn carrer li isque vn gos negre que li lleua la vida sens poderlo defençar ningun. Y vn altre perdē la vida abans de acabar lo sermo. Aquests castichs compta Bernardino de Buesto en la primera part del Rosari en lo sermo 9. De la manera que anaquests los succehiren estas desgracias no per la opinio sola, sino per lo modo ab que la predicauen, pogue tambe al Canonge Mulet, y a tots los que de aquella manera, o altra semblant la defensauen, seguirlos la eterna damnacio. Y es fert que los Sancts que la tingueren, o may la defensaren ab mal modo, o almanco no moriren ab la culpa de aquell, no esmenada. Dic finalment que aquesta cōdicio y modo, ni qual, o quin era, o nol exprimi Mulet, o nol aduertirē, ni los testimonis, ni los quilts rebiē, y de aqui son restats los dubtes. Pero de aquesta manera restan sufficientment allanats y lo miracle de-

fenstar bastantissimament. De la curiositat viciosa, que pot hauer en la defensa de la opinio manco rebuda de molts anys a esta part, que es la que ya en public nos pot defenstar, tracta prou llargament lo Pare Iuan de Pineda Iesuita en la aduertencia Quinta sobre lo priuilegiu del Rey don Iuan I de Arago.

15 Las indulgencias que Alexandre VI. concedi foren 30000. anys, y la Oracio es la seguent. *Aue gratia plena dominus tecum, tua gratia sit mecum, benedicta tu in mulieribus, & benedicta sit sancta Anna mater tua, ex qua sine macula. & peccato processisti virgo Maria: ex te autem natus est. Iesus Christus filius Dei vni Amē.* Y en lo Hymne que va junt ab la oracio es lo seguent vers.

*Anna gande virgineum
Decus meritis purpureum
Magno Dei munere
Cui non culpa flebilli
Modo sed ineffabili
Est datum concipere.*

16 Dels q̄s s̄ declarats publicamēt entre los antics y moderns lo señor Bisbe de Tortola en lo seu doctissim sermo de la immaculada Concepcio pera la festa del juramēt de la Vniuersitat ne anomena, o cōpta 23. y dels de la consulta tinguda en la prouincia de Castella sobre sis conformarien ab la comuna opinio ne anomena, o compta altres vuyt, y sens los dits Mestre Barthomeu de Mediāna Cathedratc de prima en Salamāca, home doctissim sobre la 3. p. de S. Thomas q. 27. a. 2. apres de hauer posats los arguments de la opinio que defensa no ser estada Concebuda Maria en peccat original diu. *Hac sentētia est pia, & probabilis, & cadit in honorem Beatae Virginis absq. ulla iniuria saluatoris nostri.* Y en la conclusio segona diu. *Si sit sermo de macula peccati originalis vtraq. positio est probabilis, & sine errore vniq. defendi potest, videlicet quod fuerit mundata & sanctifi-*

edificata a peccato originali, & quod non fuerit mundata sed preservata. Y en la conclusio tercera diu. Nihilominus dicendum est, quod nulli periculo se exponit absolute qui alteram partem determinate veneratur, &c. Y en la conclusio 4. diu. Negativa vero pars est pia, de uotioni populi accommodata, & humana rationi magis conformis, &c. M. l. t. R. imo Pasqual natural de aquesta Provincia y Catala en lo comentari sobre la Epistola de Sanct Pau, als de Roma en los capitols 1. y 5. diu. Et ex hoc quoq. (tamen si scriptura taceat) valde credibile est, Mariam Dei matrem ab omni labe peccati fuisse semper immunem: talis enim sanctitatis gradus & puritatis, & filium, & matrem maxime decebat, licet dispari modo illum gratia gradum ambo consequuti fuerint, alter scilicet per naturam alter vero per gratiam, &c. Y sobre de aquellas paraules. In quo omnes peccauerunt, diu. In quo nempe peccato omnes peccauerunt. Nam ut non minus docte, quam eleganter doctissimus Melchior Cano annotauit, & ante eum Caietano sub istis uerbis generalit, quod neminem excipit, expressim, absq. fidei prauiudicio excipere Mariam Deiparam possumus virginem per singulare priuilegium. Y despres diu. Nam licet credi possit (& pius est sic credere) conceptam esse absq. peccato (parla de Maria sacratissima clarament): tamen eam a morte excimendam esse Deo. O. M. non est benenissimum.

17 Lo miracle de la Merce en lo monestir de Barcelona estaua tant oblidat en aquesta mateixa Ciutat, y en lo mateix monestir que hoy ha uia dell memoria: tota uia esta en las addicions a la historia Lombardica, y en lo any 1618. als 12. de Dezembre en Barcelona se lleua acte public del que de aquest miracle estaua en ditas addicions, referit en la forma seguent. Item aliud assertum est (videlicet in Concilio Basiliensi) quod Barcinone in Monasterio patrum Redemptorum B. Maria de Mercede consuetudo

est praterquam in diebus Pascha & paucis maximis omni die tribui fratribus panes recentes cottos eadem die summo mane quendam autem uice cum in die festiuitatis de sancta Conceptione Virginis, pistor preparasset massam, uelletq. ex ea panes formare, discooperiens reperit eam quasi esset coagulatus sanguis, respersa nigredine, aut lutum ad modum coeni, divulgataq. prius ea noticia miraculi huius, publice ordinatum est per ciuitatem suo municipalis statuto, quod ea die Conceptionis non incendantur furni, & ita in eadem ciuitate obseruatur continua usq. ad hodiernum diem. Aquest miracle arriba al Concilio Basiliense, y en Barcelona no sen troba per encara altra noticia, y a tingut aquest lo mateix en contra q lo de Manreza, y manco reparat lo dany, pus de aquell se troba authenticata la segona informacio, lo que de aquest no sabem.

18 Las paraules de Lorenz Justiniá son clarissimas en lo cap. 7. del lib. de Casto conubio uerbi & anima, ahont diu. Hac est originalis poena delicti, à qua nemo quominus immunita potest sanctitate liber extitit. Quotquot enim ex ipsa nati sunt propagine (exceptis dumtaxat mediatore Dei & hominum Christo Iesu, & ipsius matre) sub hac peccati lege sunt conditi. Y en lo lib. anomenat Fasciculus amoris c. 7. diu. Nemo absipso mundi initio usq. ad temporis plenitudinem dumtaxat mediatore, eiusq. genitrice exceptis) iugum damnationis eius euasit. Y en lo sermó de Annuntiatione Beatae Virginis diu. Quis (oro) huius virginis gratiam sufficit enarrare? Ab ipsa namq. sus Conceptione in benedictionibus est praenata dulcedinis, atq. a damnationis aliena chirographa, prius est sanctificata, quam nata &c. Y en lo lib. de gradibus perfectionis cap. 1. diu. Ab hoc quippe originali delicto nullus excipitur prater illum qui genuit mundi Salvatore, &c.

19 Sanct Vicens Ferrer en lo sermó 1. de Natiuitate Virg. diu. Quam

Sermo de la Concepcio

do corpus Beatae Virginis fuit perfecte organatum & anima illi coniuncta per creationem: tunc altissimus sanctificauit tabernaculum suum. Y en lo sermo 2. de la Natiuitat diu. Non credatis quia fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur: sed statim ac anima fuit creata, fuit sanctificata, & statim Angeli in calo celebrauerunt festum Conceptionis.

20 Las paraulas de sanct Dominigo referidas per Galatino li. 7. de Arcan. cap. 5. son. Sicut primus Adam fuit ex terra Virgine, & nunquam maledicta formatus: ita decuit in secundo Adam fieri.

21 Ricardo de sancto Victore li. 2. de Emanuele cap. 31. diu. In Conceptione sui exordio labis ab origine traducta expertus fuit. Parla de Maria sanctissima y despres conclou. Non igitur pro ea, sed pro omnibus ceteris haec lex contrahenda ab Origine culpa posita est.

22 Sanct Thomas in 1. diffinitione 17. questione 2. artic. 4. ad 3. diu. desta manera. Ad illud quod obijciuntur de Beata Virgine dicens est, quod differt puritatis augmentum & puritatis. Augmentum puritatis est, secundum recessum à contrario, & quia in Beata Virgine fuit deputatio ab omni peccato, ideo peruenit ad summum puritatis: sub Deo tamen, in quo non est aliqua potentia deficiendi, qua est in qualibet creatura quantum in se est. Y en la d. 44. q. 1. a. 3. ad 3. Puritas intenditur per recessum à contrario, & ideo potest aliquid creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati inquinatum sit; & talis fuit puritas Beatae Virginis, qua à peccato Originali & actuali immunis fuit: fuit tamen sub Deo, in quantum erat in ea potentia ad peccandum. Lo auctor de las concordancias deis llochs repugnans de sanct Thomas en lo dubte 370. va procurant de amoftrar que en aquefts llochs citans no diu sanct Thomas q̄ Maria no fos criada concebuda en peccat Original, y aporta sine respuestas de las

quals no tenim ara pera que tractar. Ni de quant poca consideracio son las demes dellas.

23 Sanct Anselm ha compostas obras, q̄ no van ab las impressas, en particular vn sermo llarguissim, del qual referexen molts fragments diuersos Breuiaris, y en la homilia citada en la vltima proua del present sermo, abans de las paraules alli referidas hauia dit *Qui quis autem parui pendendum putat huius Virginis celebrare Conceptionem, nec meretur esse cum fidelibus, nec postea cognoscere Saluatoris aduentum.* Y poc despres. *Sciendum est quod sicut in Ecclesia Natinitas eius colitur: sic debet & coli Conceptio.* Y despres. *Immo si diuina gratia prospiciatur, spiritualis Conceptionis eius dies maior fore approbatur, quam Natiuitatis.* Y altra vegada: *Et licet eius Conceptionem (eo quod carnalis extitit) stultis non placeat hodie celebrare: tamen diem illum, & nocte quamuis sint multis incognita, & tempus, & hora in spiritualis Conceptionis eius hodie celebrare delectat.* Y detarant despres q̄ euenit per corporal y elspiritual Concepcio diu. *Iam quod dua sunt Conceptiones hominis omnibus notum est peritis. Vna scilicet spiritualis, & alia carnalis. Vna qua carnalis copulatio viri & mulieris, alia qua spiritualis anima noua & pura, domino operante, corpori diuinitus datur, & coadunatur. Si non placet illis celebrare solemnia Conceptionis carnalis dominica matris, placeat, eis celebrare anima eius spiritualem creationem, ac corporis & anima copulationem.* La carta de sanct Anselm esta en las addicions a la historia Lombardica, y la matexa ab la homilia y sermo referexi ad verbum y defensa lo Pare Pere de Ojeda de la Companya de Iesus en la informacio Ecclesiastica en defensa de la immaculada Concepcio de Maria sanctissima.

24 Sanct Pere Damia en lo sermo de Assump. Virg. diu. *Caro Virginis ex Adā assumpta maculas Adā no admisit,*

fit, sed singularis continentia puritas in candoram lucis aterna conuersa est.

25 Aquel faui Idiota en lo cap. 2. de las suas contemplacions diu. *Tota igitur pulchra es virgo gloriosissima, nō in parte, sed in toto, & macula peccati sine mortalis sine venialis, sine originalis non est in te, nec unquam fuit, nec erit, &c.*

26 S. Iuan Damasceno en la Oracio 1. de la Natiuitat de Maria diu. *Natura gratia cedit, ac tremula stat, progredi non sustinens. Quoniam itaque futurum erat, ut Dei genitrix ac virgo ex Anna oriretur, natura gratia factum anteuertere minime est ausa. Y despues. O beatos Ioachim lumbos, ex quibus profusus immaculatum semen fluxit. O praclaram Anna vuluam, in qua tacentis incrementis ex ea ausus atq; formatus fuit foetus sanctissimus. Y en lo Martyrologi. Ante Conceptionem pura.*

27 Sanct Ildefonso en lo lib. contra de aquells, qui disputan de la perpetua Virginitat de Maria diu. *Sed quia tam solemniter coheret, constat ex auctoritate Ecclesiae, quod nullis quando nata est, subiucit delictis, nec contraxit in utero sanctificata Originale peccatū. Y un poc mes baix parlant de la Natiuitat. Nunc autem quia ex auctoritate totius Ecclesiae veneratur, constat eā ab omni Originali peccato immunē fuisse, y altra vegada. Sed eximia pietatis honorem vobis & decus virtutis. Beatissima Virginis pudicitiam predicare in corruptam, & in contaminatam ab omni contagione prima Originis confiteri alienam.*

28 Sanct Marc Maximo Bisbe 20. de Zaragoza en lo hymne de la sancta Capella del Pilar trobat ab la Chronica de Lucio Dextro que tābe axira prest impres diu de aquesta manera.

*Hac nam Iacobo Apostolo.
& suo sanguineo
adem iubet conficere
cunctis manentem seculis.
Hos tendit illi se hilarum*

suo que natalio.

Conceptionis aurea.

templo manent encomia.

Conceptionis hinc diem

Iacobus Hispanos docet.

& pradicat (ceteri)

ab omni labe liberam.

Hinc mos habet principium.

hinc celebrandi iugiter

populis Iberis diem

qui durat usque hodie.

29 Aquestas paraules estan referidas del Alcora de Mahoma per Galatino lib. 7. de Arcanis c. 5. y per lo Pare Pere Canisio de la Cōpanya de Iesus li. 3. de Beat. Virgin. cap. 20.

30 Sanct Cyrillo Alexandrino en la hom. 6. contra Nestori en lo cap. 6. del tom. 6. del Cōcili Ephesino diu. *Quis unquam audivit Architecto, ne templum, quod ipse contruxerat in habitare prohibitum?*

31 Sanct Agusti en los capitols 4. 5. 6. y 8. del lib. de Nat. & Gra. parla del peccat actual y del Original. Y en lo lib. 5. contra de Iulia Pelagia en lo cap. 15. parlant de Christo diu. *Profecto enim si peccatum non fecisset, si parvulus habuisset. Nam propterea nullus est hominū prater ipsum, qui peccatū non fecerit gradioris aetatis accessu: quia nullus est hominum prater ipsum, qui peccatum non habuerit infantilis aetatis exortu. En las quals paraules posa sanct Agusti tant gran conformitat entre lo peccat Actual y Original que enten que qualseuol que aja tingut peccat Original comet alguna hora peccat Actual, despres de vinguda la edat de discrecio. Y axi encara que sanct Agusti en lo cap. 36. del lib. de Nat. & grat. sols parlas del peccat Actual, de aqui se seguiria encara, que per lo mateix cas que may cometé Maria sanctis: ma ningun peccat actual, tampoc no era cayguda en la culpa Original.*

32 Las paraules de Lucio Dextro la historia Omnimoda, o Chronica del qual axira prest impressa lo que may

Sermo de la Concepcio

may hania tingut, ans be hauria estat sepultada molts centenars de anys debaix de vn general oblit, y desconfiança de ques trobas en algun téps, son. *A Iacobi predicacione celebratur in Hispania festum immaculatae & illibatae Conceptionis Dei genitricis Mariae.* Refereixlas lo Pare Diego Morillo en la fundacio de la sancta Capella del Pilar en lo cap. 14.

33 Las paraules de sanct Andreu referidas per Lorens Surio, del que dexaren escrit los Presbyteros y Diacas de Achaya son las següents. *Et quo modo de immaculata terra factus fuerat homo primus, qui per lignum prauariationis mundo mortem intulerat: necessarium fuit, ut de immaculata Virgine natus Christus perfectus homo qui est Dei filius, qui primum hominem fecerat, vitam aeternam, quam perdidit, omnes repararet.*

34 Las paraules de sanct Jaume, son primerament las del Sacerdot celebrant. *Pracipue sanctissima, immaculata, super omnes benedicta, gloriosa Domina nostra, Deipara, semperque Virgine Maria.* Y los cantos. *Spomen. Dignu est ut te vere beatam dicamus deiparam, semper beatam, & omnibus modis irreprehensam, & maiorem Dei nostri.*

35 Aquesta historia refereix Pere de Figueyro Canonge regular de la Congregacio de sancta Cieu en Coimbra, sobre lo cap. 5. de las lamentacions de Hieremias, explicant aquellas paraules. *Cervicibus mimabamur.* Las paraules son. *Cum irem in exilium vidit Nabuchodonosor impius ille Principes filiorum Israel euntes vacuos: id est, sine sarcina, procepit consuerere libros legis & facere ex eis vitros, impleveruntque lapillis, qui erant ad ripam Euphratis, & impulerunt eos super servientes eorum.*

36 Sanct Hieronym tom. 2. en lo Dialogo contra dels Luciferians parlant del concili Ariminense, y de las fraus y enganys de Valer y Vrsacio, que fingiren may hauer tingudas

sentencias Arianas las quals anatematizaren y ab les fictions concertaren grans desatinos, diu de aquesta maeta. *Coepervnt postea Valens & Ursacius, caterique nequitia eorum socij, egregij videlicet Christi Sacerdotes, palmas suas iactare dicentes se filium non creaturam negasse, sed similem cateris creaturis. Tunc vsia nomen abolitum est, tunc Nicena Synodi damnatio concludamta est. Ingemit totus orbis, & Ariarium se esse miratus est.*

37 Per decret del Papa Liberio se congrega vn Cócili en Mila al qual vingue lo Emperador Constancio gran fautor dels Arians, y procura vinguessen al mateix molts Bisbes Arias. Aquests foren en numero mes de tres cents, y los Bisbes Catholics sols foren quatre. De aquest Concili fan mencio Batifia Platina, en la vida del Papa Liberio, y fra Dymas Serpi en la Chronica dels sancts de Sardenya en lo lib. 2. en los capitols 20 y 26 y cita altres Auctors. En aquest Concili presidi sanct Lucifero Arcebisbe de Callia del qual han pensat alguns que tingue principi la secta Luciferiana, contra de la qual escrigue sanct Hieronym. S. Isidoro digue que no Lucifero Callarita sino Lucifero Bisbe de Smirna o Sirmia. Los Auctors Grechs en particular han parlat asprement contra del de Caller. Lo cas es incert. Y pera nostre proposit no importa averiguarlo. Basta haver amostat lo que hauria patit en aquells temps la sancta fe Catholica, quant a la divinitat de Christo, per no admirarnos que la deuocio y opinio, o tradicio de la immaculada Concepcio fos arribada a tant oblit.

38 Lo Cardenal Baronio en las Anotacions al Martyrologi Romà als 8. de Desembre ahont pola lo principi de la festiuitat, es de opinio, ques comença en Anglaterra, y de aqui enten passà en França, y despres a la Iglesia Romana. Pero del

del segon exemple que en la sua Epistola refereix sanct Anselm del germa del Rey de Vugria lo qual fone Bisbe de Aquileya, y es lo segon en aquest sermo, se veu que abans de sanct Anselm se celebra la festa en Aquileya, y tambe en França, com

conta del tercer exemple y miracle que compra sanct Anselm en dita Epistola, y es tambe lo tercer miracle posat en aquest mateix sermo en la raho segona presa dels indicis y senyals.
(?)

LAVS DEO.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

ARCHIVO
MARIANO

Biblioteca

VOLUMEN N. 07765